

1718

156

08

1718 1. 1. 1950
Odebírání lze započítati kterýmkoli číslem.

Slovanský Obzor.

ČASOPIS

POLITICKÝ, POUČNÝ A ZÁBAVNÝ

MAJITEL, VYDAVATEL A REDAKTOR

KAREL WOLF.

ROČNÍK I.

(1896).

ČÍSLO 32.

Z ÁKLADEM

»MATICE SLOVANSKÉ«

V OLOMOUCI.

у Львові

Знак:

1718

III.

V

II.

III a.

Obzor»

sice 1., 10. a 20. s měsíční
ok 6 zl., na půl roku 3 zl.,
anský Obzor» bez zábavné
na půl roku 1 zl. 80 kr.,
rodávají se po 10 kr., čísla
nepředplácí, doplatí nad to
a oznámení platí se napřed
i poplatky za oznámení
jest v domě »Ústřední zá-
tou stačí adresa: **Redaktor**

Karel Wolf v Olomouci. — Učet náš v clearing. řízení pošt.
spořitelny má číslo 835.751.

Pány odběratele, kteří jsou nám předplatné nebo i doplatné
ještě dlužní, žádáme, aby účty své obratem pošty vyrovnati ráčili,
List náš bude nyní již pravidelně vycházeti a promeškaná čísla
budou pravidelně nahražována. Též další uveřejňování překladu
»Rusko a Evropa« bude brzy zahájeno a dokončeno.

Přednosti »Slovanského Obzoru« dle úsudku kritiky jsou:
»Vybraný obsah, že nutno list vše odporučiti. Zvláště pěkné
jsou politické přehledy, stručné sice, ale úplné a věcné o všech
významných událostech slovanských národů«. (»Lidové Noviny«).
»Překlad geniálního díla N. J. Danilevského »Rusko a Evropa,
názor na kulturní a politický poměr světa slovanského ke ger-
mánsko-románskému«, bez jehož znalosti neobejde se nikdo, kdo
veřejného života jakkoli účastniti se chce«. (»Národní Listy«,
»Národní Politika«.) »Zejména doporučujeme jej těm, kdo by rádi
v domácnosti měli časopis, všem členům rodiny něco užitečného
poskytující« (»Našinec«). »Ušlechtilý a užitečný obsah i vkusná
a praktická úprava zajisté učiní nový časopis ten miláčkem rodin
vlasteneckých. Kronika událostí tam zaznamenaných stane se po
letech hledanou četbou a sama zábavná část postačí k založení
pěkné knihovny (»Olomoucký Pozor«, »Slovač«).

Přednosti inserátů v »Slovanském Obzoru« uveřejněných
jsou: následkem hojného rozšíření tohoto časopisu ve všech zemích
koruny české a ostatních zemích slovanských uvedou se doporu-
čované podniky v nejširší známost, a následkem malých rozměrů
insertních stran dojdou i drobné ohlášky zasloužené pozornosti.

V zájmu zdokonalení našeho podniku prosíme všechny
jeho příznivce, aby jej i mezi známými k oděbírání doporučovali
a k inserování v něm nabádati ráčili. Za všelikou přízeň a pod-
poru co nejuctivěji děkujeme.

Všecké zázilky budtež nám adresovány: **Redaktor Karel
Wolf v Olomouci.**

Високодостої пошу Товариству Науков.
імені Шевченка перекладач.

SLOVANSKÝ OBZOR.

Manipulantka.

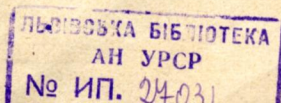
Malorusky napsal dr. Ivan Franko. Přeloženo se svolením
autorovým.

I.

Celja procitla ráno, právě o půl sedmé. Probudila se ze zvyku. Každý druhý den má ranní službu na poště, kde je expeditorkou. Dopolední služba začíná o sedmi a končí o dvou odpoledne. Celja, svědomitá a přesná v plnění povinností, jako vůbec všechny ženy zaměstnané ve veřejné službě, zvykla odedávna vstávati o půl sedmé, ať toho bylo třeba, či ne, a nemůže pak již ani za neví, co usnouti.

Chvilí dívala se svýma velkýma, černýma očima na protější stěnu, pomalovanou modravými arabeskami na šeré půdě. Na prostředku viselo veliké zrcadlo a po obou stranách širokého zlaceného rámu dvě fotografie s vyřezávanými dřevěnými rámci. Byly na nich její družky ze školy a z pošty. Celjiny oči dosti dlouho utkvěly na těch fotografiích, ač nebylo možno rozeznati na nich rysů obličejů; v pokojíku bylo lehké přitnutí, neboť jediné okno, hledící na ulici, bylo zakryto žaluzií.

»Kolik pak je hodin?« šeptnula Celja a natáhnuvši ruku, vzala z kulatého stolku, stojícího jí u hlavy, malinké, zlaté hodinky. Ač věděla ze zkušenosti, že se probouzí vždy v touž dobu, přece nevěřila sama sobě.

»Půl sedmé!« řekla. »A mně se zdálo, že jsem dnes zaspala. Pravda, dnes nemám ráno služby, ale netřeba si hověti. Zaspím-li dnes, zaspím i zítra a promeškám služby!«

Tak přemítajíc pozvedla hlavu a sedla v posteli. Byla toliko v košilce, jež zapjata na ramenách kryla prsa i plece, ale nezahalovala krásná, jako ze slonové kosti vykroužená ramena a šíji. Venku bylo vlažné májové jitro. Lahodným, růžovým paprskem probleskovalo slunce spuštěnou žaluzií do pokojíka mladé dívky, naplňujíc jej teplem a vůní jara, které se mísily s vůní kolínské vody, která stála na toaletním stolku a se zápachem resedy, kvetoucí ve velikém květináči na okně. Chvíli seděla Celja jako strnulá. Příjemně bylo dýchatí teplý vzduch, prosycený vůněmi, příjemně seděti v přítmí, které tak ušlechťuje všechny tvary a odstíny, spočívati v tom tichu, zřídka přerývaném hrčením vozů nebo hlukem vzdálené vojenské hudby, hrající jakýsi pochod někde přes tři ulice.

Ale strnutí netrvalo dlouho. Celja se z něho probírala, zatřásla hlavičkou s krátce přistřiženým, jako hedváb měkkým, popelavým vlasem, obula punčochy i vlastní rukou zrobené pantoflíky a svižně skočila s postele. Cítila se zdravou, svěží, mladou. Sen ji občerstvil; všechno, co bylo jí nepříjemno včera, předevčírem a v celém životě, nyní jako by ani nežilo v její duši. Mysl její, ještě polou ve snách, odpočívá se skloněnými křídly a nevybíhá za práh světničky, nehledí do budoucnosti. Co pak budoucnost! Co minulost! Jaksi bylo, jaksi bude. Celja cítí v tu chvíli jen příjemnost, jakou nám působí oběh vlastní krve, teplo vlastního těla, měkký dotek vlastní pleti, pocit zdraví, síly a svěžesti vlastních svalů. Pohlédla do zrcadla, podívala se žertovně na svůj obraz a zasmála se srdečně,

ukazujíc dvě řady bílých, rovných, drobných zoubků za jemnými, růžovými rtíky.

Za chvílku byla oblečena v lehkou perkalovou spodničku a bílou noční jupku. Pak zabralo umývání více času. Voda byla přichystána na skleněném umývadle již od večera, a Celja s opravdovou rozkoší nořila do ní ruce, myla líce, šíji a ramena měkkou hubkou, stírajíc jako hrách velké kráपě, které uvízly na dlouhých řasách, nebo kutálely se se šíje k nadřím. To byla nejpríjemnější část ranní její úpravy, krátké ze příčin služebních, tím příjemnější, že jí mohla plně užítí jen přes den, když měla odpolední službu. Před ranní službou bylo na spěch.

Když se umyla a otřela ručníkem, česala se před zrcadlem, rozdělujíc vlasy nad čelem na dvě poloviny a potom v několika minutách skončila svoji úpravu klidně, soustavně beze vší pomoci. Chvíli stála vypjata uprostřed světničky, rozevřela široko ruce, složila je nad hlavou a spouštějíc je dolů z lehka zapraskala prsty. Pak přistoupila k oknu a z lehka vytáhla roletu. Zlatým žářem vniklo světlo do světničky, zalévajíc ji oslňujícím leskem. Zasloňujíc oči rukou, opojena tím leskem, tím teplem, tou fysickou rozkoší života, jara i mládí, s úsměvem a růměncem ve tváři poklonila se k východu slunce a zvolala zvučným hlasem:

»Ach! Jak je tam krásně! Dobrý den, slunce! Dobrý den, jaro! Dobrý den modré nebe!«

II.

»S kým to slečinka tak vykládá?« rozlehl se náhle ode dveří hlas staré služky, která přišla uklidit v Celjině světnici.

»Moje Osipová,« pronesla Celja, neodpovídajíc na otázku, »dostanu již snídani?«

»Ale co si to myslíš, slečinko?« vykřikla dobrodušně Osipová. »Vždyť dnes přece nejdete do služby, a snídáte zároveň s panstvem. A panstvo ještě spí. Tak za hodinu bude snídání. Ještě jsem ani nerozdělala ohně ani kávy nesemlela.«

»Ach, ovšem!« odvětila Celja, a hlas se jí chvěl sklamáním. »Třeba čekat.«

Na stolku ležela do polovice přečtená knížka před týdnem vzatá z půjčovny. Celja nebyla právě horlivou čtenářkou, ale v takových chvílích jako tato, když měla čekat půl druhé hodiny, kdy nebylo možno nikam vyjít ani s kým vykládati, byla knížka jediným vyražením. Sedla si k oknu, s té strany, kde nerazilo slunce a četla mezi tím co Osipová stlala postel a uklízela světnici. Ale knížka nebyla asi valně poutavá, neboť Celja, nedočetši ani první stránky, odložila ji na stranu, pozalívala svoje květiny, postírala prach se stolka, s několika židlí a velkého stolu, se zrcadla, podobizen i okna. Otáčeje se po svém pokojíku, popěvovala přitlumeně jakousi písničku, ale písnička brzo uprchla a na čele dívčině prostíral se mráček.

»Když mne to netěší snídati s panstvem!« pronesla náhle, hrdě zdvihajíc hlavu, jakoby odpovídala na nějakou poklonu. »Což, když nechci poslouchati hloupého povídání pana Temnického, ani býti terčem ohnivých pohledů mladého Temnického. Nejsem povinna jim se podkládati! Platím jim za stravu i byt! Nemají mne z dobročinnosti!«

Všecka se chvěla již při pomyšlení na společníky při snídání. Mladé čelo se sraštilo, oči pozbyly po jedinou slunného lesku, ústa stáhla se bolem a hořkostí, o nichž nebylo před chvilkou ještě ani tušení.

Celja byla sirota, bez otce, bez matky. Starý děd posýlal ji do školy a později dobyl jí místa na poště pomocí jakýchsi přátel (bez protekce nedostaneš ani

tak mizerného místa), kde ji po složení předepsané zkoušky přijali za manipulantku. Více nemohl pro ni stařeček udělati, ale i za to, co jí prokázal, byla mu Celja vděčna. Plat expeditorky, — pětatřicet zlatých měsíčně — stačí na skromné živobytí. Lekce na klavír a frančtiny, které dává v prázdných chvílích dcerkám domácího pána, stačí na toaletu a jiné příjemnosti života. V dáli stojí před ní po několika či koliknácti letech samostatný poštovní úřad na venkově, malý domek se zahrádkou v malém městečku, kvítka pod okny, stará služka v kuchyni a tichá, osamělá světnička. Celja, jen co je pravda, zřídka zabíhá myslí v tak dalekou budoucnost, ale vždy, když tak učiní, vzdychá, snad z touhy po takovém idyllickém obrázku, nebo z polo-vědomého pocitu, že pod svojí idylličností kryje ten obrázek jakousi prázdnotu, jakési kalné proudy.

Po smrti dědově dostala se Celja ku panu Temnickému. Pan Temnický byl přítelem jejího děda, a u smrtelné postele mu slíbil, že bude bdíti nad ubohou, opuštěnou sirotou. Byl to nižší úředník na odpočinku, čítal 65 let; ženu měl o pět let starší, hluchou jak peň, a syna, který skončil lékařská studia ve Vídni a prakticoval na tamní klinice. Pan Temnický byl »veselý stařík«, lysý s velikými vousy, brvami jako směťáky, ruměnnou tváří, masité rty měl vždy našpulené k úsměvu; měl malá v tuku tonoucí očka a zdravé zuby, vypadal podle své ženy jako její syn, mladší aspoň o dvacet let než ona. Žil ze své pense, skromně i přesně, nesloužil nikde, nezanášel se ničím. Celý den seděl ve svém pokojíku, kouřil dýmku a četl noviny, večer šel do besedy, odkud vracel se před desátou, aby nemusel platit šestáku. V besedě, t. j. v kroužku vrstevníků, pokládali ho za smíška a vtipkaře, který přes svůj sedmý křížek nepozbyl náchylnosti k dobrodružstvím, čili, jak on říkal

»k malému vyrušení«. A doma za stolem při snídání nebo při obědě, a vůbec stále, když nežvýkal, vyplňoval čas svými výklady, lahodnými, jednotvárnými, uspávacími, podobal se starému kocouru, který rozkošně vrče, pase očima po nějakém tučném kousku, ale nechce se namáhati, aby jej lapil, dobře věda, že mu při nejbližší příležitosti padne sám do aksamitových tlapek.

Již půl roku žila Celja u Temnických, den co den poslouchajíc jednotvárné »předení« pana Temnického a dívajíc se na jeho dvojsmyslné úsměvy. Z počátku bavil ji jeho hovor, ale později omrzela se jí jednotvárnost a úzký obzor jeho myšlének. Bylo nutno, aby se mu vzepřela, ale to bylo nemožno; všechna její slova přijímal s dobrodušným úsměvem, jako blábolení malého děcka, které se ještě chová. Ale že pan Temnický nikdy nevykročil z mezí dobrodušné žertovnosti, nedovolil si nicého proti slušnosti, tak Celja cítila se při tom klidnou. Chránil ji také smutek, který nosila po smrti dědově, a který poutal i pana Temnického. Tu však před několika týdny přijel z Vídně mladý Temnický, lékař, a vnesl do domu, do toho tichého hnízda, jakýsi ostrý dusivý vzduch, který naplnil Celju hned počátkem jakousi úzkostí, svíral jí prsa jakýmsi nejasným pocitem strachu a nebezpečí.

Doktor Temnický byl vysoký, ramenatý člověk, pevné postavy, s pravidelnými tahy ve tváři a bujným tmavým plnovousem. Pohyby jeho byly volné, rozvážné, hlas barytonový, trochu chraplavý, pohled studený, jakoby skrz na skrz pronikající. Z každého pohybu, každého slova bylo patrné, že má vysoká mínění o své důležitosti, že se umí ovládati, ale že umí také a rád vládne jiným, že přivykl přemáhati všeliké obtíže, které stojí v cestě jeho úmyslům. Byl nepřitelem všeliké sentimentálnosti, díval se na svět okem chladného anatoma a přivykl odedávna posuzovati všechno dle svého zami-

lovaného »já«. Nepřítel vtipu a žertů jediný obrat toliko pronášel nádechem humoru a to ještě obrat židovský »wus tojgt mir dus?« (co z toho mám?) Bylo to jeho úsloví, nezvratná míra, dle níž měřil každou věc, chtěje oceniti její hodnotu. Jedním slovem byl to skrz na skrz pozitivní člověk a realista. Ač neměl víc jak třicet let, tož přece se zdálo, že nebylo u něho bouřlivého mládí, že neodával se nikdy illusím, nevěděl, co je zápal a nadšení, že celý jeho život byl přímou prázdnou čarou, bez odboček, beze skoků, bez zátočin, bez vyšších snah, ale i bez slabostí a sklesnutí. — Vše zdálo se v něm vypočítáno, jako v dobrém stroji, vše odváženo a uvedeno v pevnou rovnováhu.

První jeho setkání se s Celjinou bylo velmi chladné a šablonovité. Starý pan Temnický představil jí svého syna, ten se jí uklonil, Celja se také uklonila, pan doktor zabručel: »Těší mne velice«, a hned zase odvrátil se, konče svůj přerušovaný výklad o jakémsi případu na klinice. Ale po chvíli, když spatřil, že Celja si jej pilně prohlíží, pravil tímž klidným a rozvážným tonem: »Musím vám tatínku ukázati podobiznu svojí snoubenky.«

Otec až ústa otevřel a oči vytřeštil, neboť nikdy neslyšel o nějaké snoubence svého syna ani špetnouti. Než syn s nepochopitelným klidem vykládal dále, hledě úkosem na Celju:

»Je to dcerka primáře hlavní vídeňské nemocnice, jedinačka a dědička velikého domu na Příkopě. Zasnoubení bylo hned v masopustě. Nepsal jsem vám o tom ničeho, chtěje vás překvapiti.«

Ale přes to nepřestal se otec dívati na syna jako na zázrak, s úžasem a nedůvěrou. Hluchá paní Temnická, která neslyšela rozmluvy, viděla toliko, že »tatík« zapomněl na rosol a trknuvši jej rukou do lokte, prohodila hrobovým hlasem:

»Tatku, rosol ti vychladne!«

Tu chvíli doktor, jenž seděl Celje naproti, obrátil se k ní několika zcela lhostejnými otázkami, na něž dívka odpověděla krátce, nepovznášejíc oči od talíře. Když byl oběd u konce a Celja odešla kvapně do služby, pan Temnický, jenž do té chvíle ledva vydržel sedět zvědavostí, obrátil se na syna.

Boj se Boha, Milku! Co je to za snoubenku, o níž jsi mluvil?

»Snoubenka?« odvětil doktor klidně. »Nemám žádné.«

»Nu, tů jsem si myslel. Ale co to vymýšlíš za povídky?«

»To pro tu,« a kývnul hlavou směrem k Celjině světnici. »Vidím, že se do mne zahleděla jako ve svatbu. No, a já rád vidím každou věc hned od začátku jasně, realně. Ať si děvče nedělá na můj účet nijakých illusí.«

»Ha, ha, ha!« zasmál se pan Temnický. »Pan doktor je chytrý! Chytrák je chytrák! Poprvé mluvím s holkou a už ji varuje: daleko ode mne! Jsem zasnouben!«

»Však je to tak nejlépe,« pronesl rozšafně pan doktor. »Ať ví od začátku, čeho se může ode mne nadíti a čeho ne.«

Možná, že pan doktor sám nevěděl, čeho se od něho možno nadíti a čeho ne. Po kolik dní sedal naproti Celjiny, nevšímaje si jí, vyměňuje s ní ledva několik běžných frází. Později stal se ještě málomluvnějším, o své snoubence se nezmiňoval, ale kolikrátkoli odvážíla se Celja zvednouti zrak, vždy zastala jej, an na ni upřeně hledí. Ještě několik dní minulo — a v černých, malých očích doktorových zahlédla Celja jiskérky, které svítily, jako práchno ve tmě, a rozetlívaly den co den více. Bylo cosi nevědomě zlověstného v těch jiskrách, cosi, co Celji kazilo chuť a zamrazilo

všeliký pocit radosti. Když na ni doktor časem promluvil, chvěla se lehce na celém těle, ač se mezi nimi nepříhodilo dosud nic, co by jen stín ospravedlnění vrhalo na její bázeň

Za to starý pan Temnický hovořil nyní ještě více, než spíše, a výklady svými mířil téměř výhradně na Celjinu. Dobíral si emancipaci a emancipované dívky, ač Celja nikdy nedělala se emancipovanou, vyhrabával starosvětské anekdoty o starých pannách, žertovné události ze života ženských úředníků, pošt mistrů a j. Konečně dohadovala se Celja, že to mluvení není jen tak, ale že k čemusi míří, má nějaký tajný cíl — jaký, toho nemohla se dovtípit. Cítila toliko, že po poslouchání celohodinného »předení« pana Temnického jí má ji únava, jakási omrzelost světa i života, nechť ku práci a přemýšlení. Proto nic divného, že se jí za krátko zprotivila společná snídaní, obědy i procházky s panstvem Temnických.

Ne, nepůjdu více! pravila si, dupajíc nohou o podlahu ve svém pokojičku, ale vždycky v rozhodný okamžik opustila ji síla.

Byla sama ve světě. Pan Temnický byl jediným druhem nebožtíka jejího děda, který jí jej dal i za pěstouna. Není divu, že její dětská duše držela se vší silou poslední nitky, která spojovala její přítomnost s minulostí. Pustí-li se jí, znamenalo vydati se bez vesla vlnám života, bez průvodce, bez bodu opory. Celja, ač ještě mladá, osmnáctiletá dívka, znala již dobře z vlastní smutné zkušenosti a z nejednoho příkladu, že pustiti se do těch vln není žádný žert. Ale jsou to přece jen dobří lidé — tišilo se její srdce. Ať si mají svoje chyby, mně jich nepatří souditi. Na mne jsou hodní a dobří, tak co jim mohu vyčítati? Ne, ne, jsem hloupá i se svou nechutí, se svou hloupou úzkostí! Jsem nerozvázná, nevděčná, to je to!

A upokojivši tak své nervy, opět šla do společnosti Temnických, aby si z ní zase odnesla tutéž úzkost jako dříve, jen že u větší míře.

III.

»E, co to!« pravila Celja, potřásajíc hlavou a dívajíc se tu do okna, tu zase do zrcadla, »jsem přece jenom hloupá, že si kazím tak krásné ráno, takovými myšlénkami!«

Pohleděla na hodinky — půl osmé! Ještě nejméně hodina do snídání. Vzala knížku a pokoušela se čísti dále, ale nešlo to. Slunce nakukovalo do knížky, lesk oslňoval jí oči. Každodenní sedmihodinné sezení na poště bylo beztoho těžkou robotou pro její organismus, jenž domáhal se pohybu a svěžího vzduchu, i pro její živou povahu. A teď by ještě měla seděti v pokoji, jako myš v díře. Ne, to by byl hřích; zahodila knížku a obcházelá světničku, hledajíc očima, co by bylo možná přenést, postavit někam jinam anebo spořádati. Ale ničeho takového neshlédla.

V tom otevřely se znovu dvěře jejího pokoje: vešla Osipová se džbánkem čerstvé vody. Postavivši vodu, stanula a s úsměvem se dívala na Celju.

»Co se na mne tak díváte, jako na nová vrata?« křiknula Celja se strojeným rozhořčením.

»Proto že mám proč!« prohodila Osipová, usmívajíc se a mžikajíc významně. »Když druzí se smějí tak dívat na slečinku, tož proč by nesměla i Osipová?«

»Kteří druzí?«

»Všichni, kdo jenom chtějí. Vždyť slečinka sedí každý den tam za mřížkou jako na výstavě. Kdo chce, může přijíti a prohlížeti si ji, pokud jenom chce, a slečinka mu toho nemůže zabrániti.«

Celja celá zrůměnila.

»Fuj, styďte se, Osipová!« zvolala s nenadálou

ostrostí ve hlase. »I vy jste se naučila od starého pána dobírat si mne pro moji službu? Co vám zavroutila moje služba, že mne sužujete, vyčítajíc mně její nepříjemnosti? Či myslíte, že jich sama necítím? Či myslíte, že mně je to milo? Ale co mám dělat? Přece musím nějak žít. A lépe jísti svůj chléb, třeba trpce vydělaný, než zmíratí hladu, nebo . . .«

Nedokončila. Slzy zalily jí hrdlo. Obrátila se ke skříni a hledala v ní velmi horlivě cosi mezi navěšenými sukněmi.

»Ale, prosím vás, slečinko!« polekala se stařena tím výbuchem, »co vás napadá! Já že bych se vysmívala slečně, že je v císařské službě? Já, která ji miluji jako rodná matka? Dejte si raději pokoj a podívejte se, co jsem vám přinesla!«

»A co pak?« vesele tázala se Celja, zapomenuvši úplně na úkor, který utrpěla před chvílí.

(Pokračování.)

Slovinská literatura v roku 1895.

Jako u malých národův vůbec, tak i u Slovincův duchovní život soustřeďuje se hlavně v časopisectví. My Slovinci máme nyní již tři denníky, z kterých nejstarší »Slovenski Narod« vychází již 28. rok v Lublani nákladem »národní kněhtiskárny«, která také uhrazuje jeho deficit, činící ročně asi 2000 zl. »Slovenski Narod« drží se stanoviska liberálního a jest orgánem »mladých« shromáždžujících se nyní v tak zvané »národní straně«. Předplatitelův nemá mnoho, nějakých 800, a to zvláště mezi advokáty, úředníky, notáři a lékaři, a předplatné jeho obnáší ročně 15 zl.

Druhý slovinský denník »Slovenec« vychází již 23. rok také v Lublani redakcí Ondřeje Kalana. Jest to čilý a vytrvalý konkurent »Slov. Naroda«, a

zároveň jest také orgánem strany konservativní, čili klerikální. Denník ten jest značně rozšířen mezi slov. duchovenstvem, jehož zájmy také statečně hájí, všímaje si při tom pečlivě také politického života Slovincův. Zabývá se také co nejvíce otázkou sociální, o které uveřejnil v minulém roce dlouhou řadu statí Jana Sourana pod názvem »Črne bukve kmečkega stanu« (Černá kniha rolnického stavu), které vyšly pak v samostatné knize. Leckdy přináší stati o utlačování katolíků v Rusku, které čerpány jsouce z listův polských, nezasluhují mnoho víry. Ovšem není u nás mnoho takových spisovatelův, kteří mohli by čerpati své zprávy v tomto ohledě z pramenů původních.

Třetím a nejmladším denníkem slovinským jest »Edinost« (Jednota) vycházející v Terstě. Časopis ten vycházel již dlouhou řadu let třikrát týdně, leč následkem výborného obsahu stal se u obecnstva oblíbeným a letos přetvořil se v denník. Stanovisko jeho nemůže se pokládati ani liberálním ani klerikálním, poněvadž my Slovinci bydlící na hranicích naší malé vlasti, neznáme ještě těchto svárův a sporův, které dělí náš národ v Krajině na dvě strany. Následkem toho také mohou z něho poznati pravdu nejen naši liberáli a klerikáli, nýbrž také i jiní Slované, interesující se o politický život našeho národa. Poněvadž předplatné jeho obnáší toliko 12 zlatých, můžeme se nadíti, že »Edinost« stane se v krátké době nejrozšířenějším denníkem slovinským.

Před pěti lety založily si lublaňské denníky »Slov. Narod« a »Slovenec« každý svoji přílohu, ze kterých utvořily se časem samostatné časopisy.

Následkem své levné ceny došly velkého rozšíření. Tak na př. čítá kolporteur zásad Slovincových »Domoljub« již přes 6000 předplatitelův, kdežto jich má protivník jeho »Rodoljub« asi tři 3000. Cena

každého z těchto listův obnáší jen 80 kr. ročně. Tato nízká cena jest možna pouze následkem toho, že časopisy ty zásobují se z větší části pouhými patisky ze svých hlavních pramenův, t. j. z denníkův »Slovence« a »Slov. Naroda«. Na nějaké příměří mezi stranami v Krajině nelze tedy ještě mysliti.

Kromě těchto časopisův máme my Slovinci ještě značný počet týdenníkův. Nejstarším jest zajisté ještě »otcem Slovincův«, drem Janem Bleiweisem, r. 1843 založený časopis »Novice«, jenž byl do r. 1883 zároveň také orgánem c. kr. rolnického spolku v Krajině. V Novicích nalezá se ještě podnes značné množství poučných článkův o rolnictví, leč vedle toho zabývají se ony také politikou, ačkoliv jejich hlas nemá nyní již toho významu, jak před dobrými třiceti lety. Avšak okolnost, že vycházejí již přes 50 let, ukazuje dostatečně, že mezi Slovinci nescházívá věrných čtenářův a předplatitelův, když jen časopis svědomitě plní svůj úkol, když redakce jeho stará se především o to, aby nebyl, jak u nás často bývá, suchopárným.

Dlouhou existencí může se chlubiti také jiný týdeník »Zgodnja Danica«, jehož vydavatelem a dlouholetým redaktorem jest monsignor Luka Jeran v Lublani. Také ten časopis nachází nejvíce podporovatelův mezi duchovenstvem, zvláště v Krajině. Hlavním orgánem a zároveň též rádcem našeho duchovenstva jest však měsíčník »Duhovni Pastir«, vycházející redakcí Ant. Kržiže. Obsahuje po větší části kázání a kritiku, zejména děl theologických i beletristických. Jemu podobným, ačkoliv směru daleko radikálnějšího jest čtyřikrát ročně vycházející »Rimski katolik«, jehož redaktor Ant. Mahnič, prof. bohosloví v Gorici, nabyt svým učením již takového věhlasu, že mu bylo ministerstvem vyučování zabráněno další vyučování studující mládeže.

V Gorici vychází již 26. rok redakcí Ondřeje Gabrščka týdeník »Soča« a to ve formátě tak velkém, jako žádný jiný slov. časopis. »Soča« stojí na stanovisku liberálním, následkem čehož jest také trnem v oku krajinské strany klerikální, o jejímž působení nezpívá slávozpěvův. Proto založen časopis »Primorski List«, jenž však nemůže ještě se chlubit, že by měl za sebou mnoho přívržencův, poněvadž kráčí v šlépějích všeobecně známého dr. Mahniče, jenž jest letos také jeho redaktorem. Poněvadž vychází v Gorici redakcí Ondřeje Gabrščka ještě čtrnáctidenník »Primorec« za levnou cenu 80 kr. ročně, musí přiznati každý, že jest takové množství časopisův pro kraj gorický přesprilišně veliké, i že musí každý jen jen živořiti. Kromě zmíněných tří časopisů vychází v Gorici ještě měsíčník »Cvetje z vertov sv. Frančiška« (Květy ze zahrady sv. Františka) redakcí p. Škrabce, známého to filologa slovinského.

V Celovci vychází třikráte měsíčně časopis »Mir«, redakcí Jana Teršeliče. Jest to jeden z nejlepších časopisů slovinských, poněvadž působí zdárně pro probuzení živlu slovinského v Korutanech. Ačkov má značné množství protivníkův, zvláště mezi liberálním obyvatelstvem německým v Celovci a Korutanech vůbec, přece také číslo jeho přátel a předplatitelů není malé. Rozesílá se již ve 3300 exemplářích. Doufáme, že jeho působením neztratíme ještě tak brzy Korutany pro naši slovinskou národnost. V této naději upevňuje nás zvláště okolnost, že právě v Celovci existuje také nejrozšířenější náš literární spolek »Družba sv. Mohorja«, o jehož působení podáme níže další zprávu.

V Mariboře vychází již 19. rok politicko-hospodářský týdeník »Slovenski Gospodar«, redakcí Frat. Korošce. Časopis ten byl do r. 1890 jediným časopisem politickým Slovincův štyrských, pokud nezaložil

kněhtiskař Drag. Hribar v Celji nový politický časopis z názvem »Domovina«, jenž stal se letos týdenníkem. Oba tyto časopisy hájí statečně zájmy ohrožených Germanstvem Slovincův štyrských a také nečiní druh druhu překážek, ačkoli stojí první na konservativním, druhý pak více méně na liberálním stanovisku. Předplatné každého obnáší ročně jen 2 zl. 50 kr. Poněvadž naši nepřátelé nemohou se dočkati, aby také ve Štyrsku vznítíl se spor, podobný krajinskému, jehož chtěli by používati ve svůj prospěch, tedy založili pro zmaření této svornosti nový, v jazyce slovinském psaný časopis s názvem »Štajarski kmet«, jenž však doposud, bohudíky, nenabyl ještě půdy, jsa podporován z větší části jenom našimi němčoury. — Více hospodářstvím než politikou obírají se »Dolenjske Novice«, vydávané v Novém Městě na Dolansku, vycházející též dvakráte měsíčně, jejichž předplatitelův počet však v novějším čase značně klesl.

Mezi časopisy nepolitickými zaujímá první místo ilustrovaný čtrnáctidenník »Dom in Svet«, jenž stává se z roku na rok lepším s oblíbenějším. Radaktorem jeho jest mladý ještě professor bohosloví a mudrosloví, dr. Frant. Lampé, velice oblíbený to spisovatel slovinský. Tak zdařilého a pěkného časopisu jako jest »Dom in Svet«, jsme my Slovinci doposud ještě neměli, poněvadž každý pokus o vydávání ilustrovaného časopisu slovinského u nás končil se nezdarem. »Dom a Svet« určen z počátku jen pro studující mládež, stal se nyní po zvětšení svého formátu a velmi vkusné úpravě velice oblíbeným přítelem slovinských rodin, objednávacích sobě dříve různé ilustrované listy německé. V minulém roce přinesl několik zajímavých povídek, novel a románů, důkladný popis města Celje a okolí, jubilejní popis všech dosavadních slovinských kalendářů a také několik her dramatických. V časopise tomto uveřejňují

se toliko původní práce, za které dostávají spisovatelé honorář po 20 zlatých od tištěného archu v 4°. Jenom na takový způsob mohl časopis ten získati sobě značný kruh spisovatelův, zásobujících jej svými zdařilými pracemi.

Z počátku svého založení (1881.) vzbuzoval velkou pozornost také »Ljubljanski Zvon«, vycházející jednou měsíčně v Lublani. Také v tomto časopise uveřejňují se jenom původní práce, zejména romány a novelly našich belletristův, jako: Jurčiče, Kersnika, Fr. Detely, Dra Tavčara, Mencigera a jiných; přece však jejich činnost v poslední době poněkud ochabla. V poslední době započalo v něm uveřejňovati své belletristické práce také několik spisovatelek, jako: Pavlína Pajkova, Márica a jiné, což považují naši kritikové za zjev velice příznivý v naši literatuře.

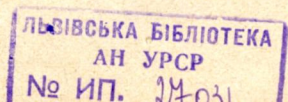
Poněvadž také »Ljubl. Zvon« uveřejňuje toliko práce původní, nebylo téměř nikdy místa pro uveřejňování překladův, zvláště z jazykův slovanských. Proto bylo naše obecenstvo velice povděčno Ondřeji Gabrščekovi, redaktoru »Soče« v Gorici za založení nového měsíčníku, určeného výhradně uveřejňování slovanských děl belletristických, s názvem: »Slovanska knjižnica«, ve které vyšlo již velké množství povílek a novell slovanských ve výborném překladě. Také z belletrie české bylo přeloženo již několik zdařilých povídek, jako: »Ratmír« Jana Vávry, »Maly Zlatko« Jos. D. Konráda, »Pomsta« Karla Sabiny, »V zámku a pod zámkem« Boženy Němcové, »Muzikantská Liduška« Vítězslava Háška, »Olga Žilinská« Jana Janče atd. Každý měsíční sešit obsahuje šest tiskových archů, předplatné obnáší ročně jen 1 zl. 80 kr.

Do řady slovinských časopisů počítají někteří také novou, Ondřejem Gabrščekem vydávanou »Knjižnici za mladino« (Knihovnu pro mládež) vycháze-

jící v měsíčních vázaných svazcích, kterých vyšlo doposud dvanácte. Můžeme-li vůbec říci o nějakém předsevzetí, že jest ono potřebné, tedy musíme to tvrditi právě o této knihovně pro mládež. Také v této sbírce byly uveřejňovány z větší části překlady, a to zejména z jazyka českého. Jenom Ant. Funtek uveřejnil zde své původní písně pro mládež a výbor pro oslavení stoletých narozenin slov. paedagoga Slomška přichystal k tisku dva svazky pro mládež určených prací zesnulého Slomška. Předplatné na tuto knihovnu pro mládež obnáší ročně 2 zl. 40 kr.

Pro mládež vychází také již o.l roku 1871. v Lublani illustrovaný časopis »Vrtec« (Zahrada), jehož zakladatelem byl zvěčnělý Jan Tomšič. Nyní vychází redakcí katechety Ant. Kržiče. Vycházejí již drahnou řadu let, může se »Vrtec« pochlubiti, že vychoval nám již nejednoho, nyní již proslulého spisovatele slovinského. Uveřejňuje také vesměs práce jenom dobré, a pokud jen lze původní, se zajímavými ilustracemi. Předplatné jeho činí 2 zl. 60 kr.

Učitelstvo slovinské má dva časopisy, »Učitel-ski Tovaryš« v Lublani a »Popotnik« v Mari-boře. První jest orgánem slov. učitelského spolku v Krajině, druhý pak orgánem »Svazku slov. učitel-ských spolků«, jenž má již přes 1600 členův. Každý z těchto časopisů vychází dvakráte měsíčně, leč žádný z nich nemá přes 600 abonentův. Proto také příspěvky, byť i nejlepší, nebývají honorovány. V poslední době bylo již nejednou zjevováno přání, aby naše a chor-vatské učitelstvo v Istrii a Přímoří vůbec založilo sobě nový samostatný časopis, přání to však do dneška nestalo se skutkem. Lépe by také bylo, kdyby naše učitelstvo podporovalo poněkud horlivěji dosavadní své vesměs dobré časopisy, kterým jenom nedostatečná podpora překáží v jejich rozvoji.

Udalostmi ve světě slovanském zabývá se již devatenáctý rok nyní ve Vídni vycházející »Slovanskí Svět« redakcí Fr. Podgornika. Na kolik můžeme souditi z dosavadní činnosti »Slov. Sveta«, nenabyl časopis ten takového rozšíření, jakého zasluhuje, poněvadž má všude množství odpůrců, zejména mezi duchovenstvem, jež ho obviňuje, že váží sobě více než toho třeba Rusův, a že pracuje pro rozšíření víry pravoslavné mezi Slovinci. Jest to však toliko výmysl, jelikož naši klerikálové hněvají se naň nejvíce proto, že horuje pro zavedení jazyka cyrillo-methodějského do našich chrámů. Hlavním jeho ideálem jest však vzájemnost slovanská, ve které jediné nalézá náš malý národ svoji spásu, kdežto mu v protivném případě hrozí jistá zkáza a záhuba.

Pro slovinské rolníky vychází v Lublani nyní již dvanáctý rok časopis »Kmetovalec« red. Gustava Pirce. Jest to také nejlepší odborný časopis, určený výhradně pro rolnictvo, vycházející dvakrát měsíčně. Daleko menšího obsahu a významu jest »Gospodarski List«, vycházející redakcí Ernesta Klavžera v Gorici. Oba tyto časopisy uveřejňují kromě záležitostí spolkových ponejvíce překlady poučných článkův, a to po větší části jenom z jazyka německého, poněvadž známost jazykův slovanských u nás ještě velice pokulhává. Kromě toho vychází v jazyce slovinském také »Štajarski Gospodar«, orgán c. kr. spolku rolnického ve Štýrsku, jež však musíme považovati toliko za překlad německého »Landbote«.

Časopisu humoristického nyní my Slovinci nemáme.

V Lublani vychází již několik let »Slovenski Pravnik«, přinášející stati z oboru zákonodárského a právnictví. Také »Cerkveni Glasbenik« ještě

nezanikl, poněvadž se těší z hojné podpory ze strany přátel zpěvu cecilianského, recte latinského, jenž u lidu našeho ještě nenalezl obliby. Redaktorem jeho jest Čech a slovnítný skladatel Antonín Förster. Mnohem zajímavějším předešlých byl nádherný »Jugoslovanski Stenograf in Glasnik«, vydávaný prof. Ant. Bezenškem v Plovdivě ve čtyřech nářečích slovanských: slovinském, chorvatském, srbském a bulharském. Časopis ten můžeme považovati, za jihoslovanskou encyklopedii, pročez také velice litujeme, že po novém roce zůstane toliko oddíl stenografický, a že »Glasnik« odpadne. Doposud byl jmenovitě významným pro každého milovníka jazyků slovanských, i když nebyl také obeznalým ve stenografii. Kromě těchto časopisův vycházejí ještě týdenníky »Amerikanski Slovenec« redakcí kněze Bucha v Toweru, a »Glas Naroda« redakcí Františka Saksera v New-Yorku v Americe.

Při pohledu na dosti utěšený rozvoj našeho časopisectva, nemůžeme přece tajiti, že jest vydávání nových samostatných knih ve srovnáním s časopisectvem velmi skrovné. Zvláště velké ticho panuje na poli básnickém. S výjimkou ve výše zpomenuté »Slovanské knihovně«, vydaných »Izbranih pesmij« Ant. Funtka a »Poeziji«, Jos. Pagliaruzi-Krilana, nevyšlo v minulém roce u Slovincův žádné dílo básnické. Naši slovnítní básníci, Gregorčič a Aškerc zřejmě již vyčerpali své prameny. Básně Ant. Funtka také nevzbuzují takového nadšení, jak to činili před několika lety »pozicije« S. Gregorčiče, pročez také nenalézají odbytu. Lepšími jsou básně Jos. Krilana; žel Bohu jen, že básník ten již před deseti lety ulehl k věčnému odpočinku. Ne o mnoho lépe daří se též novějším plodům slov. prosy. Za nejlepší knihu v tomto oboru můžeme považovati II. svazek »Sebraných spisův« Pavlína Pajkové, které vycházejí nákladem knihtiskárny Drag.

Hribara v Celji. Jest to sbírka původních, již dříve tištěných novell slovně známé spisovatelky, která však zůstane vždy novou. (Cena brož. výtisku 1 zl.)

(Dokončení.)

Zprávy.

Reforma patentového práva. Cís. patent o privilejiích průmyslových ze dne 15. srpna 1852 š. č. 184., zákon na svůj čas výborný, ne postačoval průběhem doby změněným potřebám Snahy po reformě, jimž stálo v cestě ustanovení čl. XVI. obchodní smlouvy s Uhry ze dne 27. června 1878 č. 62. ř. z., dle něhož ochrana vynálezů v obou polovicích říše dle stejných zásad upravena býti měla, uvolněny byly zákonem ze dne 27. prosince 1892 č. 191. ř. z. stanovícím, že zákonodárství o patentech má se v každé polovici říše bráti cestou samostatnou, a dospěly dnes tak dalece, že vláda podala již poslancké sněmovně říšské rady příslušnou osnovu nového zákona o patentech. Nalezši v zásadních otázkách svůj vzor v německém zákoně o patentech ze dne 7. dubna 1891, vrcholí tato osnova v tom, že opouští system přihlašovací (Anmeldesystem) při udělení patentů u nás dosud platný a volí moderní system v ý š e t ř o v a c í (Vorprüfungssystem) kombinovaný se systemem v y z ý v a c í m (Aufgebotssystem), a že zřizuje nový samostatný úřad p a t e n t o v ý (Patentamt), jenž po předchozí zkoušce patenty udílí a veškeré spory o odnětí, zrušení a neplatnost patentů vyřizuje, kdežto veškeré spory o porušení patentů odkázány jsou řádným soudům, civilním i trestním. Hlava první osnovy obsahuje ustanovení všeobecná. Předmětem ochrany patentové jsou v y n á l e z y, jichž definice sice osnova nepodává, avšak vytýká přece aspoň dva momenty pojmu toho, totiž možnost průmyslného upotřebení a novost (§ 1.). První moment vytčen proto, že vynálezy a vynálezavost na poli literatury a umění nemají dojiti ochrany dle osnovy, nýbrž dle zákona o právu autorském. Novostí rozumí se jen novost relativní; novým jest vynález, jenž dosud není ani z veřejných tiskopisů ani z veřejného vykonávání neb vystavení znám, ani nepožíval ochrany dle cís. patentu ze dne 15. srpna 1852 č. 184. ř. z. a nestal se dle § 30. téhož pat. uplynutím privileje majetkem všeobecným (§ 3.). Též nemohou býti předmětem patentu vynálezy, jichž účel se přiči mravopočestnosti neb bezpečnosti veřejné, neb které mají patrně za účel klamání obecnstva, pak pouhé vědecké zásady, dále vynálezy, jichž předmět jest vyhrazen stát-

nímu monopolu, pak potraviny, prostředky léčebné a desinfekční a látky, jež se připravují cestou chemickou, ač nejde-li o určitý technický způsob jich výroby (§ 2.). Poněvadž má patent býti odměnou a ochranou duševní práce vynálezce, stanoví osnova za hlavní zásadu, že nárok na udělení patentu má vynálezce neb nástupce v jeho právo; zásada ta však modifikována potud, že jest až do průkazu opaku za vynálezce pokládán ten, kdo první vynález za účelem dosažení patentu přihlásil. K odporu vynálezce (§ 57. č. 4) neb k jeho žalobě (§ 27. č. 1.) ustoupiti musí každý, kdo vynález k patentování přihlásil, po případě naň patentu již nabyt. Avšak také »držitel«, t. j. ten, kdo vynález fakticky vykonává, nejso jeho původcem ani jeho nástupcem v právo, dochází ochrany potud, že může odporem (§ 57. č. 5.) a žalobou (§ 29. č. 2.) s úspěchem vystoupiti proti tomu, kdo přihlásil k patentování vynález, pokud se týče, nabyt patentu na vynález, jehož podstatný obsah bez odpůrcova svolení vzal z jeho popisů, výkresů, modelů, náradí a zařízení aneb ze způsobu výroby, které odpůrce užívá (§ 5. odst. 1.). Důležitou domněnku stanoví § 5. odst. 3. Soukromí i státní zřízení pokládání jsou z pravidla za autory vynálezů, které učinili ve službě (ať z rozkazu pánova, ať bez jeho rozkazu), mohou tedy žádati za patent, leč by smlouvou neb služebními předpisy bylo něco jiného ustanoveno. V posléz řečeném případě příslušelo by ovšem služebnímu pánu právo odporu i žaloby. Z důvodů sociálně politických zamezeno naprosto vykořisťování dělníka při podnicích živnostenských předpisem, že ustanovení smlouvy neb služebních předpisů, dle nichž zřízení takovému má býti odňat veškeren užitek z vynálezu, nemá právního účinku (§ 5. odst. 4.). Z několika přihlášek přísluší dřívější přednost před pozdější, předpokládaje, že jde o jeden a týž vynález. Nekryjí-li se přihlášené vynálezy úplně, má pozdější přihláška nárok jen potud, pokud se od dřívější přihlášky liší, ač je-li zbytek tento k patentování způsobilý. Tak zejména jde-li o vynález opravný. Také lze majiteli hlavního patentu neb jeho právním nástupcům propůjčiti pro dobu trvání hlavního patentu patent přídávkový (Zusatzpatent) a to za skrovný poplatek (35 zl.). Rovněž udělení jest patent na vynález, jehož bez vynálezu již patentovaného upotřebiti nelze a jenž tudíž na tomto jest závislým (Abhängigkeitspatent); v tomto případě ovšem ponechati dlužno zúčastněným stranám, aby svůj vzájemný poměr upravily cestou licence, ať dobrovolně ať nucené, o čemž později (§ 4.). Kdežto byly dosud za příčinou výstav vydávány vystaveným vynálezům certifikáty ochranné, bude dle § 6. osnovy lze po dobu výstavy a 3 měsíce po její skončení získati pro vynálezy na zdejších vý-

stavách vystavované patenty za snažších podmínek, které ustanoví ministr obchodu cestou nařízení. Patenty udílejí se jak tuzemcům tak i cizozemcům; těmto však jen tehdy, zřídí-li si zástupce v Rakousku bydlícího a přihlásí-li jej, předložíce jeho plnou moc, k zápisu do rejstříku patentů u úřadu patentového (§ 7.), ač nemá-li se proti cizozemcům nastoupiti retorsí (§ 30.). Co se týče účinku patentu, zaručuje osnova (§ 8.) oprávněnému výhradnost všelikého průmyslového (betriebsmässig) využitkování vynálezu, totiž výhradnou jeho výrobu, prodej a užívání. Je-li patent udělen processu výrobnímu, vztahuje se také k výrobkům bezprostředně jím zhotoveným. Tím jest každému dovoleno, aby patentovaného vynálezu užíval k účelům čistě osobním aneb vědeckým.

(Dokončení)

Česká společnost národohospodářská. Přesvědčení o naší nedostatečné organisaci a výzbroji hospodářské vzbudilo lonského roku myšlénku, aby během národopisné výstavy českoslovanské uspořádán byl v Praze první český sjezd národohospodářský. Sjezd konal se také 13. října m. r. za účastenství zástupců všech krajů českých, moravských a slezských. Na něm jednohlasně usneseno, že jest především nutno, aby zřízen byl zvláštní orgán, jehož úkolem by bylo šířiti v národě českém hospodářské vzdělání. Orgánem tímto má býti »Česká společnost národohospodářská«; její stanovy došly už ministerského schválení. Působnost České společnosti národohospodářské vztahovati se bude na všechny země koruny české; pomoci jednatelů a pobočních spolků (místních, župních a zemských odborů) bude moci činnost svou účinně rozvíjeti ve všech krajích naší vlasti českoslovanské. Účelem společnosti jest dle §. 2. stanov: a) šířiti národohospodářské vědomosti v českém národě; b) poznávati hospodářské poměry českého národa a šířiti znalost jejich; c) působiti ku povznesení českého národa po stránce hospodářské. K účelu tomu bude společnost dle § 3. stanov zejména: a) pořádati v obvodu své působnosti schůze spolkové i veřejná shromáždění a sjezdy, přednášky, učebné kursy a rozhovory o otázkách hospodářských; b) vydávati časopisy, brožury, knihy a jiné tiskopisy, sloužící k účelům hospodářským; c) pečovati o zřizování čítáren a knihoven odborných; d) pořádati vycházky k názornému poznávání krajův a předmětů hospodářsky významných; e) pečovati o soustavné vyšetřování poměrů, zařízení a opatření hospodářských, v národě českém ve vyskytujících; f) udíleti stipendia a jiné podpory příslušníkům českého národa k odbornému vzdělání technickému a obchodnickému; g) poskytovat pokyny, rady a informace příslušníkům českého národa ve věcech výrobních a obchodních; h) sbíratí plodné myšlénky a projekty hospodářské, obstarávati průpravné

práce ke zřízení nových českých podniků průmyslových, báňských, obchodních, dopravních a pod., vyhledávati pro ně pravé interessenty buď jednotlivce nebo družstva, a opatřovati jim způsobilé síly technické i komerciální; ch) navazovati a podporovati obchodní styky mezi různými třídami hospodářskými; i) podávati návrhy a žádosti sborům zákonodárným, úřadům samosprávným i státním a jiným činitelům veřejným. Členů jsou čtyry kategorie a to: zakládající s příspěvkem nejméně 100 zl. jednou pro vždy, přispívající s příspěvkem 5 zl. pro osoby jednotlivé a 10 zl. pro korporace, dále činní, kterými se státi mohou jen osoby fyzické, jež se zaváží, že pro úkoly společnosti budou osobně působiti a jejichž příspěvek určí se rok od roku valnou hromadou, a konečně dopisující, jmenované z osob, které k dosažení účelu společnosti osobní činností přispívají. Česká společnost národohospodářská není zastupitelkou zájmů pouze jednotlivých tříd národa. Úkolem jejím bude, aby zájmy tyto pokud možná smiřovala a hledala takové jich upravení, by z jejich uspokojení vyplynul co největší prospěch celého národa. Nuže, komu záleží na tom, aby národ náš dodělal se na základě hospodářském onoho postavení v Rakousku, jaké mu podle jeho slavné historie přísluší, nechť vstoupí do řad České společnosti národohospodářské. Ustavující valná hromada bude v neděli 31. května t. r. o 10. hod. dop. v zasedací síni staroměstské radnice v Praze; účastníci se jí mohou všichni, kdož se byli za členy přihlásili. Přihlášky ty přijímají pp. dr. Körner, advokát v Praze, dr. Jan Švec, advokát v Brně, dr. Fr. Stratil, advokát v Opavě. Povšechná důležitost podniku vážně žádá, aby přihlášky členské se děly četně ze všech krajů, a aby valné hromady hojně se účastnili interessenti všech okresů, zejména pak z Prahy a z okolí.

Státní železniční rada bude míti dne 20. května t. r. letošní jarní schůzi. Zástupce budějovické obchodní komory, pan ředitel V. Kocourek ze Zlivi, předložil k této schůzi následující návrhy: 1. aby každé nádraží po celé délce vlaku v noční a večerní době náležitě osvětleno bylo; 2. aby c. k. železniční ministerstvo o to se postaralo, by dovozně pro sdruženou neb místní dopravu na základě levnější sazby zavedené i pro stanice předchozí po tak dlouho platilo, dokud sazby pro tyto kratší vzdálenosti, na základě obyčejných tarifů vypočítané, nejsou levnější a 3. aby byly při rychlících i na dále ponechány třetí třídy. Pak se projedná návrh téhož člena státní železniční rady, který nemohl býti za příčinou opožděného ohlášení v minulé schůzi vyřízen, týkající se zavedení nového vlaku odpoledního v neděli a ve svátek z Budějovic do Kajova a zpět. Příští jízdní železniční řád na trati Vídeň-Cheb v době zimní bude o rychlík denní č. 3

do Chebu a zpět do Vídně, který dosud jenom za letního jízdního řádu jezdil, na základě návrhu člena železniční státní rady, pana ředitele Kocourka, rozšířen. Rychlík ten poveze též III. tř.

Dunajsko-oderský průplav. Národohospodářský výbor říšské rady usnesl se na resoluci, již má býti vláda vyzvána, by dle možnosti zasadila se o zřízení průplavu Dunaj-Odra-Visla. Kdyby se nemohlo docílití příslušné dohodnutí s nějakou soukromou podnikatelskou společností, má vláda podnik ten sama provést a za tím účelem kontrahovati velkou půjčku ku zřízení vodních dráh: 1. Dunaj-Morava-Odra s odbočkami na Brno, Olomouc; 2. průplavu Dunaj-Morava-Labe na Olomouc; 3. průplavu Dunaj-Morava-Odra-Visla; 4. průplavu Dunaj-Vltava-Labe a 5. aktivování lodní dopravy na Dněstru z Haliče až na ruskou hranici.

Výstava v Uh. Hradišti r. 1897. Po ukončení vyměřovacích prací výstaviště, jež vykonali inženýr Dostál a inženýr Šimon, započnou architekti shotořovati nákresy a plány budov. Jest proto záhodno, aby se vystavovatelé, kteří si přejí míti samostatné pavilony, co nejdříve přihlásili. Přihlášky přijímá výstavní odbor v Uh. Hradišti

Sněmovna poslanecká vykoná před rozchodem ještě volbu do delegací. Za Moravu budou vysláni bar. Chlumecký, dr. Promber a s české strany dr. Žáček.

Jak se Maďari chlubí slovanským peřím. V historickém oddělení buďapeštské výstavy a sice v kapli románského slohu vystaven bu le almužnový měšec sv. Štěpána I., krále uherského, který se opatruje v císařské pokladnici ct. OO. kapucínů ve Vídni. Poslán byl s dovolením hlavního dvorního úřadu na jmenovanou výstavu. Na měšci tom jest perlemí vyšíty nápis cyrillo-slovanský: »Budi Gospodi milost tvoja na nas nynja i v vieki, Bože uštedri ny i blagoslavi ny i prosviti lúče svoje na ny i pomiluj«.

Zřízení skladů obilních v Prusku vejde as co nevidět ve skutek. K tomu účelu má býti vládou povolen obnos 3 millionů marek. Vláda pruská uznává, že nutno rolnickému stavu k jeho vybavení se z tisících jej poměrů přispěti. Za tím účelem mají se sestoupiti družstva na odbyt obilí. Podnik vlády má býti pokusem soustřediti četné malé zásoby výrobců v prostranných skladištích, kdež by se čištění, sušení a třídění stroji co nejdokonaleji provádělo. Odbyt se má řídit dle skutečné potřeby, aby se nepoměrné nabídky a tím i nezdravému klesání cen předešlo. Ceny obilí se takto urovnají. Rolníkům budou na uložené obilí poskytovány půjčky. V některých zemích německých, tak na př. v Bavorsku, Porýnsku a j. dodávají hospodářské spolky a družstva vojenským úřadům zásobním obilí na společný účet, což se s velmi dobrým výsledkem setkává. Jinde, jako v Poznani, Brani-

borsku atd. zřizují rolníci společenstva mlýnská, mlékařská, zřizují pekárny atd. Výtěžek, který jinak připadne překupníkům obilí, mouky atd., činící obyčejně lví podíl, zůstává mezi rolnictvem. Také nakupování potřeb rolnických, jako strojů, hnojiv, semen a pod. prostřednictvím společenstev skytá výhody velmi značné. —

Slavnost matičná. Za příčinou Národopisné výstavy československé, k nížto byla všechna mysl obecnstva obrácena, bylo r. 1895 od pořádání veliké slavnosti ve prospěch Ústřední Matice školské v Praze upuštěno. Letos však bude slavnost opět pořádána a přípravný komitét vyhlédl si k tomu nejvhodnější místo: výstaviště v Královské Oboře bubenečské, o jehož propůjčení zemský výbor požádán bude. Slavnost, jejíž protektorát přijala rada královského hlavního města Prahy, vykoná se ve dnech 26.—29. června, i žádají se veškeré vlastenecké spolky pražské, aby bez zvláštního požádání ustanovily delegáta, který by vstoupil do výboru slavnostního. Příhlášky přijímají se prozatím v kanceláři Ústřední Matice školské ve Ferdinandově třídě č. 9.

Sjezd samosprávného úřadnictva moravského. Jednota samosprávných úředníků a zřizenců obecních markrabství moravského pořádá o svatodušních svátcích valnou hromadu a sjezd samosprávného úřadnictva v místnostech Besedního domu v Brně s tímto pořádkem: V neděli dne 24. t. m. o 4. hod. odpolední porada výboru jednoty; o 5. hod. odpolední mimořádná valná hromada. Volné návrhy budtež 8 dní před tím správnímu výboru podány. V pondělí, dne 25. t. m. prohlídka města; odpoledne o 2. hod. zahájení sjezdu, přednášky: o vykonávání trestního práva obcemi (p. Jan Pištělák, obecní tajemník v Jevišovicích) a o samosprávě obcí a postavení úřadnictva a služebnictva samosprávného (p. Jan Ehrlich, obecní tajemník v Kopřivnici a redaktor časopisu »Obecní Samospráva«). Zástupcové samosprávných úřadů a obcí, úředníci a zřizenci obecní, jakož i přátelé obecní samosprávy jsou ku sjezdu tímto zváni. Příhlášky již nyní přijímá redakce časopisu »Obecní Samospráva« v Kopřivnici na Moravě.

Kompromis v moravském velkostatku. V neděli konala se ve Vídni schůze voličů ústaváckého velkostatku, jíž předsedal kn. Schönburg. Bar. Chlumecký referoval o jednání se střední stranou. Voličové přistoupili na kompromis, dle něhož ustavací zachovají svou »državu« t. j. 17 mandátů, straně střední pak ponechají na vůli, aby ponechala konservativnímu velkostatku své dva mandáty a dohodla se s nimi, jak rozdělit mandáty za první sbor volební. Dle všeho vydá střední strana a konservativci společnou kandidátní listinu.

Dar národopisné vesnici učinil olomoucký ndp. arcibiskup dr. Th. Kohn. Věnoval 4000 zl. na opravení a udržení dřevěného kostelíčka ná návsí výstavní československé dědiny.

„Rovnoprávnost“ obchodní komory olomoucké. Jak obchodní komora olomoucká nadržuje Němcům na úkor Čechů, to dokázala opět při rozlélování subvencí pro školy. Z 8225 zl. darovala pouze 3180 zl. českým školám, školám německým věnovala přes 5000 zl. — 25 českým pokračovacím školám udělila 1860 zl., 22 německým ale 1000 zl., 5 odborným českým udělila 460 zl., 14 německým však 1510 zl.

Uprázdňená místa.

(Dotazům stran vyhlášených míst budiž přiložena 10kr. známka; žádostem, jež na příslušné místo předložiti máme, známka 20kr.)

1. **Hospodářský příruční** s několikaletou praxí (i při vedení palírny), absolvent hospodářské školy, českého a německého jazyka znalý, obdrží místo v Pováží v Uhrách. Plat hotově 600 zl. ročně, byt, otop a světlo. Žádosti s opisy vysvědčení, jež se nevrátí, zaslány buďtež pod nadpisem „Pováží“ 1. naší správě.
2. **Inspektor**, polského jazyka znalý, v pěstování řepy zkušený, přijme se od 1. července. Statek má 315 ha. Žádosti s popisem dosavadního života, opisy vysvědčení a udáním doporučení přijímá ústřední správa kníž. Lichnovského v Hilvetském dvoře p. Bolatice v pruském Slezsku.
3. **Účetní**, řádný s hospodářským vzděláním a praxí přijme se. Plat asi 800 zl. Žádosti s doklady, jež se nevrátí, přijímá správa t. l. pod č. 3.
4. **Hospodář**, zkušený v pěstování zemáků a při palírně, hledá se pro střední statek na uherském Slovensku. Nabídky přijímá naše správa pod č. 4.
5. **Správce statku**, dobře obeznaný s pěstováním řepy a krmením volů, české a německé řeči znalý, s dobrými vysvědčeními, přijme se v hospodářství cukrovarnickém. Žádosti s opisy vysvědčení a podobiznou, udáním věku, rodinných poměrů atd. přijme naše správa pod č. 5.
6. **Šafář** přijme se na nájemním statku o 400 ha. na Moravě. Nabídky přijme naše správa pod č. 6.
7. **Geometr**, který samostatně pracovati dovede, obdrží příjmné zaměstnání, při vzájemné spokojenosti stálé místo. Též přijmou se 2 elevové na stálý plat. Nabídky přijímá naše správa pod č. 7.

8. **Kněhvedoucí a korrespondent** přijme se v továrně na kovové zboží. Znalost německého jazyka se vyžaduje. Přednost má, kdo jest způsobilý k návštěvě odběratelů, chorvatsky neb maďarsky korrespondovati dovede. Nabídky pod P. 6356. přijímá Rudolf Mosse ve Vídni.
9. **Stavbyvedoucí**, mladý, přijme se hned. Absolvovaný čekatel inženýrství má přednost. Adressu udá naše správa pod č. 9.
10. **Stavitelský technik**, absolvent vyšší průmyslové školy, přijme se u H. Frauenedra, stavitele v Brucku nad M.
11. **Stavitelský technik**, samostatný pracovník, rychlý kreslič, zvláště obratný detailista, přijme se v tesařském závodě, spojeném se stavebním stolářstvím v Horních Rakousích. Adresu udá naše správa pod č. 11.
12. **Osm míst soudních kancelistů** obsadí se v Čechách. Podrobnější zprávy podá naše správa pod čís. 12. Přihlášky do 19. května.
13. **Místo poštovního expedienta** obsadí se na Moravě. Kauce 300 zl. Plat 300 zl., telegrafní plat 120 zl., služební paušál 80 zl., paušál na venk. listonoše 220 zl. a paušál na posla 200 zl. Kde, poví naše správa pod čís. 13.
14. **Poštovní expeditor**, jenž kauci složití a úřad samostatně vésti může, přijme se ve Slezsku. Adressu udá naše správa pod číslem 14.
15. **Poštovní a telegrafní expeditorka**, křesťanka, přijme se trvale na východní Moravě. Nabídky s udáním žádaného platu při celém zaopatření přijme a dodá naše správa pod č. 15.
16. **Poštovní praktikanti** obou zemských řečí znalí, přijmou se na Moravě. Kde, poví naše správa pod čís. 16.
17. **Poštovní praktikantka** přijme se s celým zaopatřením na Moravě. Adressu udá naše správa pod čís. 17.
18. **Dva poštovní expeditoři, dva poštovní a telegrafní expeditoři** přijmou se na Moravě. Kde poví naše správa pod č. 18.
19. **Poštovní expeditor** přijme se hned v Čechách. Adressu udá naše správa pod čís. 19.
20. **Poštovní a telegrafní expeditorka** přijme se v Čechách. Adressu udá naše správa pod čís. 20.
21. **Dvě místa obvodních lékařů** obsadí se v Čechách. Plat 400 zl. a cestovní paušál. Adressy udá naše správa pod č. 21.

23. **Laborant** přijme se u c. k. kontrolní stanice semen ve Vídni. Plat 400 zl. aktivní přídavek 200 zl. Žádosti na ministerstvo orby řízené, buďtež podány do 1. června c. k. kontrolní stanici semen ve Vídni.
24. **Misto cestmistra** obsadí se v Predmeri v trenčanské stolici. Plat 400 zl. paušál na byt a paušál cestovní 25 zl. za 7-586 km. Žádosti do 31. května král. uh. stát. stavebnímu úřadu v Trenčíně.
25. **Jednatele pojišťování na život** ustanovuje ústřední správa úřednického spolku ve Vídni IX. Kolíngasse 17.
27. **Společník** po případě stárek přijme se do mlýna zařízeního na 200 q. týdně s vkladem asi 1500 zl. Nabídky přijme naše správa pod číslem 27.
28. **Nájemce mlýna** přijme se ve větším městě v Čechách s velkým železničním spojením. Mlýn jest na stále silné vodě. Nabídky přijme naše správa pod číslem 28.
30. **Kresliči a kopista** obdrží stála místa v Praze. Adressy udá naše správa pod číslem 30.
31. **Účetní** pro pekárnu a mlýn spojený s hospodářstvím se přijme. Nabídky s opisy vysvědčení přijme naše správa pod číslem 31.
32. **Ředitel panství** přijme se v Uhrách; kromě obvyklé kvalifikace vyžaduje se znalost němčiny a maďarštiny. Požitky: byt se zahradou, 3000 zl. platu a 1000 paušálu deputátního. Adressu udá naše správa.
33. **Správce továrny a skladník** přijme se v Praze. Uchazečům z oboru sladovnického, mlynářského neb cukrovarnického udá adresu naše správa.
34. **Šafář**, polštiny znalý, obdrží stálé místo v Oswiecimi. Adressu udá naše správa.
35. **Hospodářský úředník** mluvící polsky s odbytou praxí se přijme od 1. července. Plat 200 zl. a celé zaopatření. Adressu udá naše správa.
36. **Poštovní pokladní kontrolor**, poštovní kontrolor, poštovní pokladníci, poštovní assistenti obdrží místa. Kde, poví naše správa.
37. **Několik míst pošt mistrů, pošt. expedientů, pošt. a tel. expeditorův a expeditorek** obsadí se. Kde, udá naše správa.
38. **Několik míst inženýrských** obsadí se. Kde, udá naše správa.

39. **Místo inženýrského příručního a místo inženýrského praktikanta** obsadí se. Kde, poví naše správa.
40. **Místo obvodního lékaře** obsadí se v obvodě Otínoves-Drahany, od 15. června. Obvod má 7 obcí se 7500 obyv. na prostoru 94:56 čtver. kilom. Plat 460 zl. jízdní paušál 290 zl. a byt.
41. **Několik míst obv. a místo obecního lékaře** obsadí se. Adresy udá naše správa.
42. **Rolnického správce** přijme cukrovar. Adresu udá naše správa.
43. **Hospodáři a hosp. příruční** obdrží místa. Kde, udá naše správa.

Doporučujeme tyto olomoucké závody:

Čalouník: Fr. Židek, Františka Josefa třída 24.

Harmonia, piana a pianina: A. F. Dvořák, Horní náměstí.

Holič a vlásenkář: Josef Sorm, Ferdinandská ulice č. 12.

Hospodářské potřeby a uhlí: V. Kožušníček, Bernardinská ul.

Kloboučník a výroba sok. čapek: Ant. Hývl, Eliščina tř. 10.

Knihařství: Rudolf Kudla, ul. Panská č. 6.

Knihkupectví, hudeb. a obrazy: R. Promberger, Elišč. tř. 5.

Knihtiskárna: Kramáře a Procházky, ulice Bělidla 19.

Kovář a tov. vozů: Ig. Žárský, Stromořadní třída.

Krejčí pro pány a chlapce: Jan Bezouška, Dolní nám. 18.
Josef Krecl, Horní náměstí 27.
Josef Sedláček, Ostruž. ul. 12.

Malíř pokojů: Ed. Kříž, ulice Bělidla číslo 39.

Obuvník: Štěpán Navrátil, ul. Panská číslo 6.

Papír, psací p. a výr. psánek: Ant. Balcárek, Maxm. nám. 3.

Papír a psací potřeby: F. Pešek, Frant. Jos. třída.

Peněžní ústav: Občanská záložna, Dol. nám.

Sochař a kameník: J. Cingroš, u nádraží místní dráhy.

Střížné zboží: Hubert Hallama, Horní náměstí.
M. Smékal, Litovelská ulice.

Továrník dveří a oken: J. Frodl, u Janského stromořadí.

Umělecký zahradník: Antonín Malík v Černovíře.

Zlatník a klenotník: A. Koberg, Dolní náměstí.

Vyznamenán devíti prvními cenami.

Arnold Klíčník,

Velké náměstí čis. 5. **BRNO** Velké náměstí čis. 5.

První a jediná optická a mechanická dílna na Moravě zařiz. parní silou.

Nejstarší a největší sklad všech druhů velocipedů a jejich součástí.

Jediný vyrábítel telluria Rohanova, solaria Heinzova a samočinných influenčních přístrojů s úžasným účinkem, jakož i všech druhů fysikálních přístrojů do kabinetů školních.

Dále chovám na skladě velký výběr fotografických přístrojů, jakož i fotograf. potřeb, všechny druhy kukátek a polních obzorek.

Nejhojnější výběr všeskerého optického zboží velmi solidní úpravy.

Slavným správám velkostatků, pivovarů a cukrovarů doporučuji se ku dodání všech druhů teploměrů, vážek na mléko, víno atd.

BLESKOSVODY, TELEGRAFY, MIKROFONY

nejnov. soustavy zařizují levně a rychle. Rozpočty zdarma a franko.

Sklad všech potřeb pro pp. inženýry a stavitele.

Rýsovalna a jich opravy rychle a levně ve vlastní dílně.

Dva učně

z dobré rodiny přijme na stolařství **JAN FRODL**, stolař

v Olomouci,
vedle místní dráhy.

Jan Esterák,

kožešník a kloboučník v **Olomouci** v Ostružnické ulici, doporučuje svůj velký sklad klobouků plstěných a slaměných, čapek občanských, úřednických i vojenských i zboží kožešnického.

Josef Dvořák,

v Olomouci v Eliščině třídě číslo 7. doporučuje svůj velký sklad zboží rukavičkářského, bandáží a předmětů galantních.

Pytle, vozové plachty a slamníky vyrábí JAN LÖFFLER v Olomouci.

První český závod papírnický

Antonína Balcárka

v Olomouci

na Maxmiliánském nám. vydavatele psacích a kreslicích sešitů, obchodníka psacími, kreslicími, a malířskými potřebami doporučuje se ctěnému obecnstvu co nejlépe.

Obchod sukнем

Josefa Stavěla a syna

v Olomouci,

v Národním domě (vchod z Bernardinské ulice)

doporučuje

svůj velký sklad suken

nejlepší jakosti za ceny levné.

Filialka v Zábřeze.

HOTEL Národní dům v Olomouci.

Cisté elegantní pokoje
pro cestující.

Restaurace a kavárna.

Každou dobu čerstvá, chutná a laciná
kuchyně (studená a teplá),

nejlepší původní nápoje

(Plzeňské a Litovelské pivo, pravá
přírodní vína).

Laciná masitá snídaně a obědy v před-
placení.

Čeněk Kudla, hotelier.

První americká chemická čistírna

pro vlněné, hedbávné a atlasové šaty párané i nepá-
rané, pro hedbávné a vlněné šátky všeho druhu, muž-
ské oděvy, vojenské a spolkové stejnokroje, slunečníky
všeho druhu, ruční vyšívání, záslony a krajky, umělé
žehlení prádla doporučuje našim hospodyňkám za levné
ceny se zárukou rychlého a bezvadného provedení

František Vojtek, hotel Goliath v Olomouci.

V. A. Kožušníček,

**první český obchod hospodář-
skými a stavebními potřebami
v Olomouci,**

doporučuje k **stavební saisoně**:
Ima portlandský cement, kuf-
steinské a kurovické vápno,
dlaždice cementové i šamotové,
roury atd. za ceny nejlevnější.

Zároveň doporučuje svůj obchod

uhlím.

Fr. Celler, český řezbář,
stavitel kaza-
telen, oltářů, zpodobnic, Božích
hrobů atd. v Olomouci, v Ko-
želužské ulici 1. doporučuje se
ke všem pracím řezbářským a
sochařským.

Jos. Pavlíček, sklenář
v Olo-
mouci v Eliščině tř. čís. 22. do-
poručuje svůj velký sklad skle-
něného zboží, zvláštní výhody
poskytuje hostinským, při koupi
nádobí. Též veškeré sklenářské
práce správně a lacině vyřizuje.

Ferdinand Holíš,

dříve Albert Buchta

dodavatel zboží pro cí. král.
armádu.

Výroba tukovin

vašelinu, tuku k čistění zbraně,
řemenů, koňských kopyt, pro-
středků k zachování kůže atd.

v Olomouci.

Kancelář a sklad v Olomouci,
Eliščina třída č. 9. ve vlastním
domě.

Výborný dárek pro slečny! Akordní citery zl. 5·60, 10·45, 12·40. Housle zl. 2·25, 4·50, 8·20 na měsíční splátky obratem jen od **Kopeckého**, obchodníka uměl. předměty v Telči. Jen u mne s českou školou.

Trvanlivá razítka kaučuková, ruční, datumová a samočinná všech velikostí a tvarů v úpravě dokonalé a ceně levné lze u mne dostati. Mimo to dodávám úřední razítka mosazná, pak mosazné pečete, zálepky na psaní, hektografy, kopírní presy atd. Velký sklad potřeb ku psaní a kreslení. — Knihkupectví **J. Lorenz**, papírnictví v Třebíči (v radnici).

F. Pešek, obchodník papírem a psacími potřebami v Olomouci, Frant. Jos. třída Odporučuje svůj velký sklad veškerého zboží v obor ten příslušícího.

Zimní klimat. léčební město Gorice: Úplné zaopatření 3 zl. a více. Hôtel de la Poste.

J. U. Dr.
A. GEISLER

má svoji
advokátní kancelář
v Olomouci,
v Litovelské ulici číslo 10.

R. Promberger, knihkupec v Olomouci odporučuje se vřele ku dodávání všech knih, hudebnin, časopisů českých i cizích. Půjčovna hudebnin. Velký sklad obrazů českých i něm. mistrů. Sklad rámců a lišt. Knihy laciné v cenách snížených. Nakladatelství kalendáře »Velehrad«, kancionálků atd.

Rozšiřujte mezi lidem nejlacinější zábavný
a poučný časopis

POKLAD

Ročně 24 sešitů. Roční předplatné 1 zl. 20 kr.

Číslo po 5 kr.

Na deset výtisků jedenáctý výtisk zdarma.

Správa „Pokladu“

v Olomouci.

Dobré školní housle se smyčcem

$\frac{3}{4}$ neb $\frac{4}{4}$ za $3\frac{1}{2}$, $3\frac{3}{4}$, 4, $4\frac{1}{2}$, $5\frac{1}{2}$, 7 zl.

Výborné housle v pouzdře

Č. 00 za 8 zl. | Č. 1 za 10 zl. | Č. 3 za 15 zl.

» 0 » 9 » | » 2 » 12 » | » 4 » 20 »

Koncertní housle od 20 až do 300 zl. r. č.

V. F. ČERVENÝ A SYNOVÉ

c. a k. s. továrna na hudební nástroje v Hradci Králové.

Uhlí a koks nejlepší jakosti má stále na skladě V. A. Kožušníček v Olomouci u místního nádraží a v Holici ve vlastním domě.

Jan Otčenášek, kupec, podradní v Olomouci doporučuje svůj sklad cukru, kávy, čaje, rumu atd. atd.

Jan Bezouška, hotov. mužsk. oděvu v Olomouci, Dol. náměstí č. 18. Hotoví obleky pro pány a chlapce, stejnokroje pro c. k. úředníky, spolky atd.

Aug. Koberg, jediný křesť. zlatník v Olomouci, Dol. nám. doporučuje svůj sklad zlatých a stříbr. šperků, drahokamův atd.

První mor. dílna ku vyrábění věžních hodin parní silou F. Moravus a spol. v Brně, Velké nám. 8., dodavatelé hodin věžních na posv. Hostýn, odporučuje výtečné své věžní hodiny pro kostely, školy, zámky, radnice atd. za mírné ceny a též na roční splátky. Rozpočty ochotně zdarma. Bohatý sklad zlatých, stříbrných a niklovaných hodinek, vůbec hodin všech druhů, klenotů, zlatnického a stříbrnického zboží v jakosti jen dokonalé a za ceny velmi mírné.

Josef Krecl v Olomouci, Horní nám. 27., hotoví obleky pro pány a chlapce, stejnokroje pro úředníky a spolky, zejm. stejnokroje sokol.

Rudolf Kudla, arcib. dvor. kniharství v Olomouci, v Panské ulici čis. 6. doporučuje se pro veškeré práce kniharské, vazby skvostné i jednoduché, výrobky galanterní za ceny levné.

JUDr. M. HRUBAN

má svoji

advokátní kancelář

V OLOMOUCI

Horní náměst, v domě dědiců Slavíkových.

Vchod ze Skolské ulici.

VÁCLAV SVOBODA,

vyrabitel zboží sýťářského v Olomouci,

doporučuje svou výrobu drátov. pletiva strojového všeho druhů a rozměrů na ploty zahradní, drůbežní, na dvory, pletených mříží do oken drátových pružných vložek do postelí, prohazovaček na uhlí a písek a t. d.

Obchodníci,
rolníci, řemeslníci, továrníci a živnostníci, podnikatelé
a vynálezci, správy statků, průmyslových závodů atd.,
kteří výrobky své, nebo předměty, jež na prodej máte,
zpeněžití chcete, nebo kteří o živnosti své nejširší obe-
censtvo zpravití chcete, všichni kdož něco koupiti, pro-
najati, prodati míníte, inserujte v časopisech, které p~~ro~~
svou oblibu a velké rozšíření výborně k tomu se hodí.
Jsou to:

Slovanský Týdenník

vychází v Olomouci každý týden.

Olomucký Týdenník

vychází v Olomouci každý týden.

Slovanský Obzor

vychází v Olomouci třikrát za měsíc.

Poklad

vychází v Olomouci dvakrát za měsíc.

Matice Slovanská

vychází v Olomouci jednou za měsíc.

Veškeré dopisy buďtež adresovány: **Redaktor Karel
Wolf v Olomouci.**

Odebírání lze započítí kterýmkoli číslem.

Slovanský Obzor.

ČASOPIS

POLITICKÝ, POUČNÝ

MAJITEL, VYDAVATEL A REDAKTOR

KAREL WOLF.

ROČNÍK I.

ČÍSLO 33.

ZÁKLADEM

»MATICE SLOVANSKÉ«

V OLOMOUČI.

»Slovanský Obzor«

vychází v Olomouci třikrát za měsíc a sice 1., 10. a 20. s měsíční zábavní přílohou. — Předplácí se na rok 6 zl., na půl roku 3 zl., na čtvrt roku 1 zl. 50 kr. — Na »Slovanský Obzor« bez zábavné přílohy předplácí se na rok 3 zl. 60 kr., na půl roku 1 zl. 80 kr., na čtvrt leta 90 kr. — Jednotlivá čísla prodávají se po 10 kr., čísla se zábavnou přílohou po 30 kr. — Kdo nepředplácí, doplatí nad to za každý promeškaný měsíc 10 kr. — Za oznámení platí se napřed 10 kr. za řádek. Předplatné, doplatné i poplatky za oznámení splatny jsou v Olomouci. — Úřadovna jest v domě »Ústřední záložny rolnické« na Horním náměstí. Poštou stačí adresa: **Redaktor Karel Wolf v Olomouci.** — Účet náš v clearing. řízení pošt. spořitelny má číslo 835.751.

Pány odběratele, kteří jsou nám předplatné nebo i doplatné ještě dlužní, žádáme, aby účty své obratem pošty vyrovnati ráčili. List náš bude nyní již pravidelně vycházeti a promeškaná čísla budou pravidelně nahražována. Též další uveřejňování překladu »Rusko a Evropa« bude brzy zahájeno a dokončeno.

Přednosti »Slovanského Obzoru« dle úsudku kritiky jsou: »Vybraný obsah, že nutno list vše odporučiti. Zvláště pěkné jsou politické přehledy, stručné sice, ale úplné a věcné o všech významných událostech slovanských národů«. (»Lidové Noviny«). »Překlad geniálního díla N. J. Danilevského »Rusko a Evropa, názor na kulturní a politický poměr světa slovanského ke germánsko-románskému«, bez jehož znalosti neobejde se nikdo, kdo veřejného života jakkoli účastniti se chce«. (»Národní Listy«, »Národní Politika«.) »Zejména doporučujeme jej těm, kdo by rádi v domácnosti měli časopis, všem členům rodiny něco užitečného poskytující« (»Našinec«). »Ušlechtilý a užitečný obsah i vkusná a praktická úprava zajisté učiní nový časopis ten miláčkem rodin vlasteneckých. Kronika událostí tam zaznamenaných stane se po letech hledanou četbou a sama zábavná část postačí k založení pěkné knihovny« (»Olomoucký Pozor«, »Slovač«).

Přednosti inserátů v »Slovanském Obzoru« uveřejněných jsou: následkem hojného rozšíření tohoto časopisu ve všech zemích koruny české a ostatních zemích slovanských uvedou se doporučované podniky v nejširší známost, a následkem malých rozměrů insertních stran dojdou i drobné ohlášky zasloužené pozornosti.

V zájmu zdokonalení našeho podniku prosíme všechny jeho příznivce, aby jej i mezi známými k odebírání doporučovali a k inserování v něm nabádati ráčili. Za všelikou přízeň a podporu co nejuctivěji děkujeme.

Veškeré zásilky budtež nám adresovány: **Redaktor Karel Wolf v Olomouci.**

Знак:

III. II.

Малорускы napsal dr. Ivan Franko. Přeloženo se svolením autorovým. (Pokračování.)

Osipová vydobyla ze záhradčí nevelikou zapečetěnou obálku, a beze slova usmívajíc se, významně mrkajíc, podala ji Celje. Na obálce bylo napsáno toliko její jméno a příjmení a Celja se opět zapýřila při pohledu na tu adresu. Písmo bylo jí známo.

»Kde jste vzala, Osipová, to písmo?«

»Dal mně je, prosím slečinko, dal mně je známý posluha. Chtěl jíti ku slečně, ale povídám mu: ukažte, já to sama zanesu!«

Kdyby se Celja byla lépe dívala stařeně do očí, byla by poznala, že lže. Ale Celja hleděla na list, který držela v ruce, patrně váhajíc, co si s ním počítí. Růměnec zmizel ze tváře a tato pobledla, růžové rtíky se sevřely a v očích blesklo cosi jako hněv, pobouření nebo netrpělivost. Konečně řekla chladně a důrazně:

»Moje Osipová, to si vyprosím, abyste toho příště nedělala. Žádných listů ani posýlek pro mne nepřijímejte. Kdo se mnou chce jednat, ať přijde pěkně sám, já už budu věděti, co mu říci.«

To pověděvši obrátila se a šla k oknu. Osipová stála ještě hodnou chvíli na místě a vrtěla hlavou. Nevěděla, ubožák, co si má vlastně mysliti o své slečince: bylo-li jí příjemno, že dostala psaníčko, či nepříjemno, oč vlastně jí běží.

»No, přece přijala list, nevrátila mně ho! To je důkaz, že jsem nespáchala ničeho tak zlého,« zabručela dobrosrdečná staruška a odešla do kuchyně.

A Celja stála mlčky, jednou rukou opřena o rám okna, ve druhé držíc dopis. Ruka s dopisem se trásla. Konečně máchnula energicky rukou a hodila list na podlahu.

»Co chce ode mne ten hlupák!« vykřikla vášnivě. »Přissál se na mne jako pijavice, chodí za mnou jako stín a ještě mně dělá ostudu svými hloupými listy. To je mé neštěstí!«

Hrud' její se silně vlnila, oči se blýštěly opravdovým hněvem. Ale po chvíli se Celja upokojila, první rozčilení ochladlo, zvednula list a rozstříhla obálku nůžkami. Vyňala z ní list, popsaný od vrchu až dolů drobnými, nepěknými, jako by úmyslně sem tam roze-stavenými písmenkami a sotva zahlédla první výkřičník, který se jí v písmě namanul, propukla ve hlasitý, stříbrný smích!

»Je to hlupec!« pravila vesele. »Ani se naň nemůže do opravdy hněvati, aby se mu jen smál. No, přečtu si ten dopis místo novin! Je jistě zábavný, jak na první pohled viděti.«

Sednuvši pohodlně do křesla, rozložila list na stolek a četla, přerušujíc čtení co chvíle poznámkami, jako by rozmlouvala a škádlila se s jeho pisatelem.

»Už po třetí osměluji se Vám psáti, ctěná slečno, ač jsem na dva první listy nedostal odpovědi.«

»A nedostaneš ani na tento! Nemysli si!« pravila a umíněně kývnula hlavou.

»Po těžkém zápasu se samým sebou odhodlal jsem se Vám ještě jednou se přiblížiti. Dosah věci, pro niž to činím, ať ospravedlní moji dotěrnost.«

»Dosah věci? co pak to za důležitou věc? Cha, cha, cha! Patrně táž, jako v prvních listech:

»Slečno, Vy — anděl, Vy jste zajala mé srdce, bez Vás nemohu žítí a tak dále.«

»Ale prosím ctěného pána, po tom všem mi nic není. Já bez vás mohu žítí. Nemohu vás ani vystátí. Můžete to uhodnouti z mého pohledu, z každého posuňku. Ba, to jsem si dala, jakoby se takový pán čeho domyslí!« dodala s nepěkným výrazem pohrdy ve tváři.

»Promysliv rozvážně své postavení a dovědév se o Vás, slečno, čeho třeba — «

»Podívejme se na něho!« vykřikla Celja, — »on o mně vyzvídá! Špehuje moji minulost! Nezdara!«

. . . přesvědčil jsem se, že zevnějšek Váš mne neoklamal, že zamilovav si Vás od prvního pohledu, nemarnil jsem svým citem pro osobu jeho nehodnou. Mám pevně za to, že kdybyste Vy, slečno, rozhodla se býti mou, ustrojili bychom si ladný a šťastný život, pokud by štěstí záleželo na nás. Moje důchody, ač skrovné, byly by nám zálohou na doby neštěstí, do té doby bychom si dobývali chleba čestnou prací.«

»Hleďme ho! Jak si to pěkně složil! Není tak hloupý, jak by se zdál!« zašeptala Celja a dumný mráček prostřel se jí na čele.

Věděla již ze dřívějších listů toho zvláštního nápadníka, že prostředky jeho, toť po smrti otcově jemu připsaný dvoreček s třiceti korci pole, kdesi u Lvova, dosud daný v nájem. Věděla, že nápadník je novinářem, a to právě bylo hlavní příčinou jejího odporu k němu. Naposlouchala se tolik ne právě lichotivých historek o lvovských novinářích, o jejich cynismu, nočních pijatikách, rámusu a jiných pěkných skutcích, že mráz ji přebíhal při pomyšlení, že by se měla státí ženou jednoho z nich. A při tom vypadal ten její nápadník hodně podivně. Celja sama mladá, zdravá a sličná, měla všude ráda krásu a ušlechtilost. Ale on, ač byl

ještě mlád, chodil shrbený, jako polámaný, tvář měl širokou, vysedlá líce, pohled jaksi ustrašený, nejistý, matný výraz očí, ploský nos a červené vlasy. Přidáme-li k tomu oděv, obyčejně starý, jakoby po starším bratru — máme podobiznu autora těch milostných psaníček, toho »osudu«, který potkal slečnu Celjinu.

»To je kandidát biázince,« mihnulo se Celje hlavou, když jej ponejprv spatřila na poště, jak odevzdával list. Zvědavě a s podivem na ni upřený pohled znepokojoval ji, ale zároveň nutil ke smíchu. Od té doby docházel častěji na poštu a visel očima na každém její hnutí, čekal na ulici, když ona měla jíti na poštu anebo vracela se domů. Ale nikdy se neodvážil osloviti ji. Chodíval pozdaleku, a když nebylo možná vyhnouti, aby se s ní nesetkal tváří v tvář, ukláněl se úkradkem a prchal co dech stačil, jako s ukradeným zbožím. Po několika měsících takových tichých záletů napsal jí první dopis, nesmělý, naškrábaný patrně třesoucí se rukou, nešikovného slohu, slovem směšný, přesměšný. Celja měla z něho mnoho radosti, ač neznala svého nápadníka jménem, uhodla přece, že »on« a původce listu podepsaný »Semion Stokolosa«, jest jedna a táž osoba. Ani ji nenapadlo odpovídati na ten list. Za měsíc přišel druhý dopis, delší, vášnivý a ještě smělejší ve vyjadřování ohnivých citů. Tento třetí byl podivně krátký a klidný, tak že Celja, která v něm čekala sáhodlouhých vzdechů, sta zaklínání a dithyrambů na svoji krásu, byla trochu překvapena, i zamyslíla se. Ale netrvalo to dlouho!

»Jsi hloupá, Celjo!« povídala sama sobě. »Je to všecko hloupost, komedie! Má-li poctivé úmysly, proč nejedná jako čestní lidé? Proč nepřijde, nepředstaví se, ne . . . Ale co na tom, čtème dále.«

»Tážete se asi jistě, proč na sdělení toho všeho

volím tak nepříhodnou cestu, přiměřenou spíše pro babu, než pro muže?»

»No vida!« zvolala Celja s úsměškem, »jak na to trefil! Má odvahu pojmenovati vše pravým jménem, i když se to dotýká jeho samého. Ano, má odvahu — dodala po chvíli — ale pouze na papíře! No, no, co pak víc píše?»

»Jsem opravdu sketa, ne vůči nebezpečím a překrostem života, s těmi jsem zápasil od dětství dosti šťastně, ale vůči těm, které miluji. Bojím se jim udělati nejmenší nepříjemnost a právě tím ji bezděky působím a to mne bolí a mučí hůře než je samy. Vím, že mě chybí toho pevného základu, jednání s lidmi, jakou dává společenská výchova a sebedůvěra. Cítím, že již moje postava budí smích i žal, a to mně zbavuje rázem všeliké smělosti, jaké se chci domoci. Toužím po lidech, po přízni, lásce, štěstí — a cítím, že jich nedobudu tak, jako dobývají tisíce jiných. Tak což, chceš je vykutati? otážete se asi.«

»Což se zbláznil?« dolekala se jaksi Celja. »Do puntíku uhodl moje myšlénky!«

»Ne, drahá slečno (aha, drahá! Zase začíná! zašeptala Celja.) Chci zachytiti jen jednu nitku, která vede do klubka, a potom celé živobyті věnovati dobývání toho, co jiným dala Štěstěna bez trudné práce. Dosud mne znáte slečno pouze dle nepěkného zevnějšku. Neprosím tedy o nic více, než abyste se mne dala blíže poznati! Nechci v tom učiniti ničeho bez Vašeho svolení, abych Vám nezpůsobil posměch, dotírky a nepříjemnosti a lidí, u nichž žijete. Znáám ty lidi dobře, ač z daleka, u jedno toliko Vám pravím: střežte se právě tak otce, jako syna!«

»Oho, tu je již i žihadlo!« tiše řekla Celja, kousajíc bledé rty.

»A oč prosím? víte slečno. Jedno toliko: dovolte

mně sblížití se s Vámi, dáti se blíže poznati! Dejte mně znamení, že nemáte proti mně žádného odporu, že přiblížení moje nebude Vám příkořím! Napište«

»Hlupák« vyrazila Celja, dupajíc nohou a nedočítajíc listu. »Lže! Nemožno, aby mne miloval, když píše takové hlouposti. Dovol mu sblížití se se sebou! Což mu bráním? Ale ba, to je právě ta chytrost, léčka na mne. Natropí hlouposti, udělá mne směšnou a potom řekne: Sama jste mně dovolila! Ne, ne, nechci o něm ani slyšeti. Dám mu na srozuměnou, aby mně ani nechodil na oči. »Že nemáte vůči mně odporu, že moje sblížení nezpůsobí Vám nelibosti!« Podívejme se, já to mám vědět? Pfuj! To je jakási bezkrevná sliz, jakýsi rosol, ne muž! No, vedlo by se mně výborně, kdybych mu podala ruku! Umučil by mne svými pozornostmi a podezřívkami! Vyvlekl by ze mne všechny žíly! Ne, raději zůstanu čím jsem, než bych se dala připoutati k takovému božímu dárku!«

A Celja pohodila list nešťastného milence na stůl, přešla několikrát pokojem, aby nabyla klidu, pak potrhala list i s obálkou na malé kousičky, a šla jej vyhodit oknem ven. Když se naklonila z okna, uzřela na rohu ulice proti oknu státi původce listu s očima upřenýma do okna. Zjevení se Celjino jej překvapilo, mrskl sebou, jakoby se upálil a chtěl prchat, ale nemohl odvrátiti zraku od okna. Pohled ten byl Celje tak komickým, že se zasmála na celé kolo. Hned na to silným rozmachem ruky, vyhodila na kousky potrháný list. Kousky sypaly se dolů jako sněhové vločky, točíce se a rozletující se na vše strany. Několik jich potočivši se a pohravši si na vlnách větríku, spadlo na klobouk Semionu Stokolosovi, který ještě pořád s vytřeštěným zrakem, bledý, jako přikován ku trotoaru, stál na rohu ulice.

IV.

Prosím, slečinko, snídat! — zavolala stará Osipová, odehnuvši dvěře od světničky. Celja sebou trhla, ale hned se upokojila, potřásla hlavou, prohlédla se v zrcadle a popravivši červenou, aksamitovou stužku, kterou spoutala před tím svoje krátké vlasy, šla do jídelny.

Panstvo Temnických sedělo již za stolem, vlastně seděli oba páni; stará Temnická nalévala kávu, stále pohybujíc uvadlými rty, jakoby vedla stálé hovory, s jakýmisi neviditelnými sousedy, slyšitelné toliko jejím hluchým uším. Při stole ozvala se zřídka kdy, zahleděla se obyčejně na nějaký předmět, jakoby ničeho více kolem ní nebylo. Celja jí upřímně litovala, posluhovala jí při stole a snažila se s ní rozmlouvati značkami. Ale staruška byla jaksi zaražena těmi neobvyklými důkazy pozornosti a soucitu. Zvykla ode dávna na to, že si jí nikdo nevšímal, že ji považovali jaksi za bezduché předmět; nebylo tedy divu, že s nedůvěrou hleděla na Celju, domnívajíc se, že mladá dívka chce si získati její přízeň a lásku k dosažení nějakých svých cílů. Ale přesvědčivši se, že Celja je daleka všech sobeckých úmyslů, přivykla staruška na prokazovanou sobě pozornost, a přijímala ji jaksi lhostejně, nijak neukazujíc, že by jí byla příjemna. Ale ani ta lhostejnost nezměnila jednání Celjina, teplého i srdečného, neoslabila jejího soucitu s nešťastnou staruškou, již za živa povrženou mezi staré haraburdí.

»A, hle, naše manipulantka!« zvolal vesele starý Temnický. »Vítáme slečnu! Jak jste se vyspala? Co se vám zdálo hezkého?«

Současně vstal doktor se židle, přiblížil se k ní a zahučel:

»Dobrý den, slečno!«

Celja podala mu jak obyčejně ruku, již on přátelsky stisknul. Ale dnes ukloniv se, přiložil její ruku

prudce k ústům a políbil ji. Celja ucítivši horký jeho polibek, trhnula rukou jako opařená, při čemž temný růměnec polil její tvář. Ale doktor se obrátil jakoby se nic nebylo stalo, a sedl na své místo.

Celja byla v hloubi duše vzrušena, nesedla tedy, ale šukala okolo paní Temnické, jakoby jí pomáhala při nalévání kávy, vlastně však snažíc se utišiti pobouřenou krev.

»Což, slečna emancipantka neodpoví na přivítání starcovo?« mluvil dále žertovným tonem pan Temnický. »Ošem, ovšem, starý má věděti, že mladé slečinky, a k tomu ještě z nového, učeného, samostatného pokolení, mají zvláštní pravidla, zvláštní způsob života a raději panicům než starým pánům...«

»Ale tatíčku!« — Celja přenesla tento důvěrný název ze svého nebožtíka děda na pana Temnického — »jaká pak jsem emancipantka?«

»No, no, jako bychom my staří byli tak hloupí, že bychom ničemu nerozuměli! Kratinké vlásky, modravé punčošky, služba v kanceláři, samostatný život.... široká cesta, svět otevřený, alleinstehende junge Dame, a tak dále a tak dále...«

»A kdy pak jste u mne viděl tatíčku modravé punčošky,« odvětila Celja, snažíc se všecko obrátiti v žert, ač z celé té řeči ovanula ji jakási nepříjemná, dusivá atmosféra.

»Cha, cha, cha, smál se pan Temnický, mezi tím co doktor schýliv hlavu nad svůj koflík, pomalu odměřeně pil kávu. »Cha, cha, cha! Jsem jist, že i nyní je slečna Celja v modravých punčoškách! Či snad jsem neuhodl? Ať nás přesvědčí, že to není pravda! Prosím!«

»Aj, aj, aj, jak je tatíček nyní vtipný,« pravila ironicky Celja, kývajíc hlavou a chystajíc se ku snídání. V tom dopil již pan Temnický svoji kávu, a ořev si

ústa, opřel se loktem o stůl a nespouštěje z Celje oka, snažil se zachytiti každý její pohyb, každý pohled.

»Ho, ho, ho, blábolil neúnavně, »slečny savantky, observantky, manipulantky i emancipantky, nové pokolení, rovnoprávné s muži, život na vlastní pěst, dobývání budoucnosti a kdo ví co ještě, kdo ví co! Kdo by vás neznal blíže, koupil by vás místo svatých. Ale nás starých vrabců tím nelapíte. Co víme, to víme. Víme, že žena je vždy — ženou. Mnohý hlupec si snad myslí: to je nový typ, samostatná žena, strůjkyně svého osudu, žije z vlastní práce! A na to zapomíná, že té strůjkyni se chce něčeho jiného. Všecko je to moda a nic víc! Byla moda krinolin, pufů, pak kloboučků s ptáčky, potom turnýr — přišla do mody i emancipace, rovnoprávnost, zajišťování si budoucnosti vlastní práci. A všecko to je téže práce i krinoliny i puffy i turnýry i emancipace! Všecko má toliko jeden jediný cíl — dobývati srdce mužů, loviti muže, zjímatí celý vousatý svět!«

»Ale přece tatíčku nezapřete,« promluvila Celja pomalu, to blábolení kazilo jí všecku chuť — ale pan Temnický jí nedal skončiti.

»Zapřu, mé dítě, všecko zapřu, neboť vím, jak to ve světě chodí. Jenom ať slečinka vyslechne slova starého! Starý nemluví do větru.

»Ale tatínku,« ozval se doktor unavený takovým mluvením, »jakou sis to vybral látku k rozmluvě?«

»Jako by tatík byl kdy hovořil o jiném thematu.«

»Je to thema právě tak dobré jako každé jiné! Vidiš jaké nyní nastaly časy? Časy výstav, plakátů, reklamy. Kdo má nějaké zboží, nějakou zvláštnost, nějakou cennou věc — hned ji vystavuje na podívanou, insertuje v novinách, ohlašuje po rozích ulic, bubnuje a vytrubuje do všech uhlů světa. Či tomu není tak?«

Doktor i Celja naslouchali tomuto úvodu mlčky, nevědouce, kam míří. »Vidíte, že starý nelže!« povídal »tatíček« s úsměvem. »Tak neuškodí občas starého vyslechnouti. Představte si takovou holku, již osud ublížil na majetku. Je zdravá, má onaké líčko, boky, očka, má chuť žítí a užívatí, ráda by se nebohá i mezi lidmi ukázala, a poměry ji drží na uzdě, doma bída i tíseň, do slušné společnosti dveře zamknuty... Co je dělat? To, co má cenného, krásného, — líčko, očka, boky, vlásy, ručky (pan Temnický vypočítáváje to se zvláštním přízkukem, pohlížel hned na Celju, hned zase na doktora, a mžoural očima jako kocour na slunci,) — s tím může se ukázati nejvýš jednou za týden v kostele. To je málo. A tu se dá takové stvoření na praktikantku, telegrafistku, telefonistku — jedním slovem na veřejnou službu, kde by mohlo seděti všem na očích, jako vystaveno za sklem. Kdo chce může přijíti a prohlížeti si, může požádati, aby vstala a prošla se.«

»Prosím slečno, není tu pro mne dopis poste restante?« »Na jakou adresu?« »A. Z.« A naše emancipantka vstane a jde k polici na listy. A je první písmena v abecedě, její oddíl je až v nejvyšší přihradě. nebohé stvoření běře židli, přistavuje a s celou úřední vážností a zároveň s celým dívčím vděkem vystoupí na židli, stoupne na prsty a hledá, hledá ve vrchní polici tak dlouho, až si zvědavý host prohlédne důkladně i nožky, živůtek, ručky i šíjku, oč mu vlastně šlo. »Ne, prosím pane, není tu nic!« »Děkuji slečno, a prosím za prominutí!« Za chvíli přijde druhý, pak třetí, čtvrtý a tak dále. Není to živobyť? Na štěstí je vláda, která ještě platí za takovou komedii. Jsem svatosvatě přesvědčen, že i kdyby se vypsalo dvakrát tolik takových míst jako je nyní a kdyby se neplatilo žádné služné, nýbrž vybíralo raději vstupné, že by i tehdy byl nával kandidátek.

»Krásně nás pán vymaloval, nemám, co bych řekla!« zvolala Celja.

»Což nemluvím pravdu?«

»To se rozumí, že lež!« s křečovitým přízvukem odpověděla Celja.

»Co?« rozkřiknul se Temnický, »slečno vy se opovažujete říci, že lež?«

»Ovšem, že lež! Vždyť byste se mohl na mně přesvědčiti, že tomu není tak. To přece uznáte, že mně nejde o to, abych se vystavovala na ukázkou, ale abych si vydělala čestně kus chleba.«

»No, no, panno Celjino, vždyť o vás jsem nemluvil!« odvece starý, žertovně přihmuřuje oči. »Vy jste ve všem vyjímkou, ve všem, ve všem líšíte se ode druhých. Ačko—o—oli,« protahoval zpěvavým hlasem, nakloniv hlavu na levo jako pějící kanárek, »bych řekl, kdybych měl pověděti svatou pravdu, že ani u vás to není bez kličky.« —

»Bez jaké kličky?« ostře ptala se Celja.

»Nemíním se slečně ze všeho zpovídati, ale co vím, to vím.«

»Když na mne svalujete podezření, pak jste povinen ze všeho se vyzpovídati, sic jinak musím takové jednání nazvati . . . nazvati . . .«

Došel jí dech. V očích pálilo ji cosi jako potlačované slzy, jež vši silou chtěly vytrysknouti. Ale přemáhala se a zachovávala pokojné vzezření hlavně proto, že cítila, jak jsou na ni upřeny píchlavé oči doktorovy.

»Prosím, slečno, nejmenujte ho nijak,« pronesl dobrodušně se usmívaje pan Temnický. »Mne neporazíte pěknými slovy. Raději nám povězte, co to bylo za mladíka, jenž se tu plouhal po ulici pod našimi okny a co za papírky mu to slítly na hlavu?«

Řekl to tak jistě s takovým klidem, že se zdálo,

jako by věděl mnohem více než pověděl, jakoby uváděl toliko na příklad první namanuvší se mu důkaz.

Celja zbledla při těch slovech.

»Pane,« vzkřiknula, vstávajíc od stola, »tato otázka svědčí o nízkém smýšlení.«

»Ale otče, jak se můžete tak zapomínat!« špěšně doložil doktor, vida že Celja míří do dveří.

Celja odešla vztýčena neohlédajíc se a zaryla hlavu do podušek ve svém pokojíku. Bylo jí do pláče. Zmínka Temnického byla hloupá i bezpodstatná, aby jí opravdu urazila. Bolely ji toliko cynické úsměšky činěné ze všech žen, hledajících vlastního chleba, ale zase ji trochu těšilo, že doktor stanul jí v té věci téměř po boku. Sama nevěděla, proč jí ten, ač slabounký výraz soucitu, tak ulevil. Upokojivši se trochu, vstala a šla do hodiny.

»Ale otče,« pravil po její odchodu doktor zapaluje si papirosu, »nevím opravdu, co si mám mysliti.«

»O čem?«

»Dosud jsem vás považoval za člověka, který nezapomíná společenské slušnosti.«

»No, no, no, pan syn začíná kázat otcí!« vykřikl Temnický, vrtě sebou na židli. Ať jen pan syn nechá té úlohy, nesvědčí mu valně!«

»Ne, otče,« pravil doktor s nerušeným klidem, »opravdu vás nepoznávám. Traťte vládu sám nad sebou. Vidíte to, čeho nikde není. Ani ve snách mi nenapadlo kázati, ale patrně přece, že sama delikátnost vyžaduje, aby otec slušně s ní zacházel.«

»A má-li to nějaký cíl, že s ní tak zacházím?«

»Svůj cíl?« pomalu pronášel doktor. »A jaký?«

»To je má věc. Já se tě přece netážu, proč ty jí posluhuješ při obědě, přisvědčuješ jejím slovům, neodvracíš s ní oči a celuješ jí ruku.«

»Jaký . . . já . . . mám . . . cíl? Co se vám to zazdalo. Jaký pak cíl bych mohl míti?«

»Po tom mě nic není. Měj si jaký chceš, ale dovol mně také míti můj vlastní. Konečně, kdo ví,« dodal starý s úsměškem, přimhuřuje oči a kolíbaje se na židli, »zda se naše stezky nesejdou. Kdo ví, zda to, co nazýváš nedostatkem slušnosti, nebude ti nejlepším pomocníkem?«

Doktor údivem vytřeštil oči na otce. Poznával jej z té stránky, které se dosud ani nenadál, ze stránky více živočišné než lidské. Jovialní úsměv, jenž zářil na líci toho člověka, měl v jeho očích jakýsi ohyzdný, cynický nádech, ač podobný úsměv na rtech jiných lidí jej neurážel. Ale to byl jeho otec. Celá ta krátká rozmluva učinila naň velmi ostrý dojem, ač sám nedovedl si vysvětliti, co bylo v ní vlastně tak ostrého. Chtěl otočiti řeč jinam.

»Ale, přízněj se otče, že ta myšlenka o člověku plouhajícím se pod okny a o kouscích papíru hozených naň, nebyla právě šťastně volena.

»Myšlenka? Co to mluvíš? Vždyť je to čirá pravda! Sám jsem to viděl a dosud vidím toho vzdychajícího Adonisa. Cha, cha, cha. Kdybys viděl, co to za Adonisa! Pravý orangutang! A naše emancipantka, jak se zdá, je mu nakloněna.«

»Co to mluvíš!« zakřikl doktor žasna.

»Povídám, co vím. Pozoruji jeho i ji. Píší sobě, vídají se na ulici a možná že i někde jinde. Jistě toho nevím, ale mám podezření, mám spolehlivé zprávy i stopy. . . . Jedním slovem, pane doktore, není každá vestálkou, která chodí v dlouhé sukni.

»Tot stará věc,« povídal doktor, přemáhaje svoje vzrušení. »Ale nepřipustil bych . . .«

»Doktor — a nepřipustil!« zvolal Temnický. »Cha,

cha, cha! Ale, pane doktore, nepřipustiti — toť prvý krok ku pravdě! Či jak učí vaše věda, ha?»

Místo odpovědi podal doktor otci svoji širokou dlaň. Oba ti čestní lidé porozuměli si úplně.

V.

Slunce pražilo nemilosrdně. Na jihozápadní straně oblohy visel tmavý mrak tak nízko, že se zdálo, jakoby levé jeho křídlo bylo nabodnuto na zlaceném hrotu radniční věže, jako veliká rozedraná korouhev. Vzduch čísel vlhkostí. Po ulicích vozili bečky s vodou na skropení prachu, a rachotily kočáry. Proti slunci hledící okna domů byla zastřena žaluziemi. Na balkonech stály oleandry v dřevěných hrncích. Nečetní chodci vláčeli se lenivě po trotoarech, toliko na malém prostranství ve stínu stromů, okolo hrčícího vodotrysku, hrála si kupa dětí pod dozorem chův.

Byly tři čtvrtě na dvě. Celja v letním bronzovém pláštíku, v bílém slaměném klobouku se širokou střechou a červeno-žlutou kokardou spěchala na poštu. Ač bylo parno, šla dle zvyku rychle. Jakási podrážděnost jevila se jí ve tváři. Tvář byla skloněna, ústa sevřena, a čelo mračilo se ráz po rázu jakýmsi ponurými neodstupnými myšlenkami.

Vskutku, po tom výjevu, jaký se odehrál mezi ní a Temnickými při snídani, pojala nezlomný úmysl, neukázati se více v jejích jídelně. Jakoby věděl o tom, doktor Temnický, setkav se s ní, když se vracela z hodiny z prvního poschodí, vešel s ní do jejího pokojíku (což, vždyť mu toho nemohla zabrániti!) a odprošoval ji za otcovu neslušnost. Třeba starému prominouti za jeho povídání. Starost není radost, člověk s léty mímódek mrzoutí a vidí všecko v temnějsích barvách, zvláště je-li to věc nová, na niž nezvykl a již nerozumí. Ráda nerada musila mu dáti Celja za pravdu, musila

jej ujistiti, že se nehněvá, začož on ji ujistil, že si otec v její přítomnosti nedovolí více ničeho takového.

Pak dotazoval se jí na její život, na podrobnosti o službě, naděje do budoucna, jevž klidný, ale prostý a upřimný zájem. Vykládali tak asi půl hodiny, on sedě na židli za velikým stolem, a ona u rohu okna. Dvěře ze světničky do kuchyně byly otevřeny, tak že bylo viděti okolo krbu šukající Osipovou.

Celja, již setkání se s doktorem bylo z počátku nepřijemno, cítila se osvěženou a upokojenou klidným tonem jeho rozmluvy, volnými ale mužnými pohyby, dalekými vši dělanosti a příjemnou dobrodušností, s jakou ospravedlňoval beztaktné jednání otcovo, a nebo s jakou se usmíval, poslouchaje její sny o budoucím životě, když bude jako stará panna poštmistrem někde v osamělém domku v tichém venkovském městě.

Nyní mohla si jej lépe prohlédnouti. Nebyl tak strašný, jak se jí první chvíli zdálo. V očích netřpýtily se ty zlověstné jiskerky, které ji dosud tak mátly a mučily. Byl klidný, prostý, přirozený, a vědomí vlastní síly i sebedůvěra dodávaly mu v její očích zvláštního kouzla. Mimovolně napadala ji myšlénka:

Kdyby tak mohla putovati poutí života, opírajíc se o silné rámě takového muže!

Ale přání to, bylo daleko od citového zbarvení, které by mohlo zkaliti tok jejich rozpravy. Byl to vývod čistě logický, teoretický, který nesvíral srdce ani nebouřil krve. Věděla, že je to nemožno, a nedělala si žádných přepjatých nadějí.

A přece oběd, na nějž šla do společné jídelny proti svému předsevzetí, rozdráždil ji zase a rozčílil u vysoké míře. Pravda, starý Temnický tentokrát mlčel, hovořil jen doktor. Ovšem že rozmluva měla zcela jiný ráz než před tím, ale právě proto dotkla se jí s jiné, neočekávané stránky, a tím silněji vryla se jí do paměti.

(Pokračování.)

Slovinská literatura v roku 1895.

Knihy »Matice Slovinské«, určené pro rok 1895 ještě posud nevyšly, pročez můžeme promluvit několik slov jenom o knihách vydaných za rok 1894. Byly celkem 4, a to: 1. »Letopis za leto 1894«, s obsahem výhradně poučným; 2. »Doneski k zgodovini Škofje Loke« od prof. dra. Kosa; 3. »Zgodovina slovenskega slovstva« (dějiny slovinské literatury) I. díl, od prot. dra. Glasera a »Knjižnica Ant. Kneza«, I. svazek, obsahující povídku Fr. Detely s názvem »Gospod Lisec« a další básnický plod »Ženitev Ferdulja vojvode«, sepsal Bogdan Vened. První dílo kritika vesměs pochválila, poněvadž pochází od vybroušeného románopisce, ve druhém však našla ještě nedostatky, ačkoliv nemohla utajiti spisovatelova talentu. Mnohem zajímavějšími také pro ostatní Slované jsou »Dějiny literatury slovinské«, které v tomto svazku nepřekročily ještě prahu XIX. století. Takového díla o své literatuře jsme dosud ještě neměli, i není také divu, že mnozí naši spisovatelé neznali ještě dostatečně našeho pisemnictví. — Dílo prot. Kosa má význam jenom lokální, ačkoliv vyznačuje se svojí důkladností. Ze statí v Letopisu jsou nejobširnějšími o Janu Kolárovi.

Knihy, jež vydá Matice pro rok 1895. jsou následující: 1. »Letopis za leto 1895«; 2. »Dějiny slovanské literatury«, díl II.; 3. »Knjižnica Ant. Kneza«, II. svazek, a 4. »Slovinské národní písně« I. svazek. Zvláště poslední dílo bude asi velevýznamným, poněvadž ukáže světu, že také náš národ má bohaté národní básnictví, které však za sklíčených poměrův našeho stavu rolnického pozvolna vymírá. Proto jest také již svrchovaný čas, že byly ty perly poesie slovanské jednou sebrány a vydány.

Majetek Matice Slov. obnáší 57.248 zl.; kromě toho má k dispozici ještě fond Jurčič-Tomšičův, obnášející 2898 zl., a fond A. Knezův, 30.541 zl. Členův bylo r. 1893. 2530.

Mnohem rozšířenějším a populárnějším než Matice, jest »Družba sv. Mohorja« v Celovci. Především nutno to připsati okolnosti, že členský příspěvek činí jenom 1 zl. — kdežto u Matice obnáší 2 zl. — Za druhé vydává družstvo za tento nepatrný příspěvek ročně 6 knih v pěkné úpravě a různého obsahu. Roku 1895. mělo družstvo 72.097 členův, kteří dostali následující knihy: 1. »Dějiny svatého písma«, sepsal prof. a dr. Fr. Lampé, II. svazek; 2. »Naše škodlivé rostline«, IV. svazek, sepsal prof. Cilenšek; 3. »Umna živinoreja«, sepsal zvěrolékař Dular; 4. kniha pro mládež s názvem »Pod lipu«, obsahující drobné básně a delší povídku od Jos. Stritara; 5. modlitebník s názvem »Svatý Josef«, sepsal dr. Jos. Pajek a 6. Koledar za leto 1896« s úplným seznamem všech členův, některými povídkami, básněmi, cestopisy a popisem městečka Loretta v Italii. Koledar, dějiny, kniha pro mládež a chov dobytka zahrnují v sobě velké množství zdařilých ilustrací. »Družstvo sv. Mohorja« má v Celovci svůj vlastní dům, svoji knihtiskárnu a knihvazačství, které mu napomáhají rozprostraniti ročně 432 582 knih mezi náš národ.

Kromě těchto spolkův nevydali kněhkupci v minulém roce téměř nic důležitého. Nejvýznamnějším jest ještě v tomto roku ukončený »Slovensko-němški slovar« (Slovník slov. něm.), vydaný v 23 sešitech velké 8°, který zahrnuje v sobě veškerý doposud sebraný poklad našeho slovinského jazyka. Slovník ten byl prý tištěn toliko v 6000 výtiscích, a stojí nyní 11 zl. 50 kr. (t. j. sešit po 50 kr.). Kritika naše dílo to nepřetržitě jenom chválila, leč co z toho, když bude jen

málo vlastencův tak šťastných, aby si jej mohli zaopatřit! Fond pro vydávání tohoto slovníku byl složen již v letech padesátých biskupem Ant. A. Wolfem, a obnášel s úroky již 100.000 zl. Maje takový fond, mohl by býti ten slovník zajisté levnější, leč nakladatelství doposud o nějakém slevení této ohromné ceny nechtělo ani slyšeti. Bohdá, že se to stane co nejdříve!

Dále vyšla nákladem časopisu »Amerikanski Slovenec« (Tower v Americe) »Slovensko-angleška slovnica«, sepsal Petr Jos. Jeram, první to kniha v tomto oboru na jazyce slovinském. Určena jest v první řadě našim emigrantům, jejichž počet každým rokem roste. Spisovatel slibuje vydati také »Slov. Anglický slovník«, což bude pro naše písemnictví zase něco nového. O mluvnicki vyslovila se kritika velmi pochvalně; ostatně také nemohla jinak, poněvadž jest anglický jazyk docela pro naše kritiky ještě »terra incognita«.

Učitel Ant. Kosi vydal několik drobných spisův pro mládež; kněhkupec J. Giontini pak II. svazek »Drobných povídek Krištofa Šmída« a »Robinzona« v překladě Ant. Funtka. Nakladatel F. Bamberg vydal V. (poslední) svazek »Sebraných spisův« Fr. Levstika, tak že máme teď sebrané spisy aspoň tří spisovatelů slovinských, Jurčiče, Stritar a Levstika. Krámská cena spisův každého tohoto spisovatele obnáší přes 10 zl., následkem toho se jim také nedostalo dostatečného rozšíření, Dr. Fr. Lampé vydal XXVIII. svazek »Drobtinice« jejichž původcem byl zvěčnělý biskup Ant. M. Slomšek.

Daleko lepším rozvojem honosí se u nás kalendářská literatura. Kněhkupec Blasnik v Lublani vydává svoji »Veliku Pratiku« v 90.000 výtiscích, a jiný knihkupec F. Bamberg svoji »Slovensku Pratiku« ve 30.000 výtiscích. Kromě toho vydává ještě knihtiskař Hribar v Celji svůj »Ilustrovani Koledar«; reda-

ktor »Popotnika« svůj »Popotnikov Koledar za slov. učitelje«, kněhkupec Zagorjan v Lublani svůj »Dijaški koledar« a knihtiskař Gabršček svůj »Koledar za goriško nadškofijo« (kalendář pro arcibiskupství gorické). Z tohoto můžeme viděti, že kalendářská literatura má u Slovinců vždy větší odbyt, protože můžeme tvrditi, že všech ročně u nás vydaných kalendářův koluje zajisté přes 150 000 mezi našim národem. Kdyby také vědecká a jiná belletristická díla nalézaly tolik kupitelů, mohla by naše literaturka vykázati se mnohem lepším rozvojem, než dosud. P. M.

Zprávy.

Ústřední Matice školská vydává svým odborům a některým společností v místnostech veřejných ke sbírkám zvláštní pokladničky mající podobu sploštěného obdélníku, červeně natřené a opatřené číslem i bílým nápisem: »Přispějme Ústřední Matici školské.« Vydané pokladničky udržují se v kanceláři matičné v patrnosti a výtěžky z nich se v účetní a pokladní knize zaznamenávají. K obstarávání pokladniček, visacím zámečkem opatřených, zřizují odbory a společnosti dva své členy, kteří občasné obsah pokladničky vybírají, do příslušné knížky, rovněž Maticí vydané, zapisují a peníze na patřičné místo zasílají. Někdy však stává se, že matičná pokladnička bývá v místnosti opuštěna a tedy bezúčelna, neboť bez podnětu a součinnosti sběratelů hosté si pokladničky nevšímají. Za tou příčinou žádá výbor Ústřední Matices školské, aby z každé společnosti, které pokladničky ve svých místnostech mají, laskavě přihlásili se dva národovci, jakožto dobrovolní sběratelé, s nimiž by výbor udržoval stálý styk. Výboru dostalo se také návěští, že na některých místech v Praze i na venkově vystaveny jsou beze svolení a vědomí výboru pokladnice nebo i tak zvané polyfony a hrací skřínky s nápisy matičnými. I žádá výbor, aby o takových pokladnách byla mu od hostů zpráva dána za účelem evidence a aby zejména odbory matičné dbaly o řádné odvádění peněz z těchto pokladnic, neboť jen udržováním těch a podobných podniků v patrnosti u správy majetku matičného lze zameziti možné zneužívání. Vlastenecké obecnstvo žádá se, aby

snahy výboru o docílení řádné evidence sběratelské činnosti na prospěch předního ústavu národního účinnivě podporovalo. —

Nový kanovník v Olomouci Členem metropolitní kapituly v Olomouci zvolen byl v sobotu dr. kanovníckého práva P. Lev baron Skrbenský, farář v Melči u Opavy.

Ztracená obec. V těchto dnech konaly se v ohrožené obci Hoštýnu na Zábřežsku obecní volby, při nichž zvítězila strana německo-odrodilecká, majíc v čele tamnějšího majitele pily. Strana česká s těží uhájila I. sbor. Podotýkáme, že při posledním sčítání lidu napočteno bylo v Hoštýně 279 Čechů a pouze 23 Němci. Prostě tyto cifry ilustrují nejlíp skutečné poměry, jaké v Hoštýně vládnou. A posici tuto ztratili jsme jen naší vinou, naší netečností, ježto zhola nikdo o Hoštýn se nestaral.

Snížený census Aby malí poplatníci byli uchráněni ztráty volebního práva, jim hrozící ze snížení jejich berní povinnosti následkem slev, jež berní reforma poskytuje, stal se kompromis, aby se census zákonně snížil na 4 zl. Ve smyslu kompromisu toho navrhuje stálý výbor tuto změnu volebního řádu z roku 1873. »Článek I. Odstavec 5. paragrafu 9. budiž změněn takto: Ve volební skupině měst a venkovských obcí mají právo voliti poslance resp. volitele krom osob, uvedených v odstavci 4. ještě občané, kteří zeměpanské přímé daně odvádějí ročně nejméně 4 zl. a jinak podmínkám volebního práva vyhovují. Článek II. Zákon ten nabude platnosti současně se zákonem o přímé dani důchodové«. — Čeští členové na kompromis ten nepřistoupili a podali minoritní votum, aby snížení stalo se na 3 zl.

Ministr spravedlnosti vydal výnos všem vrchním soudům, kterým se ukládá, aby při obsazování uprázdněných míst konkursy co nejrychleji se vyřizovaly a místa obsazovala se hned po uplynutí doby k podání žádostí. Při jmenování soudcovských úředníků, které provádí ministerstvo, má presidium vrchního soudu podati příslušné návrhy ministerstvu nejdéle po 20 dnech po prošlé lhůtě konkursu. Výnos odůvodňuje se tím, že průtahem ve vyřizování takovýchto žádostí se uchazeči materiálně poškozuji.

Sbírky musea království českého jsou otevřeny: zdarma každou středu a každou sobotu od 2—6 hodin odpoledne; za vstupné 10 kr. za osobu každou neděli od 9—12 hod. dopoledne; za vstupné 30 kr. za osobu každé pondělí a každý pátek od 9 hodin ráno do 1 hodiny odpoledne; jen s průvodčím ve středu a v sobotu dopoledne a v úterý dopoledne i odpoledne za poplatek 50 kr. za osobu. Vstupenky lze obdržeti u vrátného. Tištěný »Průvodce sbírkami musea království českého« právě vyšel a prodává se při vstupu po 30 kr. Čítárna bibliotéky musejní

přístupna jest kromě neděl a svátků každý den od 8 hodiny ráno do 1 hodiny odpoledne a mimo to každou středu a sobotu od 3 do 6 hodin odpoledne.

Katol. politická jednota olomucko-šternberská konala 20. května valnou hromadu, která schválila zprávy a provedla volby. Nový výbor se ustavil následovně: Starostou vdp. kons. rada Karel Schubert, farář v Holici, místostarosta pp. dr. M. Hruban, advokát v Olomouci, Tomáš Navrátil, rolník v Ohnících, vdp. monsig. J. Berger, děkan v Hnojicích, jednatelem dp. P. Fr. Svoboda, farář na Kl. Hradisku, pokladníkem dp. P. Ond. Pavlík, farář v Bystročicích. Ve výboru dále pp.: Alois Pallat, inženýr a stavitel v Olomouci, Jos. Ministr, rolník v Krčmaně, Št. Opluštil, rolník v Břestcích, Karel Foukal, rolník v Dolanech. Náhradníky pp.: Josef Suchan, majitel domu a rukavičkář v Olomouci, Felix Zapletal, rolník v Holici, J. Lukeš, rolník ve Štěpánově, Jos. Mendlík, obchodník ve Slatěnicích a A. Los, rolník v Těšeticích.

Slovenská modlitba o millenniu. Kněžím v Uhrách bylo nařízeno, aby oslavili millennium slavným »Te Deum« a vysvětlili věřícím význam millennia — ovšem ve smyslu maďarském. Tato urážka Nemaďarů došla zasloužené odvety v důstojném činu jistého katolického kněze na Slovensku. Po náležitém objasnění věci modlil se s věřícími takto: »Všemohoucí Bože a věčný Otče národů! Z hloubi srdce Ti děkujeme, že jsi ráčil k našim otcům poslati svaté apoštoly Cyrilla a Methoděje, aby zvěstovali svaté Tvoje pravdy; z hloubi duše Ti děkujeme, že jsi nedovolil, aby divoké pohanské národy před tisíci lety zničily Tobě oddaný národ slovenský a v něm svaté učení Kristovo. Děkujeme Ti, o Bože, že jsi ráčil i za posledního tisíciletí slovenský národ ku Své slávě udržeti a že jsi ho naplnil nadějí na skvělejší budoucnost, která jistě přijde, nebo my pevno věříme v Tebe. Amen.«

Proti millenniu. Čeští akademikové brněnští připojili se ku protestu proti millenniovým slavnostem maďarským, vyslovenému mládeží českou, chorvatskou, slovinskou a srbskou na důvěrné schůzi dne 10. května 1896.

Z Českoslovanské Jednoty. Ustavující hromada konala se 7. května. Za starostu zvolen p. prof. dr. Frant. Pastrnek, za místostarostu učitel p. Ant. Havlík, za jednatele red. V. J. Klofáč, za pokladníka ředitel zemské banky p. Lošťák. Do výboru dále pak zvoleni pp. dr. B. Čermák, uč. Ed. Frumar, red. Ignát Hořica, Ph.-C. Jiří Klíma, Ph.-C. Jan Smetanay, uč. Lud. Strahl, Ph.-C. Tom. Stypa a prof. Frant. Táborský. Za náhradníky pp.

JUC. A. L. Krejčík, Ph.-C. G. Novomestský, uč. Fr. Pavlík a Ph.-C. Fr. Mosler.

Z četných druhů melounů se zejména doporučuje ku pěstování meloun růžový z Turkestanu. Meloun ten jest podlouhlý, při uzrání krásně žlutý, dutina semenní malá, dužina růžově zelená, nadmíru šťavnatá a aromatická; pokožka velmi tenká a bělavě skvrnitá čili čárkovaná. Meloun tento je tak šťavnatý a výtečný, že jemu první místo mezi všemi melouny přísluší a za pravou pochoutku jej uznati lze. Zraje prostředně ranně a uzrání se pozná dle vůně a barvy: zelená totiž přechází v žlutou. Podobný druh tomuto je obrovský meloun z Turkestanu; nemůže se však vykázati tak výtečnými vlastnostmi a jen tím vyniká nad růžový, že jest mnohem rannějším. Melouny tyto libují si zvláště v zemi lehčí, ve které se i šťavnatějšími a chutnějšími stanou. Oba tyto druhy zasluhují pro své výtečné vlastnosti všeobecného rozšíření.

K. Havlík v »České Floře«.

Jak lze břečtan v pokoji čerstvým a velikolistým zachovati. Za tou příčinou pěstujeme břečtan v truhlících 30—35 cm. vysokých, do nichž jsme, aby voda mohla odtékati a půda nám nezksyala, nadělali hojně dírek a do polovice střepinami z hrnců naplnili. Na střepiny tyto nasypeme vrstvu as 3 cm. silnou ne příliš těžké zahradní země, na ni pak slabou vrstvu (nejvýš 0.5 cm) odpadků z rohu a na tuto opětně as 2 cm. země. Po té se břečtan zasadí a truhlík až na 1 a půl cm. zemí zasype, aby se mohlo pohodlně zalévati. Velkého ošetřování břečtan nevyžaduje, a zalévá se jen tehdy, když půda nahoře oschla. Má-li bujně růsti, dává se as hrst usazeniny kávové, avšak ne příliš často, by nezhylnul.

J. Š.

Nepučí-li nově vysazené stromky, co činiti? Zhusta přihází se, že nově vysazené stromky ovocné okrasné i lesní, ačkoliv mají kůru hladkou, zelenou, přece nechtějí pučeti. To stává se hlavně tenkrát, když sází se za mrazu, nebo stromky, které při dopravě oschly a teprve pozdě na jaře se vysazují. Známy pomolog Oberdick uveřejnil svého času způsob, jímž lze odpomoci tomuto nepučení. Navrhuje, aby stromky takové se z půdy vyzvednuly a kořeny znovu přifezaly. Pak postaví se stromky na několik hodin do čisté vody, načež se poznovu vsadí. Výsledek je rychlý, a bude tím účinnější, jestliže zamezíme rychlé vypařování vody korou, tím že natřeme peň a větve vápnem nebo hlínou a miskou stromovou obložíme krátkým setlelým hnojem, by půda zůstala vlhkou.

J. Š.

Chov pávů. Pávce staví si svá hnízda na místech co možno nejskrytějších v křoví nebo ve vysoké trávě. Snáší 6—9 va-

jec krátce oválových, po většině formy stlačené. Vejce jsou tvrdo-skořepatá s lesklým, hladkým povrchem a pravidelnými, dosti hrubými pory. Barva jest jasná nebo světle žluto-bílá, po většině s malými tečkami, které se kolem por soustřeďují. Pávice sedí 28 dní. Nejlepším krmivem pro pávčata je tvaroh, který se z mléka s kamencem připravuje, do tuha uvařený žloutek, červ mouční a mravenčí pupy. Když je pávčatům čtrnáct dnů, vaří se jim s prospěchem ječmen, pšenice nebo jiné zrniny. Po třech až čtyřech nedělích nemusíme se o ně více starati, neboť pak živí se jako staří. Před touto dobou jsou pávčata choulostivá a proto dlužno je před vlhkem a zimou chrániti. J. Š.

Arcivévoda Karel Ludvík, bratr císaře rakouského a dle práva posloupnosti následník trůnu, byl již delší čas velice povážlivě nemocen. V poslední dny se nemoc tak zhoršila, že v pondělí musil býti zaopatřen a v úterý o 7. hod. ranní zemřel, maje 63 léta. Arcivévoda Karel Ludvík Josef Marie byl třetím s nem arcivévody Františka Karla a arcivévodkyně Žofie. Prvním synem jest císař a král František Josef I., druhým byl nešťastný arcivévoda Ferdinand Mximilian Josef, od 10. dubna 1864 císař mexický, čtvrtým arcivévoda Ludvík Viktor. Arcivévoda Karel Ludvík narodil se dne 30. července 1833., byl tudíž pouze o tři léta mladší než jeho bratr František Josef. Dne 23. července 1873. uzavřel arcivévoda třetí sňatek s infantkou Marií Terezií portugalskou. Z prvního manželství není žádných dětí. Z manželství druhého s Marií Anunciátou princeznou sicilskou jsou syni arcivévodové František Ferdinand z Este, narozený 18. prosince 1863; dále arcivévoda Otto František Josef Karel Ludvík Marie, narozený 21. dubna 1865., oddaný v Drážďanech 2. října 1886 s arcivévodkyní Marií Josefou saskou; a arcivévoda Ferdinand Karel Ludvík, narozený 27. prosince 1868. Z téhož manželství jest dcera arcivévodkyně Markéta Žofie. Z třetího manželství pocházejí dítky: arcivévodkyně Marie Anunciata a arcivévodkyně Alžběta Amalie Eugenie Marie. Arcivévoda byl velice sympatickou osobností při dvoře ruském a možno říci, že nejmocnější páskou upřímného přátelství dynastie rakouské s ruskou. K národu českému lnul a národ náš pohlížel s důvěrou k němu jako k následníku trůnu, jímž dle práva posloupnosti stal se po smrti krále-více Rudolfa. Nejstarším synem zesnulého arcivévody Karla Ludvíka a tedy nástupcem trůnu jest arcivévoda František Ferdinand z Este. S myslí hluboce dojatou želí národové soustátí habsburského předčasného odchodu tohoto prince, který se zamlouval jejich srdci svou šlechtnou, dobrosrdečnou a skromnou povahou, svou myslí jemnou a sdílnou, která nebyla ustrojena k činům na poli války, aniž práhla po laurech ctižádostivé energie

státnické a politické — nýbrž hledala ukojení a blaho své v ti-
chém ušlechtilém působení na poli osvěty, umění, vědy, průmyslu
a humanity, vedena upřímnou láskou k bližnímu, láskou k trpí-
címu lidstvu, láskou ke všemu, což krásného, dobrého a uži-
tečného.

Důvěrníci výkonných výborů lidové a národní strany ve
společné schůzi 16. t. m. vyslechli zprávu subkomitétu a usnesli
se na jistých zásadách postupu pro příští volby sněmovní, které
budou předloženy ku schválení výkonným výborům obou stran.

Důvěrníci katol. politických jednot moravských usnesli
se v Olomouci 20. května, že utvoří samostatnou katolickou
národní stranu na Moravě. Program bude brzy prohlášen.

Ústřední Matici školské lze k důležitým účelům, které si
ve vlastenecké obraně vytkla, pomáhati nejen sbírkami, které
ovšem zůstávají hlavním zdrojem příjmů, ale i jiným způsobem.
Navštívenky matičné, tak zvané obětiny, nedošly dosud tako-
vého rozšíření, jakého zasluhují. V proudu časových hesel jako by
jedno bylo téměř zaniklo: aby v kruzích českých obecně
užívalo se národních navštívenek matičních. Těchto
drobných tiskopisů spotřebuje se ročně na miliony. Obětí 3 zl. za
100 navštívenek učiněnou, posloužíme nejen své potřebě praktické,
nýbrž také Ústřední Matici školské. Kdo národních obětín užívá,
osvědčuje tím příslušnost a lásku k českému rodu. Českým spol-
kům doporučují se národní obětiny jako lístky spolkové, na něž
příslušný text přitištěn býti může. Kromě navštívenek vydává
Ústřední Matice školská ještě jiný druh obětín: náhražní listy
telegramové. Spousta peněz vydává se u nás na zbytečné
telegrafické pozdravy k slavnostem, svátkům, jubilejím atd.,
i tenkrát, kdy ví se napřed, kdy taková slavnost bude a kdy
tedy telegrafování skutečné jeví se jako luxus naprosto nemístný.
K takovým příležitostem mezi námi užívati sluší matičných listů
telegrafních, které prodávají se v kanceláři Ústř. Mat. školské
po 10 kr. Co se má telegrafovati, napíše se na list, zalepí se
jako dopis a dá se prostě za poplatek 5 kr. na poštu. — Obchod-
níkům a prodavačům národních obětín poskytuje Matice slušnou
provisi.

Záložna soukromých úředníků v král. českém právě zaha-
juje působnost, jež dle stanov bude as velice rozsáhlou. Záložna pra-
cuje se členy i nečleny a bude provozovati nejen obvyklé obchody
záloženské, nýbrž finanční vůbec a zejména kyne ji široké pole
působnosti v odboru komisionářském se zbožím, výrobky i plo-
dinami. Zastupovati bude velkozávody, velkostatky i malý prů-
mysl. Přijímá též různé podniky do vlastní správy. V odboru smě-
nárenském zavádí nezvyklý dosud způsob prodeje losů na splátky,

který zasluhuje povšimnutí hlavně již pro tu okolnost, že každý, kdo los na splátky a to dle kursu koupí, nikdy nepřijde o splátky, jež složil, přestane-li platit, neboť obdrží složené splátky zpět. Místnosti nalézají se v Bredovské ulici čis. 14.

Sjezd rolníků západních Čech uspořádán bude dne 4. června t. r. v Stankovech. Za účast požádání budou všickni poslanci ze západních Čech, předseda české zemědělské rady p. H. Janda a tajemník Dr. Vyškovský. Jednati se bude na něm o těchto otázkách: Předloha nucených hospod. společenstev, Nucené pojišťování, Rakousko-uherské vyrovnání, Oprava berní a volební, Přeměna duhů hypotekárních na nevypověditelné půjčky, Uzákonění zcelování pozemků, Ochrana proti plodinové burse a kartelům, Hospodářské vzdělání a zřízení vysoké školy zemědělské v Praze.

Slavnostní dni města Pelhřimova. V měsíci srpnu zastkví se město Pelhřimov v hávu slavnostním. Bude mu oslaviti dvě místní památné dějinné události: povýšení obce na město královské a založení gymnasia. Bude tomu tři sta let, kdy císař Rudolf udělil Pelhřimovu název města královského, a právě letos také končí první čtvrtstoletí gymnasia tamního. Aby účast byla úplná, žádá městská rada pelhřimovská všechny rodáky a i bývalé žáky gymnasia tamního, aby udali bydliště svá, poněvadž chce všem zaslati v čas pozvání a program slavností.

Nová česká měšťanská škola na Moravě. Moravská zemská školní rada dala svolení ku zřízení české měšťanské školy pro dívky v Uh. Hradišti. Tím dostoupí počet českých měšť. škol na Moravě čísla 49. Němci jich mají 59.

Český spolek pro opatrování služeb ve Vídni. Každým rokem odchází do Vídně zejména z Moravy a Pošumaví množství hochů škoie odrostlých, aby se zde naučili řemeslu. Avšak jen výminkou se stává, když učeň taký k českému mistru, do české rodiny se dostane, spíše přichází mezi pouhé Němce, kdež v četných případech rychlému poněmčení podléhají a pak — Poturčenec horší Turka — stávají se zuřivějšími nepřáteli národnosti rodičů svých než ryzí Němci. O nápravu v příčině té ze všech sil přičiňuje se »Český spolek pro opatrování služeb ve Vídni«, jehož předním jest úkolem, zaopatřovati české učně u českých mistrů vídeňských. Tento spolek, jenž dne 2. března se ustavil, pracuje úplně bezplatně a nežistně a zasluhuje k dosažení vznešeného cíle svého podpory vydatné. Že pak činnost jeho nebude bez plodného výsledku, tomu nasvědčuje došlé nás právě oznámení, že má spolek nyní k zadání učennická místa při těchto řemeslech: klempířství, kolářství, řezbářství dřeva, cukrářství, obuvnictví, krejčovství, truhlářství, malířství pokojů, čalounictví, pouzdrařství, soustružnictví dřeva, perletě, mosazi a slonoviny.

Místnosti spolkové nalezají se blíž nádraží Františka Josefa ve Vídni, IX. okres, Pramergasse 12.

Valná hromada Národní Jednoty severočeské bude se konati 29. června. Před tím večer jest schůze důvěrná a přátelský večírek.

Pořad her Národního divadla v Praze. V neděli, 24. května. Ve prospěch chudinského ústavu obce pražské. Jan Výrava. (Pan Al. Vojta j. h.) Ve prospěch Výpomocného fondu členů kr. česk. zem. a Nár. divadla. Excelsior. V pondělí, 25. května. Hubička. Vlna. V úterý, 26. května. Mnoho povyku pro nic za nic. Ve středu, 27. května. Představení pro lid. Paní mincmistrová. — Z české domácnosti. Viola.

Poslanecká sněmovna vyřídila minulý týden berní reformu v druhém čtení — V sobotu a v pondělí projednala sněmovna zákon o zřizování báňských společenstev. Společenstva mají být obligatorní a spojití zaměstnance i zaměstnavatele. V každém revírním obvodu jedno. Ale ve společné korporaci jsou dvě oddělení: majitelův a dělníků. Každé volí svůj výbor. Oba výbory dohromady sestupují se ve velký výbor. Představenstvo záleží z předsedův obou oddělení a dvou delegátů jejich. President se volí. Velký výbor působí jako soud smírní ve sporech pánů s horníky. Společenstva mají pěstovati společné zájmy a dbát o čest stavu, prostředkovati práci, starati se o výchovu mládeže a mohou zřizovati také spotřební spolky a tržnice, jakož i mateřské a jiné školy. Do své skupiny volí horníci své delegáty. Takovými mohou býti jen ti, kdo v tomže závodě pracují nejméně 3 roky. Volba se děje za dozoru správce závodu. — V pondělí zahájena debata o revisi katastru daně pozemkové a o slevách daní při živelních pohromách.

Ministr financí doplnil služební instrukci zemských berních inspektorů pro Halič, Moravu a Čechy takto: Inspektoři mají při úředním vyšetřování prozkoumati jednání lustrujících úřadů a podřízených orgánů také v tom směru, srovnávají-li se ve smyslu výnosu ministerstva financí ze dne 19. listopadu 1895 č. 7586 s oprávněnými nároky poplatníků. Příslušné zkušenosti mají se zapsati do kvalifikačního záznamu. Na svých cestách mají inspektoři užíti každé příležitosti a poptati se po přáních obyvatelstva, zejména obecních starostů po berním úřadování. Zprávy, za něž strany žádají, mají se jim dáti ochotně, pokud se to srovnává s platnými předpisy. Přání a stížnosti mají se vyšetřiti, příslušné rozkazy mají se dáti co nejdříve a příslušná zpráva také o nevyřízených věcech zaslati ministerstvu financí.

Polský klub. Rozklad, jímž zachváceny jsou všechny strany naší říšské rady, zastihl i klub polský, jenž až dosud zachovával

disciplinu opravdu železnou. Mezi duchovenskými a šlechtickými poslanci nastal velký spor, jenž může vésti i k rozkladu »Kola«.

Istrije. Zpupná vlašská majorita na sněmu istrijském zrušila v letošním zimním zasedání beze všeho důvodu volby několika chorvatských poslanců. Proto vypsány volby nové a tento týden konány volby volitelů. Volby poslanců budou 30. května. V zemi, v níž Chorvaté a Slovinci mají dvoutřetinovou většinu vede vládu irredenda italská ještě horším násilím na Slované než Němci na Moravě. Na sněmu nedovolila často ani chorvatsky mluvit, řeči chorvatské nebyly pojímány do protokolu, dotazy chorvatsky podané předčítány vlašsky, návrhy chorvatsky podané neprojednávány. Jak se oznamuje, jsou volby nepotvrzených poslanců slovanských vzdor velikému terrorismu Vlachů zabezpečeny. Slované v Istrii kladou si otázku, co by vídeňská vláda učinila, kdyby česká většina na sněmu král. českého zrušila bez příčiny několik mandátů Němců.

Italie posílá svá vojska z Habeše domů. Ovšem ne proto, že by rozhodující kruhy byly se přesvědčily o hanbě, kterou si vedením této války utrhly, ani snad následkem dobytých vítězství, jež by další setrvání vojsk italských v Africe činila zbytečným, nýbrž prostě proto, že v Africe nastala vedra, jež pobyt Vlachů tam nemožným učinila. A tak sama příroda učinila konec nesmyslnému a hroznému zabíjení lidí — lidmi.

Reforma patentového práva. (Pokračování.) Další obmezení účinků patentu obsahuje § 9. Patent nepůsobí proti tomu, kdo již v čas přihlášení vynálezu k patentování v Rakousku téhož vynálezu bona fide užíval neb k jeho užívání učinil příslušné přípravy. Toto jeho pokojné držení chráněno jest potud, že může vynález i dále využítkovati pro potřeby svého závodu ve vlastních i v cizích dílnách. Avšak toto své právo přenést na jinou osobu nemůže, leč se svým závodem. Může si též praejudiciální žalobou dle § 228. civ. ř. s. dobytí nálezu, že má řečené právo k patentovanému vynálezu a dáti nález ten zapsati do rejstříku patentů. Také správa válečná může, nehledě k příslušnému jí právu na vyvlastnění (§ 15.), užívatí bez závady patentovaných vynálezů, týkajících se válečné techniky, zejména zbraní, třaskavin, střeliva, opevnění a lodí válečných, pokud s tím ministr obchodu projeví souhlas (§ 10.) Podobné obmezení obsahují § 11. ve prospěch správy státních monopolů a § 12. Vzájemný poměr několika majitelů téhož patentu řídí se vůbec dle práva občanského. Odchylka jest jenom ta, že právo dovoliti užívání vynálezu osobám třetím přísluší v pochybnosti jenom všem společníkům dohromady, za to však jest každý z nich samostatně oprávněn stíhati každé porušení patentu se strany osob třetích (§ 13.).

Patent udílí se dočasně; nejdelší dobu, na kterou patent propůjčiti lze, ustanovila osnova (§ 14.) jako dosavadní zákon na 15 let, počítaje ode dne, kdy vyhláška o vynálezu k patentování přihlášeném byla uveřejněna v úředních listech patentových. Patent přídávkový udělen jest, jak již řečeno, toliko pro dobu trvání patentu hlavního. Lze jej však po tuto dobu zachovati jako samostatný patent v platnosti, byl-li hlavní patent odňat aneb zrušen. Vyhledává-li toho zájem veřejný, zejména zájem válečný, jest správa státní neb správa válečná oprávněna, žádati za úplné neb částečné vyvlastnění patentu neb práva k užívání patentovaného vynálezu za přiměřenou náhradu majiteli patentu a všem osobám, jimž příslušelo právo vynálezu užívatí. Nález vyvlastňovací vynéstí vyhrazeno (podivuhodným způsobem) výhradně místodržitelstvu dolnorakouskému ve Vídni, nález o výši náhrady, nebylo-li docíleno smírného dohodnutí, soudům (§ 15.). Ze všeobecných zákonů, jimž majitel patentu a právní jeho nástupcové vesměs jsou podrobeni (§ 16.), učiněna v § 17. výjimka potud, že nejsou tito, pokud jest jich živnost omezena na využitkování patentovaného vynálezu, vázáni předpisy živnostenského řádu o nastupování živností. Právo vzešlé z přihlášení vynálezu k patentu i získaný již patent přechází na dědice; odúmrtí nikdy býti nemůže. Také lze mezi živými i na případ smrti práva ta na jiné osoby převáděti. Zápis převodu do rejstříku patentů, k nabytí práva patentového nutný (§ 23.), povoluje patentový úřad za podmínek v § 18. osnovy blíže vytknutých. V souhlasu s § 448. ob. zák. obč. prohlášen pak v § 19. patent za způsobilý předmět zástavního práva. Již za platnosti nynějšího zákona o privilejiích zhusta se v praxi přihází, že majitel patentu převádí právo k vykonávání patentovaného vynálezu na osoby třetí neb na závody osob třetích; právní důvod a konstrukce těchto oprávnění bývá co nejrozmanitější. Jde tu o tak zv. dobrovolnou licenci, jejíž pojem pojala osnova do § 20. a ustanovila, že se, pokud nebylo jinak umluveno, pokládá za to, že licence udělena byla pouze ve prospěch závodu oprávněného, s nímž toliko mezi živými i na případ smrti na jiné přechází (§ 22.) a že zápisem do rejstříku patentů nabývá účinku absolutního (§ 23.). V § 21. upraven nový v Rakousku ústav licencí nucených, v moderních státech jiných již uznaných, dle něhož může za jistých podmínek majitel patentu býti přinucen, aby vykonávání svého práva přenechal osobám třetím. Osnova rozhodla se především pro vzájemnou nucenou licenci mezi majitelem patentu hlavního a majitelem patentu na něm závislého (Abhängigkeitspatent). Poslěz jmenovaný může na onom žádati licenci, když prošla 3 léta ode dne uveřejnění vyhlášky o udělení hlavního

patentu, je-li jeho vynález pro průmysl značné důležitosti. S druhé strany může majitel patentu hlavního po udělení licence pro vynález závislý žádati za licenci pro svůj vynález, avšak jen tehdy, jsou-li oba vynálezy ve skutkové souvislosti. Dále dovoluje osnova každému, kdož prokáže svou osobní věrohodnost (Vertrauenswürdigkeit), aby po uplynutí 3 let ode dne vyhlášky o uděleném patentu žádal za licenci pro svůj závod, je-li propůjčení licence třeba v zájmu veřejném. Neshodnou-li se strany, rozhoduje o nuceném propůjčení licence úřad patentový a stanoví náhradu, zjištění i jiné podmínky licence. § 22. a 23. osn. platí také o licencích nucených. Ku zvýšení právní bezpečnosti vykázal § 23. osn. rejstříku o patentech, vedenému u úřadu patentového, potud úlohu knihy veřejné, že jak práva patentu tak i zástavního práva a jiných věcných práv na právech patentových, nabývá se s účinkem vůči osobám třetím teprve vkladem do rejstříku patentového (princip vkládací). Poněvadž pak věcná práva v rejstříku zapsaná mají účinek absolutní, ustanovuje § 24. osn., nápodobený § 443. ob. z. obč. a § 29. knih. z., že ten, kdo patentu nabývá, přejímá všechna břemena, jež v čase podání jeho žádosti za převod z rejstříku patentů jsou patrna aneb již k zápisu ohlášena. Také poznámka spornosti upravená § 25. má též účinek jako příslušná poznámka práva knihovního, upozorňujíc na popírané právo a odnímajíc zápisu, jehož se týče, veřejné víry a dodávajíc konečně potomnímu rozhodnutí absolutní účinnosti i proti těm, kdo po podání žádosti za poznámku spornosti v rejstříku nových zápisů nabyli. Není však obmezena na případy §§ 59., 60., 61.—71. knih. z., nýbrž jest vždy přípustna, kdykoliv někdo činí sám nárok na patent neb na věcné právo k němu, domáhá-li se licence aneb odněti, zrušení neb neplatnosti vynálezu. (Pokračování.)

Upřádněná místa.

(Detazům stran vyhlášených míst budiž přiložena 10kr. známka; žádostem, jež na příslušné místo předložiti máme, známka 20kr.)

2. **Inspektor**, polského jazyka znalý, v pěstování řepy zkušený, přijme se od 1. července. Statek má 315 ha. Žádosti s popisem dosavadního života, opisy vysvědčení a udáním doporučení přijímá ústřední správa kníž. Lichnovského v Hilvetzkém dvoře p. Bolatice v pruském Slezsku.
4. **Hospodář**, zkušený v pěstování zemáků a při palírně, hledá se pro střední statek na uherském Slovensku. Nabídky přijímá naše správa pod č. 4.
6. **Šafář** přijme se na nájemním statku o 400 ha. na Moravě. Nabídky přijme naše správa pod č. 6.

8. **Kněhvedoucí a korrespondent** přijme se v továrně na kovové zboží. Znalost německého jazyka se vyžaduje. Přednost má, kdo jest způsobilý k návštěvě odběratelů, chorvatsky neb maďarsky korrespondovati dovede. Nabídky pod P. 6356. přijímá Rudolf Mosse ve Vídni.
10. **Stavitelský technik**, absolvent vyšší průmyslové školy, přijme se u H. Frauenedra, stavitele v Brucku nad M.
15. **Poštovní a telegrafní expeditorka**, křesťanka, přijme se trvale na východní Moravě. Nabídky s udáním žádaného platu při celém zaopatření přijme a dodá naše správa pod č. 15.
16. **Poštovní praktikanti** obou zemských řečí znalí, přijmou se na Moravě. Kde, poví naše správa pod čís. 16.
17. **Poštovní praktikantka** přijme se s celým zaopatřením na Moravě. Adressu udá naše správa pod čís. 17.
18. **Dva poštovní expeditoři, dva poštovní a telegrafní expeditoři** přijmou se na Moravě. Kde poví naše správa pod č. 18.
20. **Poštovní a telegrafní expeditorka** přijme se v Čechách. Adressu udá naše správa pod čís. 20.
21. **Dvě místa obvodních lékařů** obsadí se v Čechách. Plat 400 zl. a cestovní paušál. Adressy udá naše správa pod č. 21.
23. **Laborant** přijme se u c. k. kontrolní stanice semen ve Vídni. Plat 400 zl. aktivní přírůstek 200 zl. Žádosti na ministerstvo orby řízené, buďtež podány do 1. června c. k. kontrolní stanici semen ve Vídni.
24. **Misto cestmistra** obsadí se v Predmeri v trenčanské stolici. Plat 400 zl. paušál na byt a paušál cestovní 25 zl. za 7586 km. Žádosti do 31. května král. uh. stát. stavebnímu úřadu v Trenčíně.
25. **Jednatele pojišťování na život** ustanovuje ústřední správa úřednického spolku ve Vídni IX. Kolíngasse 17.
32. **Ředitel panství** přijme se v Uhrách; kromě obvyklé kvalifikace vyžaduje se znalost němčiny a maďarštiny. Požitky: byt se zahradou, 3000 zl. platu a 1000 paušálu deputátního. Adressu udá naše správa.
33. **Správce továrny a skladník** přijme se v Praze. Uchazečům z oboru sladovnického, mlynářského neb cukrovarnického udá adresu naše správa.
34. **Šafář**, polštiny znalý, obdrží stálé místo v Oswiecimi. Adressu udá naše správa.
35. **Hospodářský úředník** mluvící polsky s odbytou praxí se přijme od 1. července. Plat 200 zl. a celé zaopatření. Adressu udá naše správa.

37. **Několik míst poštmistrů, pošt. expedientů, pošt. a tel. expeditorův a expeditorek** obsadí se. Kde, udá naše správa.
38. **Několik míst inženýrských** obsadí se. Kde, udá naše správa.
39. **Místo inženýrského příručího a místo inženýrského praktikanta** obsadí se. Kde, poví naše správa.
41. **Několik míst obv. a místo obecního lékaře** obsadí se. Adressy udá naše správa.
42. **Rolnického správce** přijme cukrovar. Adressu udá naše správa.
43. **Hospodáři a hosp. příruči** obdrží místa. Kde, udá naše správa.

Doporučujeme tyto olomoucké závody:

Čalouník: Fr. Žídek, Františka Josefa třída 24.

Harmonia, piana a pianina: A. F. Dvořák, Horní náměstí.

Holič a vlásenkář: Josef Sorm, Ferdinandská ulice č. 12.

Hospodářské potřeby a uhlí: V. Kožušníček, Bernardinská ul.

Kloboučník a výroba sok. čapek: Ant. Hývl, Eliščina tř. 10.

Knihařství: Rudolf Kudla, ul. Panská č. 6.

Knihupectví, hudeb. a obrazy: R. Promberger, Elišč. tř. 5.

Knihtiskárna: Kramáře a Procházky, ulice Bělidla 19.

Kovář a tov. vozů: Ig. Žárský, Stromořadní třída.

Krejčí pro pány a chlapce: Jan Bezouška, Dolní nám. 18.

Josef Krecl, Horní náměstí 27.

Josef Sedláček, Ostruž. ul. 12.

Malíř pokojů: Ed. Kříž, ulice Bělidla číslo 39.

Obuvník: Stěpán Navrátil, ul. Panská číslo 6.

Papír, psací p. a výr. psánek: Ant. Balcárek, Maxm. nám. 3.

Papír a psací potřeby: F. Pešek, Frant. Jos. třída.

Peněžní ústav: Občanská záložna, Dol. nám.

Sochař a kameník: J. Cingroš, u nádraží místní dráhy.

Střížné zboží: Hubert Hallama, Horní náměstí.

M. Smékal, Litovelská ulice.

Továrník dveří a oken: J. Frodl, u Janského stromořadí.

Umělecký zahradník: Antonín Malík v Černovíře.

Zlatník a klenotník: A. Koberg, Dolní náměstí.

Výborný dárek pro slečny! Akordní citory zl. 5.60, 10.45, 12.40. Housle zl. 2.25, 4.50, 8.20 na měsíční splátky obratem jen od **Kopeckého**, obchodníka uměl. předměty v Telči. Jen u mne s českou školou.

Trvanlivá razítka kaučuková, ruční, datumová a samočinná všech velikostí a tvarů v úpravě dokonalé a ceně levné lze u mne dostati. Mimo to dodávám úřední razítka mosazná, pak mosazné pečete, zálepky na psaní, hektografy, kopírní presy atd. Velký sklad potřeb ku psaní a kreslení. — Knihkupectví **J. Lorenz**, papírnictví v Třebíči (v radnici).

F. Pešek, obchodník papírem a psacími potřebami v Olomouci, Frant. Jos. třída. Odporučuje svůj velký sklad veškerého zboží v obor ten příslušícího.

Zimní klimat. léčební město Gorice: Úplné zaopatření 3 zl. a více. Hôtel de la Poste.

J. U. Dr.
A. GEISLER

má svoji
advokátní kancelář
v **Olomouci**,
v Litovelské ulici číslo 10.

R. Promberger, knihkupec v Olomouci odporučuje se vřele ku dodávání všech knih, hudebnin, časopisů českých i cizích. Půjčovna hudebnin. Velký sklad obrazů českých i něm. mistrů. Sklad rámců a lišt. Knihy laciné v cenách snížených. Nakladatelství kalendáře »Velehrad«, kancionálků atd.

Rozšiřujte mezi lidem nejlacinější zábavný
a poučný časopis

POKLAD

Ročně 24 sešitů. Roční předplatné 1 zl. 20 kr.

Číslo po 5 kr.

Na deset výtisků jedenáctý výtisk zdarma.

Správa „Pokladu“

v Olomouci.

Dobré školní housle se smyčcem

$\frac{3}{4}$ neb $\frac{4}{4}$ za $3\frac{1}{2}$, $3\frac{3}{4}$, 4, $4\frac{1}{2}$, $5\frac{1}{2}$, 7 zl.

Výborné housle v pouzdře

Č. 00 za 8 zl. | Č. 1 za 10 zl. | Č. 3 za 15 zl.
 „ 0 „ 9 „ | „ 2 „ 12 „ | „ 4 „ 20 „

Koncertní housle od 20 až do 300 zl. r. č.

V. F. ČERVENÝ A SYNOVÉ

c. a k. dvorní továrna na hudební nástroje v Hradci Králové.

Uhlí a koks nejlepší jakosti má stále na skladě V. A. Kožusník v Olomouci u místního nádraží a v Holici ve vlastním domě.

Jan Otčenášek, kupec pod radnicí v Olomouci doporučuje svůj sklad cukru, kávy, čaje, rumu atd. atd.

Jan Bezouška, hotov. mužsk. oděvu v Olomouci, Dol. náměstí č. 18. Hotoví obleky pro pány a chlapce, stejnokroje pro c. k. úředníky, spolky atd.

Aug. Koberg, jediný zlatník v Olomouci, Dol. nám. doporučuje svůj sklad zlatých a stříbr. šperků, drahokamův atd.

První mor. dílna ku vyrábění věžních hodin parní silou F. Moravus a spol. v Brně, Velké nám. 8., dodavatelé hodin věžních na posv. Hostýn, odporučuje výtečné své věžní hodiny pro kostely, školy, zámky, radnice atd. za mírné ceny a též na roční splátky. Rozpočty ochotné zdarma. Bohatý sklad zlatých, stříbrných a niklovaných hodin, vůbec hodin všech druhů, klenotů, zlatnického a stříbrnického zboží v jakosti jen dokonalé a za ceny velmi mírné.

Josef Krecl v Olomouci, Horní nám. 27., hotoví obleky pro pány a chlapce, stejnokroje pro úředníky a spolky, zejm. stejnokroje sokol.

Rudolf Kudla, arcib. dvor. knihafství v Olomouci, v Panské ulici čis. 6. doporučuje se pro veškeré práce knihafské, vazby skvostné i jednoduché, výrobky galanterní za ceny levné.

JUDr. M. HRUBAN

má svoji

advokátní kancelář

V OLOMOUCI

Horní náměst, v domě dědiců Slavíkových.

Vchod ze Skolské ulici.

VÁCLAV SVOBODA,
vyrabitel zboží sýtařského v Olomouci,

doporučuje svou výrobu drátov. pletiva strojového všeho druhů a rozměrů na ploty zahradní, drůbežní, na dvory, pletených mříží do oken drátových pružných vložek do postelí, prohazovaček na uhlí a písek a t. d.

Obchodníci,

rolníci, řemeslníci, továrníci a živnostníci, podnikatelé a vynálezci, správy statků, průmyslových závodů atd., kteří výrobky své, nebo předměty, jež na prodej máte, zpeněžití chcete, nebo kteří o živnosti své nejširší obecnostvo zpraviti chcete, všichni kdož něco koupiti, pronajati, prodati míníte, inserujte v časopisech, které pro svou oblibu a velké rozšíření výborně k tomu se hodí.

Jsou to:

Slovanský Týdenník

vychází v Olomouci každý týden.

Olomucký Týdenník

vychází v Olomouci každý týden.

Slovanský Obzor

vychází v Olomouci třikrát za měsíc.

Poklad

vychází v Olomouci dvakrát za měsíc.

Matice Slovanská

vychází v Olomouci jednou za měsíc.

Veškeré dopisy buďtež adresovány: Redaktor Karel Wolf v Olomouci.

Odebírání lze započítí kterýmkoli číslem.

Slovanský Obzor.

ČASOPIS

POLITICKÝ, POUČNÝ A ZÁBAVNÝ

MAJITEL, VYDAVATEL A REDAKTOR

KAREL WOLF.

ROČNÍK I.

NAKLADEM

»MATICE SLOVANSKÉ«

V OLOMOUCI.

»Slovanský Obzor«

vychází v Olomouci třikrát za měsíc a sice 1., 10. a 20. s měsíční zábavní přílohou. — Předplácí se na rok 6 zl., na půl roku 3 zl., na čtvrt roku 1 zl. 50 kr. — N» »Slovanský Obzor« bez zábavné přílohy předplácí se na rok 3 zl. 60 kr., na půl roku 1 zl. 80 kr., na čtvrt leta 90 kr. — Jednotlivá čísla prodávají se po 10 kr., čísla se zábavnou přílohou po 30 kr. — Kdo nepředplácí, doplatí nad to za každý promeškaný měsíc 10 kr. — Za oznámení platí se napřed 10 kr. za řádek. Předplatné, doplatné i poplatky za oznámení splatny jsou v Olomouci. — Úřadovna jest v domě »Ustřední záložny rolnické« na Horním náměstí. Poštou stačí adresa: **Redaktor Karel Wolf v Olomouci.** — Účet náš v clearing. řízení pošt. spořitelny má číslo 835.751.

Pány odběratele, kteří jsou nám předplatné nebo i doplatné ještě dlužní, žádáme, aby účty své obratem pošty vyrovnati ráčili. List náš bude nyní již pravidelně vycházeti a promeškaná čísla budou pravidelně nahražována. Též další uveřejňování překladu »Rusko a Evropa« bude brzy zahájeno a dokončeno.

Přednosti »Slovanského Obzoru« dle úsudku kritiky jsou: »Vybraný obsah, že nutno list vše odporučiti. Zvláště pěkné jsou politické přehledy, stručné sice, ale úplné a věcné o všech významných událostech slovanských národů. («Lidové Noviny»). »Překlad geniálního díla N. J. Danilevského »Rusko a Evropa, názor na kulturní a politický poměr světa slovanského ke germánsko-románskému«, bez jehož znalosti neobejde se nikdo, kdo veřejného života jakkoli účastniti se chce. («Národní Listy», »Národní Politika«.) »Zejména doporučujeme jej těm, kdo by rádi v domácnosti měli časopis, všem členům rodiny něco užitečného poskytující («Našinec»). »Ušlechtilý a užitečný obsah i vkusná a praktická úprava zajisté učiní nový časopis ten miláčkem rodin vlasteneckých. Kronika událostí tam zaznamenaných stane se po letech hledanou četbou a sama zábavná část postačí k založení pěkné knihovny («Olomoucký Pozor», »Slovač«).

Přednosti inserátů v »Slovanském Obzoru« uveřejněných jsou: následkem hojného rozšíření tohoto časopisu ve všech zemích kóruny české a ostatních zemích slovanských uvedou se doporučované podniky v nejširší známost, a následkem malých rozměrů insertních stran dojdou i drobné ohlášky zasloužené pozornosti.

V zájmu zdokonalení našeho podniku prosíme všechny jeho příznivce, aby jej i mezi známými k odebíráni doporučovali a k inserování v něm nabádali ráčili. Za všelikou přízeň a podporu co nejuctivěji děkujeme.

Veškeré zásilky budtež nám adresovány: **Redaktor Karel Wolf v Olomouci.**

Знак:

III. II.

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА

ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

a.

Malorusky napsal dr. Ivan Franko. Přeloženo se svolením
autorovým. (Pokračování.)

Z ničeho nic začal doktor o svojí snoubence. Ukázal Celje několik její listů, psaných německy, předčítal z nich lecos a žádal o radu. Neboť ženy ženám prý lépe rozumějí než muži, a ty listy, dle jeho mínění svědčí o nedostatku lásky k němu u jeho snoubenky, ba dokonce o nedostatku prosté delikátnosti, o povrchním způsobu myšlení, sobectví a jiných nepěkných vlastnostech. Ubohá Celja nudila se při tom rozhovoru, neboť málo rozuměla listům psaným po většině vídeňským nářečím a ty úryvky, kterým rozuměla, zdály se jí příliš banálními, bezvýznamnými. Prohlížela i ráz písma, ale i ten byl nevýznamný, ani ženský ani mužský. Jest tudíž jasno, že nemohla pronéstí svého úsudku ani o listech ani o jejich pisatelce. Doktor na to ani příliš nenalehal. Obral si je patrně jenom za záminku, aby mohl sdělití Celje svoje názory o lásce a rodinném životě. Soulad povah, náklonností, toť hlavní věc. Majetek je mu lhostejný, ten má v rukou a hlavě. Přetrhne ty svazky, do nichž jej proti vůli spoutali. Přiznal se Celje šeptem, že jeho snoubenka je pouze o dvě léta mladší než on, a u slečny že je to věk trochu na pováženou. A pak zaráží jej u ní nedostatek smyslu pro život, jeho úkoly a závazky. Žena, která nemyslí leč na strojení a vyražení, která neumí

státi na vlastních nohách, žítí v čas potřeby vlastním důmyslem, vlastní prací, taková žena za našich dob nemůže splniti ani svého rodinného úkolu. Jaké pak vychování může dáti svým dětem? Jak může podporovati muže v době smutku a slabosti? Majetek, třebaš hodně veliký, nepojišťuje nikoho ani proti smutku, ani proti mrzutostem a slabosti, ani proti bídě hmotné.

Slova plynula doktorovi hladko, plavno, jako bublavý potok a každé slovo s divným jakýmsi důrazem utkvívalo v prsou dívčinyých.

Co v nich bylo, že ji tak jitřila a rozechvívala, ale zároveň naplňovala radostným chvěním? Vždyť ničeho tu nemluveno o ní, a osoba, která dala podnět těmto řečem, byla jí úplně cizí a neznámá.

Pravda, doktor pronášel jasně a důkladně mnoho takových myšlének, k jakým i ona došla cestou zkušenosti a vlastní rozumové činnosti, ale proč jenom připadaly jí tyto myšlénky v jeho ústech tak nové, vlnadné a cenné, proč jevíly se jejímu nazírání jako jiskry, ohnivé rakety? Několikrát dotkl se doktor nenápadně — ale co jen pravda, velmi delikátně — takových věcí, které často byly předmětem její tajných snů, a tiché, nevědomé téměř touhy a při každé té narážce cítila Celja jako dotek pavučiny, cítila, jako by jí elektrická jiskra proběhla celým tělem. —

Proto nedivno, že po celý čas obědu seděla Celja jako začarovaná slovy doktorovými, hned se červenajíc hned zase blednouc, že vždy až za chvíli vypravila ze sebe nějaké slovo jen k vůli slušnosti. Jedla málo, ale za to vypila několik sklenic vody na uhašení žáru. Doktor se na ni při řeči ani nedíval, jako by věděl, že výraz jeho očí působí na ni zdrcujícím dojmem.... Ale právě to dodávalo jeho slovům síly a účinnosti. Ač doktor hovořil klidně a o suchých thematech, vybuchla Celja několikrát ve smích, a jednou dokonce

zpozorovala, že se jí oči při docela obyčejné frasi zalévají slzami — i obrátila se rychle stranou.

»Brr, toť jakýsi dábel v lidské podobě!« zašeptala zatřásši se na celém těle, když vyběhla na ulici a cítila se osvobozenou od magnetického vlivu té rozmluvy. Šla rychle, míříc na poštu, ač měla ještě čtvrt hodiny času. Rozbouřené vlny citu, touhy a dojmů, jež vířily v jejím nitru, žádaly rychlý pohyb tělesný, měla-li nastati rovnováha. Ale toto rozčilení nepůsobilo na ni tentokrát nepříjemně — naopak. Zdálo se jí, že jde neprozírnými chuchvalci teplé, růžové mlhy, v níž nutno dýchati z hluboka, plnou hrudí, a že vybrednouc z nich, spatří na jednou širé, krásné kraje, jichž si nyní nemůže ani představit.

Snažila se cestou urovnati svoje myšlenky, obrátiti je na něco výrazného, blízkého, a divným způsobem obrátily se na snoubenku doktora Temnického, a to tak mimovolně, jako by snoubenka sama vyplula z oblak růžové mlhy. Celja si ji představovala starou, ohyzdnou Němku, s plavým vlasem a vybledlými, tupými zraky, suchou a nesnesitelně pyšnou na své jmění. Viděla, jak svými kostlivými rukami obejímá doktora okolo krku, jak vpíjí se v jeho ústa svými hrubými, bezkrevnými rty, slyšela i její hlas, plný přehnaných affektů a při tom pronikavě pištivý: »Mein Liebeh!« Celju pojala jakási lítost. Nebylo jí líto vlastně doktora, neboť čím byl jí on? Ale bylo jí líto těch plodných sil, rozumu, spokojenosti a štěstí, jež přijdou na zmar tím sňatkem. A proč? Nač? Co bude mít on z jejího majetku, jehož nepotřebuje? Čím se na něm provinil rodný kraj, že jej chce pro takové štěstí opustiti? Takové manželství bylo by od doktora nesmyslem, hříchem, důkazem o nedostatku vlastenectví.

Tak přemítajíc, nepozorovala Celja, že je již blízko poštovní budovy. Až v záhybu ulice zastavila se jako

stroj. Rychlou chůzí došel jí dech, čelo se jí zarosilo potem. Musila si odpočinouti; oči její utkvěly při tom mimoděk na plakátech nalepených na nároží domu. Sívá stěna, polepená barevnými listy papíru nalepovanými den co den, sestavenými bez ladu a skladu, vypadala jako paňác. A přece kolik dramat skrývaly v sobě ty pestré, papírové cáry!

Hle, dlouhý, úzký pás ohnivě červený jako by křičel na plné hrdlo: »Kořalka oblaciněla! Kde? U Viléma Adama!« A tam zase, v koutku pod samým okapem tulí se skromně čtvrtka papíru, popsaného ženskou rukou: »Stancia kontem zaraz do wynajencia!« A mysl Celjina, upoutaná dlouho v jeden směr, svěží silou zalétá jinam, do chudého podkroví, anebo tmavého přísklepi, kde nějaká chudá posluhovačka nebo prادلena dobývá si každodenní těžkou prací kousku černého chleba, počítá každý krejcar, každou šatku a nyní za letního vedra, kdy panstvo rozjíždí se na prázdniny, nebo do lázní, pozoruje schodky ve svém rozpočtu a touží po náhradě ztráty třebaš obětí vlastního klidu a pohodlí, pronajmutím poloviny své malé tiché komůrky a třesouc se nejistotou, s modlitbou na rtech čeká den po dni, »koho jí to Pán Bůh jen pošle.«

Ale rázem přetrhly se myšlenky Celjiny, zanikly, jako když hromem omráčen padne ptáček v nejlepším letu. Její široce otevřené oči ztrnuly na posmrtném ohlášení, jehož hrubé černé písmeny tančily jí před očima, jakoby jim bylo těsno a nepohodlné v širokém černém rámcí. Na pootevřených ústech Celjiných ztuhl výkřik údivu a leku.

»Olga Nevirská, c. k. poštovní manipulantka, zemřela dnes ráno po krátké ale těžké nemoci ve dvacátém roce života. Pohřeb bude 15. t. m. Truchlící matka zve všechny příbuzné a známé na tento smutný obřad.« —

Celja četla ta slova podruhé a potřetí, jež padala jí do srdce jako kroupy, nesplývající v žádný jistý celek, v žádnou jasnou představu. Olga Nevířská, její nejlepší přítelkyně, po krátké ale těžké nemoci . . . Co to znamená? Vždyť ještě předevčírem byla ve službě, zdravá jako křen, ač smutná, zadumaná jak obyčejně! Když Celja přišla převzít od ní službu, vrhla se jí Olga okolo krku a celovala ji, smějíc se hlasitě. A když se jí Celja tázala, proč je tak veselá, pravila, že dostala od řiditelství dovolenou, že pojedje na venkov na celé dvě neděle. »Ach, jak já . . . budu . . . šťastna! A ty ubohá Celjinko, zůstaneš tu! Navštív občas moji matku, ano? A slza tryskla z její krásných očí, a znovu tiskla a líbala Celjinu, až paní Hrozická je upoměla ostrým tonem, že tu úřadovna a ne pensionát. To bylo ještě předevčírem v poledne — a teď! Olga mrtva!

»Bože milý! Co se jí jenom stalo? Co to má býti?« vydralo se Celje, a nevěříc vlastním očím, pořád ještě hleděla na papír. Ale papír nedával odpovědi na její otázky, svou mrtvou, nehybnou tvářností opakoval stále totéž.

»Truchlící matka,« ve zmatku opakovala Celja, nemohouc si všechno srovnati v mysli. »Ubohá matka! Co si teď počne! . . .«

Živě představila se jí Olgina matka, dobrodušná, neobyčejně čilá a přívětivá staruška, s milými rysy obličeje, na němž byly ještě patrné stopy bývalé krásy, na níž dlouhý věk zanechal stopy pracovitěho, jiným věnovaněho života, nekaleněho žádným zármutkem vnitřní rozervanosti ani hryzením svědomí. Nehledíc na vrásky a bílý vlas, skýtalo líce starušky Celje vždy jakési odvahy, svěžesti a síly, kdykoliv navštívivši Olgu, měla příležitost pobýti v její společnosti.

»Půjdu k ní! Potěším stařenku, zeptám se, co se to stalo!« mihnulo se Celje hlavou, vzpřímila se, vztý-

čila čelo, jako by pocit společenské a čistě lidské povinnosti zdvojoval její síly a utišil její rozbouřené nitro.

V té chvíli zazněl z radnice hlas zvonu, ohlašuje druhou hodinu.

»Bože můj! Už je pozdě! Služba nestrpí odkladu!« zvolala lítostně Celja, a spěšně dala se k poště, obávajíc se, aby ji nepostřehly pohledy a výčitky odměřené paní Hrozické, která jistě již aspoň deset minut sedí ve svém úřadě.

»To neštěstí!« opakovala si celou cestu! »Ubohá, ubohá Olga! Nešťastná matka! Co se to jen stalo? Vždyť Olga byla zdravá, ač poslední dobou jaksi sešpatněla. Bože můj, Bože, jaký je ten náš život!«

Vkročila chvatně do brány poštovní budovy a hned vešla do kanceláře, kde se přijímaly listy rekomandované a vydávaly listy poste restante. U těchto měla službu.

VI.

Paní Hrozická seděla skutečně na svém místě a s obvyklým zamračeným pohledem přijímala rekomandovaná psaní. Byla to žena as pětatřicetiletá, s prošedivělým už vlasem, podlouhlou, pergamenově žlutou tváří, vybledlýma očima a tenkými, bledými rty. Byla vdovou po jakémsi zbankrotěném kupci; ze své skrovné poštovní služby živila tři děti. Není se tedy co diviti, že klesala pod tíží hoře a práce, ani ne tak kancelářské, jako domácí, že tíže ta ji připravila o poslední jiskérku veselosti a radostného pohledu na svět. Puntičkářka v plnění povinností, které přes svoji tíži byly jedinou její spásou po ztroskotání se lodi jejího života, byla ne méně přísnou na jiné. Pracujíc pod jejím rze úřednickým zrakem, cítila Celja dvojnásobně těžkost a závislost své služby. Ač paní Hrozická, proseděvši při rekomandovaných listech již deset roků, nebyla ničím více než

také manipulantkou a na postup neměla žádné naděje, nechť se hnouti ze Lvova na venkov, tož přece následkem pokročilejšího věku a delší služby zaujímala v kanceláři první místo. Konajíc svoji práci, věděla i viděla všecko, co dělaly v kanceláři ostatní. Nejmenší nedbalost družky, nevinný žert, trochu hlasitější smích nebo živější pohyb — všecko to stíhala kárajícím pohledem nebo slovem. Byla myslí úřadovny, studenou, bezcitnou duší stroje, který zvolna, důsledně vypuzoval mladost, hovornost a svěžest pracujících při ní žen.

Ale dnes přes svůj obyčejný mrazivý pohled nekárala paní Hrozická Celju za chvilku opozdění, ano kořistíc z toho, že nikdo nepřicházel s listem, dala se s Celjou do řeči, mezi tím, co tato odkládala pláštík a klobouk.

»Slyšela jste již o nestastné Olze?«

»Bože můj!« zalkala Celja, »co se to s ní stalo?« Viděla jsem pouze na zdi oznámení, že umřela.«

»Tak, více jste tedy neslyšela?«

»Ničeho! Spíše bych se byla smrti nadála.«

»Já jsem už dávno věděla, že se to s ní nedobře skončí,« pravila Hrozická, kývajíc hlavou.

»Věděla? Zlatá paní, co jste věděla?« zvolala Celja, a nevědouc ani proč celá se třásla.

»Měla něco docela jiného v hlavě, než službu. Všecko, co udělala, bylo třeba za ní prohlížeti a opravovati. Očividně myslila při práci na něco jiného. Bůh ji potrestal za moje probdělé hodiny, které jsem proseděla přehlížejíc a opravujíc její omyly.«

Celju při těch slovech zamrazilo. Tato neúprosná úřednost ještě tváří v tvář smrti, měla v sobě cosi neženského, nelidského a přece byla úplně oprávněna. Poštovní služba vymáhá víc než každá jiná, kromě železniční, úplné přesnosti a pozornosti, věnované každé maličkosti a zároveň největšího spěchu. Jediné kolečko,

které otáčí se méně pravidelně, méně důkladně a volněji než jiná, kazí soulad celého stroje. Práce je tu společná, tak že chyby jednotlivců stávají se chybami celé úřadovny. Odtud nutnost neodbytné vzájemné kontroly, neodkladného, úmyslného sledování netoliko vlastní práce, ale všeho, co se dělá v kanceláři.

Celja umlkla a kvapně se svlékala, ukládajíc plášť i klobouk do skříně, upravené schválně pro dámy. Pak sedla mlčky ku svému stolku, dvojnásob skloněna — jednou smrtí své přítelkyně a podruhé výčitkou, kterou paní Hrozická vrhla na její čerstvý rov. Stolek byl zavalen celou kupou listů poste restante, které měla Celja co nejdříve roztríditi — zvlášť obyčejné, zvlášť rekomandované a potom srovnati dle abecedy i poukládati do přihrádek ve skříní. Musila také dávat pozor na zvláštní poličky stálých předplatitelů, kteří za určitý roční plat mají na poště své místo na listy a zásilky, přicházející pod jejich jménem.

Tato namahavá a složitá práce právě pro svou formálnost a různé maličkosti, které třeba míti na zřeteli, je důležitější, než by se zdálo. Roztríďujíc listy, vzpoměla si Celja na událost z prvních neděl svého úřadování.

Ve spěchu a motanici hodila tehdy jeden list se značkou A. Z. do přihrady Z. místo do A. Týž den přišel jakýsi mladý muž a tázal se na list A. Z. Prohlédnuvši všechny listy v přihradě A., odpověděla, že že ho tam není.

Na druhý den přišel týž mladík s rozechvělým, přepadlým obličejem a znovu se tázal po témže listu. Listu nebylo. Mladý muž stál u přehrady nehýbaje se z místa.

»Prosím slečno, podívejte se ještě jednou,« žádal třesoucím se hlasem ale skromně. »List tu musí býti.«

Celja ještě jednou prohlédla příhradu A., listu A. Z. nebylo.

»Možná že přijde nejbližší poštou,« řekla na zdař Bůh, chtějíc se zbaviti dotěry.

»A kdy přijde nejbližší pošta?« tázal se on.

»Za hodinu.«

»Za hodinu? Dobře, přijdu za hodinu.«

A obrátiv se, stál ještě chvíli jak omámený, šeptaje:

»To není možná! To nemůže býti, aby dosud neodepsal! Ještě hodinu počkám.«

I vyšel, nepřestávaje rozmlouvati se samým sebou. Právě za hodinu se vrátil. Obličej jeho hubený a zažloutlý za tu hodinu až sezelenal. Bylo patrné, že za tu hodinu zkusil hrozně mnoho. Mlčky stanul u dřevěného zábradlí, zahleděv se velikýma, nepravidelně smutnýma očima Celje do tváře, jakoby od ní čekal rozsudek na život nebo na smrt.

»Prosím pane, listu pod adresou A. Z. tu není,« řekla Celja s úřední vážností.

»Není?« křiknul mladý muž hlasem plným bolu.

»Opravdu není?«

»Což pak bych vám lhala?« odsekla Celja s důrazem.

»Nehněvejte se slečno,« odpovídal mladík chlácholivým hlasem. »Vím jistě, že list tu jest. A list ten je pro mne velice důležitý, list ten rozhoduje, slečno, o celé mojí budoucnosti, o životě . . . nebo smrti.

»Nemohu vám pomoci, když dopis tu není!«

Mladík zbledl ještě více a nehýbaje se z místa, přitisknul čelo na zábradlí. V tom povstala paní Hrozická od nejpilnější práce, přistoupila k Celje a pošeptala jí:

»Podívejte se do příhrádky Z.

Celja pohlédla na ni z polou udiveně, z polou vyčítavě, ale přece vyňala prudce všechny listy z příhrady

Z. První, který se jí namanul, byl se značkou A. Z, daný na poštu v Podvoločysce, jak tvrdil mladý muž, tudíž beze vší pochybnosti týž, na který se tak netrpělivě dotazoval. Celja zbledla, a pronesla jedva slyšitelně:

»Je tu váš list.«

»Je?« vykřiknul mladý muž u zábradlí, a v tom okamžiku padl mdlobou jako mrtvý na zem.

Celja nezapomene do smrti na ten dlouhý, dlouhý pohled, jakým ji měřil onen člověk, když jej postříkali vodou a on vzpomínaje se, povstal — nezapomene na slova, která vyšla tehdy z jeho bezkrevných rtů.

»Děkujte slečno Bohu a této paní!« pravil. »Byla byste nyní už vrahem.«

Jaký hluboký žal, jaká výtká a zároveň radostná naděje hleděla mu z očí, hlasu a celé postavy, když odcházel nejistým ještě krokem s osudným listem v rukou! Celja vzrušena v hloubi nitra, vyhlédla za ním oknem. Šel zvolna, nejistým krokem, jako opilý nebo stížen těžkým neštěstím, a pořád ještě neměl odvahy otevřít list. Konečně zmizel za rohem ulice. Od té doby ho nikdy neviděla, a nedověděla se ničeho o obsahu listu. Ale bylo jí to prvním, důtklivým naučením trpělivosti a pečlivosti i v maličkostech, jaké jí dala poštovní služba.

Dnes vzpomněla si na tu příhodu při třídění listů pod dojmem výčitky, kterou učinila Hrozická její zemřelé přítelkyni. Celja cítila, že výtká týká se z části také jí, i pracovala se zdvojenou horlivostí, sraťivši čelo jako paní Hrozická.

Často vytrhovali ji z práce příchozí pro listy. Obsluhovala je mlčky, spěšně a trpělivě, a hned zase sedala ku svému stolku.

Najednou přišla na list adresovaný jí samé. Přetrhl její jednotvárnou práci, naplnil ji podivem; napadlo

jí, že se podobá kamínku, hozenému mezi zuby nebo v klapku stroje, aby na chvíli přerušil jeho pohyb, anebo porušil jeho pravidelný chod. Ale když se naň podívala pozorněji, poznala, že je psán rukou Stokolosovou. Zůstala klidna, téměř úplně lhostejna. Odložila list stranou a dokončovala třídění listů a rozdělování jich dle příhrádek.

Najednou přerвала zase paní Hrozická mlčení, používši volné chvíle, kdy nebylo v úřadovně nikoho, neustávajíc od práce, skloněna nad velikou přijímací knihou.

»Pomyslete si jen slečno, panna Olga se otráвила!«

»Co? Otráвила?« polekala se Celja. »Co to mluvíte? To není možné!«

»A přece je to pravda. Povídal mně to oficiál Vymazal, jenž u nich bydlí. Dnes ráno tak ke čtvrté hodině uslyšela matka v Olgině světničce jakési vzdechy a sténání. Vstala z postele, rozsvítila, běžela k dceři, a dcera svíjí se na lůžku bolestí. »Co je ti Olečko?« »Nic matinko!« »Ale proč křičíš? Bolí tě něco?« »Ne, matičko.« A zatím zatíná až zuby, aby nekřičela, až zmodrala. Co si jí zmítá, prsty dává a svinují podušku, pěna řine se z úst . . . »Boj se Boha Olečko!« volá matka »co je ti? Mám poslati pro lékaře?« »Ne matičko, není třeba, jděte spát, to mine!« Ale matka ji neposlouchala. Vzбудila hned pana Vymazala, který bydlí hned vedle nich, a poslala jej pro lékaře. Ale, než našel lékaře, než ho přivedl, uplynula hodina. Pomoc přišla již pozdě, a než uplynula ještě hodina, byla Olga nebožkou.«

Celja poslouchala ta slova rozrušena, zdrcena.

»Ale pro Bůh, paní, je to pravda?«

»Není ani nejmenší pochybnosti. Lékař to poznal na první pohled. Nemohl pouze udati, jaká je to otrava; žádný protijed, které jí dával, neúčinkoval. Zdá se, že požila jedu někdy o půl noci, a trápila se mlčky kolik

hodin, aby nevzbudila matky. Až když dostavily se následky v plné síle a záchrana byla úplně nemožna«

»Můj Bože! Můj Bože!« lomila Celja rukama. »Tot hrozně! Nebohá Olga! Co ji jen dohnalo k tak zoufalému kroku?«

»Lehkomyslnost, slečno,« drsně a pevně odpověděla Hrozická.

Celja pohlédla na ni tázavě.

»Hned po její smrti« pokračovala paní Hrozická přitlumeným hlasem »poznal lékař, že smrt vzala dvě oběti, ne jednu.«

»O Bože!« zděšila se Celja.

»Ano, ano! Pan Vymazal jako dávný jejich soused věděl o známosti Olgině s jakýmsi akademikem, který si ji měl vzíti, ale před půl rokem přijal službu při soudu v Bosně. Zdá se, že tu nutno hledati klíč k celé události.«

Celja seděla jako mrtvá. Probudil ji teprve dotaz jakés holky, buďto šičky anebo krámské:

»Prosím slečno, není tu pro mne list na jméno »Karolina Ptáčková?«

Celja vyhledala mechanicky list adresovaný mužskou, nevypsanou rukou, podala jej zradovanému děvčeti, a sedla znovu, usilujíc srovnati svoje myšlenky. Ale paní Hrozická nevystřílela ještě celou zásobu svých nábojů.

»Představte si jen slečno, na údaj lékařův přibyla hned soudní lékařská komise. Tělo vzali do pytevny, a soud vyšetřoval, čím a jak se otráвила. A co se ukázalo? Bídnice, nechťela vlastně otrávití sebe. Chtěla toliko, víte slečno,« tu paní Hrozická přistoupila k Celje a pověděla jí do ucha několik slov, při nichž zalilo se její líce krvavým růmencem, za chvíli však zbledlo jako stěna, — »neboť se bála, že ztratí službu na pcště a uškodí druhým ženám, které jsou ve veřejné službě

Nu, co tomu říkáte! Tak do slova napsala ona sama na listek, když matka někam odešla chvilku před příchodem lékařovým. Co dělat? Vyhledala si jakousi bábu z hor, která jí slibovala uvařiti za několik zlatek zelinu, která by jí pomohla ode všeho. Neví se, zda bába uvařila špatnou zelinu, nebo zda Olga vypila víc než bylo třeba, zkrátka, místo aby zahladila stopy své lehkomyšlnosti, sama stala se její obětí.«

»Strašné, strašné pomyšlení!« šeptala Celja, jejíž živá obraznost pojímala každé slovo Hrozické a přetvořovala je v živý obraz strašně výrazný a plastický. Viděla Olgu, která kromě krásných očí nepýšila se zvláštní sličností, na dostaveníčku s milým; představila si, jak ponoukána svojí prudkou povahou a jeho lichocením i domluvami, ztratila na chvíli meze, jichž překročení nedovoluje panující společenský řád beztrestně. Ale nejživěji, až do pocitu tělesné bolesti, představovala si její muka, kdy ztroskotala se její naděje na brzkou nápravu spáchané chyby, když ji milenec zradil, a pomalu ale neodvratně rostly následky chvilkového zapomenutí se. Nyní teprve pochopila stav své přítelkyně za poslední čas, věčnou zamyšlenost a smutek neunavné před tím štetky, časté a náhlé změny v náladě, nepochopitelnou nedůtklivost, bezpříčinné přechody ze smíchu do pláče, a návaly divných snů, kterých u ní dříve nebývalo. Slzy draly se Celje přes moc do očí, dusily ji v krku, když si vzpomněla, jak často, zvláště v posledních dnech, malovala jí Olga někde v koutku rychlým, trhaným hlasem štěstí mateřské, jehož nepoznala, které odívala v nejvzácnější květy své obrazotvornosti. »Ach, Bože!«, hovořovala »míti takové malinké děťátko, věděti, že je moje, moci je chovati a tuliti k sobě, — jaké to štěstí! Jen den takového štěstí! Viděti je, jak se třepotá, jak vztahuje po tobě buclaté, okrouhlé ručičky, jak usmívá se růžovými rtíky, jak se

ti tulí na prsa celou svou bytostí — a cítiti, že je tvoje, částkou tebe samé — ach Celjinko! pouze den, hodinu pouze takového štěstí, a potom chci umíti v nejstrašnějších mukách! Jaká tu muka, jaké peklo vřelo v té ubohé, když tak cítíc, tak myslíc, odhodlala se vztáhnouti ruku na tu živou bytost ve vlastním lůně!

Celja se vzchopila, přecházela prudce po kanceláři, snažíc se zapuditi představu, při nichž ji pojímala hrůza, která zarývala se jí do mozku, jimiž stydla jí krev v žilách. Ale rozččeřená obraznost nechtěla se utišiti, tvořila stále nové obrazy, kladla je pod drobnohled a stavěla Celje před oči s nevyličitelnou plastikou. Celá hora mohutných a bolestných dojmů, od prvního kroku na vyhledání osudné baby až do požití jedu, celé to strašné drama, plné vnitřního zápasu, ponížení, strachu, zoufalství a záchvatu bezmezného žalu, stavělo se jí na oči. A přece ta dívka, kterou povrchní, úřední lidé nazvou padlou a lehkomyšlnou, mohla v době, kdy tak strašný boj zuřil v její nitru, pracovati v kanceláři s klidným vzezřením, mohla úslužně a trpělivě obsluhovati obecenstvo, dělati se veselou mezi veselými družkami a nikomu na celém světě nesvěřiti se se svojí mukou.

A co více, proto vlastně, aby svým pádem nezostudila družek, odvážila se zločinu! Celja pocítila opravdovou hrůzu před takovou zmužilostí Olginou. Její chyba, kterou chtěla napravit zločinem, celé to osudné kolo od prvního zla, které za sebou vleče následující — celý ten blud zmizel Celje s očí. V kalných jeho vlnách viděla pouze jedno — nešťastnou oběť, se srdcem proklaným, viděla velikou lásku a ještě více utrpení, za něž odpouštějí se i největší viny.

Jasně představily se jí před zrakem poslední okamžiky toho dramatu. Všecko mělo se odbýti tiše, tiše, aby nikdo o tom nevěděl, zvláště ne milovaná matka.

Dohnána strachem, z polovice skutečným, z polovice fantastickým, zvětšeným obrazností do ohromných rozměrů, vypila ubohá dívka uloženou míru odvaru. Možná, že selská lékařka dala jí několik porcí a kázala pít po delších přestávkách. Ale když pocítila první následky odvaru, když postavila se jí před oči živě celá velikost, celá krutá nepřírozenost spáchaného zločinu, když pomyslila, že všechny její naděje na mateřskou rozkoš v tu chvíli zmařeny na dobro, a s nimi že na věky zhynul klid svědomí a všeliká možnost pravé radosti a štěstí — tehdy zatměl se rázem celý obzor jejího rozumu, zahalila ji bezedná noc zoufalství a v jeho návalu vypila nešťastnice jedním douškem všecek odvar, volíc skoncovati všecko na jednou.

»Strašno! Strašno pomyslit!« šeptala Celja sevřenými rty. V hlavě jí vířilo. Cítila nesnesitelnou tíži na srdci, která jí svírala i dusila. Teprve slzy, které tryskly za chvíli potokem, ulevily jí. Na štěstí bylo to v dobu, kdy nejméně lidí přicházelo do kanceláře. Celja seděla v koutku za dveřmi a plakala tiše, stírajíc si chvílemi slzy a vycházejíc ze svého úkrytu, aby posloužila netrpklivým hostům, kteří přešlapovali za zábradlím.

V slzách rozplýval se prudký bol, lehknulo břímě, které jí tížilo v hrudi. Cítila toliko veliké milosrdenství ke všem strádajícím za vlastní vinu, hluboký žal nad povšechným hořem lidského žití. Umínila si co nejčastěji navštěvovati a těšiti hořem uchvácenou Olginu matku. A co nejdivnější, v její čisté dívčí duši neutrpkěl obraz padlé, zhanobené přítelkyně, nebyl pokálen. Ba naopak, Celja cítila k ní neobyčejnou něžnost a šetrnost jako k trpitelce.

VII.

»Čím jsou všechny moje malicherné, dětinské svízele, nepříjemnosti a zklamání proti této strašné truchlohře!«

pomyslíla si Celja, osušujíc slzy a sedajíc znovu ku svému stolu, kam ji volala kupa listů přinesených právě z hlavní poštovní expedice. Dala se do práce, aby nabyla klidu po předchozím rozechvění. Až když dokončila práci, pohledla na list Stokolosův, který ležel před jejíma rukama ještě neotevřený. Tenkrát rozechvěna do nejhlubší hlubiny duše, byla daleka všelikých úsměšků a pohrdání. Srdce její bylo plno soucitu pro hoře toho ubohého, odstrkovaného (jak se jí zdálo) bláhovce. Rozříznula obálku a dala se do čtení.

»Máte pravdu, slečno, úplnou pravdu!« psal jí Stokolosa. »Bylo třeba nynějšího důrazného naučení, jaké jste mně dala vy, slečno, možná bezděky, aby se mně otevřely oči a spatřily celou nepřírozenost mého poměru k Vám. Neboť po pravdě, čeho mohu dosíci svou dotěrností? Vy mne nemilujete, nechcete o mně ani věděti a dala jste mně to poznati upřímně, bez dvojatosti. Díky vám za to! I Bohu díky, že se tak stalo. Teprve dnes, pod vlivem prudkého bolu, pohlédnul jsem hlouběji do svého nitra, do samé podstaty svého citu a poznal jsem, že nejsme stvoření pro sebe, že kdybyste vy, slečno, stala se z té neb oné příčiny mou, bylo by to asi největším neštěstím pro vás i pro mne. Opravdu, slečno Celjino, láska má je skutečně taková, že by vám otrávil život. Horoucí, vášnivá a žárlivá láska člověka s velikou obrazností, prudké krve a samolásky, kterému příroda odepřela všecko, co možno nazvati rovnováhou a osobním štěstím — taková láska neznala by mezí, měnila by se ve slídiče, v lakomce, žaláříka a tyрана. Třesu se při pouhé myšlénce na konce, k jakým by mne přivedla, na ty nekonečné řady hloupostí a beztaktností, jaké bych páchal z lásky, na muka, jaká by mně stále působilo přesvědčení, že vy mne nemilujete, nemůžete milovati, že mnou pohrdáte, že si mne ošklíváte . . .

vím napřed že byste mne nezbavila toho přesvědčení žádným ujišťováním ani přísahami. Mráz mne probíhá při pomýšlení na tu propast, do níž bych se byl vrhl, kdyby jediný pohyb vaší ruky nebyl mne v čas zastavil. Proto díky vám, drahá slečno, stonásobné díky za tu chvíli bolu, která ve mně rázem probudila mravní podstatu, uvědomila mne o mé povinnosti.«

Celja četla ten list čím dále tím s větším zájmem. To, že potrhala a vyhodila list Stokolosův, zdálo se jí nyní čímsi tak dalekým, tak cizím její nynější náladě, jako by mezi tím skutkem a nynější chvílí byla uplynula dlouhá leta. Proto zdála se jí z počátku resignace Stokolosova nepochopitelnou a to právě ve chvíli, kdy sama následkem jakéhos divného združení představ byla daleko přístupnější jeho slovům než dosud.

Chvíli myslila, že ten úvod je toliko obratem zamilovaného člověka, frásí vypočtenou na dojem. Obrátila tedy spěšně lístek, aby dočetla druhou stránku, naděje se najíti tam prosbu o odpověď aspoň několika slovy, o dovolení shledati se s ní, nebo vůbec o něco takového. Zatím konec listu byl krátký a suchý.

»Od nynějška nebudu Vás, slečno, obtěžovati svým zjevem. Vracím se od notáře, kdež jsem podepsal kupní smlouvu svého statku, o němž jsem snil, že bude hnízdem mého štěstí a tichým přístavem po bouřích života. Ať jde do cizích rukou! Jestě dnes v poledne odjedu ze Lvova a doufám, že se do něho tak brzo nevrátím.«

»Podpis pisatelův — a více nic, ani slova, kam odjíždí. Žádná prosba, žádná tužba — nic, pranic.«

»Nu, ten se jaksí rychle rozhodl, a jak patrně nezměnitelně. Ani se mně nezazdalo, že by měl tolik síly, vůle.«

A vzdychla. Ač jí byl Stokolosa celkem lhostejný, přece probudil se na chvíli v její srdci pocit žalu a

zklamání, právě takový, jako druhdy, když byla ještě maličké děvčátko a hrajíc si na louce pod dozorem milené matky běhala za motýli. Často byl některý z těch létajících kvítků blízky její ručkama a ona s otevřenými ústěčky, vytřeštěnýma, lesknoucíma se očima kradla se pomalu k němu, až on najednou vyplašen prchl svévolnými kruhy vysoko do vrchu a zmizel z očí, tu malá Celjinka vraštila obočí, špoulila rtíky a s nahněvaným líčkem volala za ním: »Nedobrý! Nechci tě!« Ale nyní se časy změnila a Celja nemínila se hněvati na motýlka, který jí uletěl v neznámé kraje.

»Což, možná, že je tak lépe! Možná, že má pravdu,« myslila si, pohlížeje na sem tam nakřivené písmeny listu Stokolosova, nerovné, ale výrazné.

Vzpomněla si, že konec konců myslila ráno totéž, co jí on nyní píše. Ale oč hlouběji, oč šíře hleděla nyní na tutéž věc! Jak mělkým zdál se jí její ranní úsudek! Jak sofistickou a šroubovanou resignace Stokolosova.

»Ne, ne, ne! To není pravda, co on psal!« vyklouzlo Celje téměř na hlas, až se i paní Hrozická obrátila a změřila ji přísným, tázavým pohledem. K takovému přesvědčení, jaké napsal, nemohl dojít — spřádalo se dále pásmo jejích myšlének — a když si je namluvil, tak jistě proti vůli, jen aby zakryl sám před sebou svůj stud, své pokoření!

»Neuvěřil bych nikdy, že mne milujete.«

»Tot' blahové! Dostačí jediný pohled, jediné stisknutí ruky milované ženy, aby tě naplnilo touto věrou!«

»Utrápil bych vás svojí láskou.«

Celja se usmála polo žalostně polo vyzývavě.

»Ráda bych věděla, jak by dokázal toto umění!

»Má láska změnila by se v tyрана . . .« »A to píše člověk, který by — hlavu na to vsadím — za drobet

ukázané mu lásky, cítil povinnost býti vděčným po celý svůj život! Ubohý snílek! Neví, že pokud je láska tyranem a ničím jiným, potud tyranství to nemůže býti neštěstím ani zlem, a žádná žena čistá, čestná a milující i rozumná nezalekne se takového tyranství!

(Pokračování.)

Zprávy.

Schulverein. Právě uveřejňují německé listy oběžník, který podle znění svého působiti má mezi moravskými Němci jako úder válečné trouby v sluch. Dovožuje se v něm tonem poplašným, že bude se v Brně jednati o zachránění moravského Němectva, od jehož osudu, může prý se tak bez přehánění říci, závisí míra vlivu Němců v celé říši. Ukazuje se k tomu, jak Němci tvoří menšinu obyvatelstva, totiž 663.119 naproti 1,591.562 Slovanům t. j. Čechům, a že jen z nejmenší části bydlí pohromadě, že Schulverein musí hájiti nejen daleko rozlehlé jazykové rozhraní a jazykové ostrovy, nýbrž četné v zemi rozseté menšiny. Tento svůj úkol Schulverein prý naprosto plnil. Neméně než 128 místních odborů s 13.011 členy odvedlo od počátku trvání spolku 429 855 zl. 23 kr. ústřední pokladně. Na to vypočítává oběžník, kolik škol Schulverein na Moravě vydržuje, celkem pět, a kolik »odvaleno« na veřejný fond (pět.) Zvláštní důraz klade se ve zprávě této přirozeně na dětské zahrádky, jichž je dvanáct se šestnácti odděleními, vesměs v městech, pravidelně na náklad obcí s českou většinou zřízena je obecná škola německá a tím o německé potřeby školské víc než s důstatek je postaráno. Tyto německé opatrovny mají za účel z českých ještě takřka nemluvných dětí chystati materiál pro tyto německé školy, nikoli odpomáhati nějakým nedostatku německým, kterých na Moravě ve škoství vůbec není, neboť není třeba na to ukazovati, že v zemi, kde Němci mají naprosto veškeru moc v rukou, kde vládnou většinou sněmovní a v zemském výboru, a bezohledně moci této užívají, o školství německé výborně je postaráno, což ostatně je věcí s důstatek a nadbytkem známo. Neběží také o to, vyvracetí vývody a návody Schulvereinu anebo plamennými slovy dovolávají se spravedlnosti, to vše bv bylo marno, chceme však obrátiti pozornost Moravanů k následujícím cifrám. Jak již sděleno, odvedli již moravští Němci ústřední pokladně schulvereinské 429.855 zl. výdej ústřední pokladny schulvereinské

na Moravu obnáší ovšem 647.275 zl., tedy o více než 200.000 zl. Necht' ale srovnají se s tímto výkonem jedné čtvrtiny obyvatelstva moravského, Němců, výkony tří čtvrtin obyvatelstva českého pro Ústřední Matici školskou. Čísla důchodů matičních z Moravy daleko zůstává za půl millionem moravských Němců, věnovaným nikoli na obranu, na záchranu jich národnosti, nýbrž na výboj, na germanisaci Moravanů! Jak mocná pohnůtky k mohutnému vzepření národnímu vězeti by musila v této úvaze, kdyby správně bylo odvozováno. A správný důsledek ten by byl, letošní sbírkou svatodušní odčiniti dluh Moravy u Matice váznoucí, a tak jedním rázem odpomoci dvojnásobnému nepoměru jevícímu se mezi příspěvky moravskými Matici a Němců Schulvereinu a mezi náklady Matice na Moravu a mezi jejími příjmy z Moravy.

Dunajsko-Oderský průplav. Hospodářský výbor poslanecké sněmovny schválil ve své schůzi 7. května v záležitosti stavby Dunajsko-Oderského průplavu resoluci, kterou se vláda vyzývá, aby učinila vhodné kroky k docilení dohodnutí se soukromými podnikateli za účelem rychlého provedení stavby průplavu Dunajsko-Odersko-Vislanského. Nehodlá-li vláda přenechat stavbu podnikatelstvu soukromému, pak necht' stavbu vezme sama do svých rukou a necht' si opatří velkou půjčku k vystavění těchto vodních silnic: 1. Průplavu Dunajsko-Oderského s odbočným průplavem do Brna a Olomouce; 2. Dunajsko-Moravsko-Labského průplavu přes Olomouc; 3. Dunajsko-Moravsko-Odersko-Vislanského průplavu; 4. Dunajsko-Vltavsko-Labského průplavu a konečně necht' zavede paroplavbu na Dněstru až k ruským hranicím.

Nové dráhy ve Slezsku mají se t. r. zříditi tři a sice: Dráha z Albrechtic do Osoblahy v délce 23 km. nákladem 660.000 zl. (stát. podpora 373.000 zl., z Bernartic do Javorníka v délce 5 km. nákl. 246.000 zl. (stát. podpora 196.000 zl.), a z Hukovic do Vídně v délce 5 km. náklad 227.000 zl. (stát. podp. 182.000 zl.)

Společné obilnice, jichž důležitost se u nás v Rakousku již po dlouhou uznává, pro něž se i resoluce mnohých hospod. spolků vyslovily, uzákoněny a v život uvedeny byly v Prusku, aby čeleno bylo jimi dovozu obilí ruského a amerického. Účelem této hospodářské novoty jest reorganisovati prodej obilí, utvořiti větší zásoby a hlavně posílití postavení rolníků proti kapitalistům. Společné obilnice odstraní také obchod sprostředkovací, jímž rolník tolik trpí. S obilnicemi společnými povstanou nové sítě železniční v krajích dosud zanedbaných. Na hospodářskou novotu tuto položila vláda pruská do rozpočtu 3 mil. marek, jakožto první splátku na stavbu obilnic, které prozatím na zkoušku v menším počtu zřídí a u hlavních nádraží a větších přístavů postaví. Je řídit, o obilí uložené v nich se starati a

další prodej opatřovati bude povinností zvláštních správců. Zásob obilních bude také, jak v zákoně dotčeno, v případě války použito.

Působnost České společnosti národohospodářské vztahovati se bude na všechny země koruny české; pomocí jednatelů a pobočných spolků (místních, župních a zemských odborů) bude moci činnost svou účinně rozvíjeti ve všech krajích naší vlasti československé. Účelem společnosti jest dle § 2. stanov: a) šířiti národohospodářské vědomosti v českém národě; b) poznávati hospodářské poměry českého národa a šířiti znalost jejich; c) působiti ku povznesení českého národa po stránce hospodářské. K účelu tomuto bude společnost dle § 3. stanov zejména: a) pořádati v obvodu své působnosti schůze spolkové i veřejná shromáždění a sjezdy, přednášky, učebné kursy a rozhovory o otázkách hospodářských; b) vydávati časopisy, brožury, knihy a jiné tiskopisy, sloužící k účelům hospodářským; c) pečovati o zřizování čítáren a knihoven odborných; d) pořádati vycházky k názornému poznávání krajův a předmětů hospodářsky významných; e) pečovati o soustavné vyšetřování poměrů, zařízení a opatření hospodářských v národě českém se vyskytujících; f) udíleti stipendia a jiné podpory příslušníkům českého národa k odbornému vzdělání technickému a obchodnickému; g) poskytovat rady, pokyny a informace příslušníkům českého národa ve věcech výrobních a obchodních; h) sbíratí plodné myšlenky a projekty hospodářské, obstarávati průpravné práce ke zřízení nových českých podniků průmyslových, báňských, obchodních, dopravních a pod., vyhledávati pro ně pravé interessenty buď jednotlivce nebo družstva, a opatřovati jim způsobilé síly technické i komerční; ch) navazovati a podporovati obchodní styky mezi různými třídami hospodářskými; i) podávati návrhy a žádosti sborům zákonodárným, úřadům samosprávným i státním a jiným činitelům veřejným. Členů jsou čtyry kategorie a to: zakládající s příspěvkem 100 zl. jednou pro vždy, přispívající s příspěvkem 5 zl. pro osoby jednotlivé a 10 zl. pro korporace; dále činní, kterými se státi mohou jen osoby fysické, jež se zaváží, že pro úkoly společnosti budou osobně působiti a jejichž příspěvek určí se rok od roku valnou hromadou a konečně dopisující, jmenování z osob, které k dosažení účelu společnosti osobní činností přispívají. Česká společnost národohospodářská je spolkem nepolitickým; v ní bude vítán a vážen každý Čech bez rozdílu pohlaví a vyznání náboženského, bez ohledu na svou politickou barvu a na stav, k němuž přísluší, je-li jen člověkem čestným a má-li úmysl podporovati buď práci nebo jméním činnost, směřující k hospodářskému povznesení našeho národa. Česká společ-

nost národohospodářská není zastupitelkou zájmů pouze jednotlivých tříd národa. Úkolem jejím bude, aby zájmy tyto pokud možná smířovala a hledala takové jich upravení, by z jejich uspokojení vyplynul co největší prospěch celého národa. V posledních letech ustálilo se u nás poznání, že povznesení našeho národního blahobytu jest nezbytnou podmínkou našich dalších úspěchů. Nuže, komu záleží na tom, aby národ náš dodělal se onoho postavení v Rakousku, jaké mu podle jeho slavné historie přísluší, nechť vstoupí do řád České společnosti národohospodářské a přispěje svou prací, možno-li i penězi, aby co nejdříve došla oněch velikých cílů, které jí na jezdu národohospodářském byly vytčeny.

Svépomocné společenstvo pro studentstvo v Praze. Dne 18. května projednávalo studentstvo moravské za účastenství některých kolegů z Čech vážný předmět, týkající se jeho existence a tím existence příští národně uvědomělé intelligence na Moravě, ve Slezsku a Slovensku. Na schůzi »Moravsko-slezskou Besedou« pořádanou sešli se ti, jimž leží na srdci blaho a dobro celku, aby porokovali o návrhu, který v tom směru dal p. dr. Václ. Šílený z Tišnova. Rozhovor o návrhu tom zahájil kol. Koželuha, právník, vyloživ praktický ten návrh k úpravě poměrů studentských velice vhodný. Návrh ten v krátkém výtahu zní: Zřídí se svépomocné společenstvo dle zák. ze dne 9. dubna 1873, jehož členy budou též akademikové škol pražských, kteří si budou museti napřed vymoci plnoletost. Podíly budou 10 zlatové, vypověditelné po jisté lhůtě (za 10 let . . .) na způsob podílů k vystavení národního domu v Olomouci a Brně, které při výtěžku se budou úrokovati. Svépomocné toto společenstvo zřídí se v Praze. Bydlení a stravování bylo by společné v najatých domech společenstvem vydržovaných. Zámožní budou platiti plnou cenu 20—25 zl. měsíčně pro jednotlivce, což ovšem vzhledem k nynějšímu oddělenému bydlení jest cena nízká. Chudší by dle toho měli celé zaopatření za 10—15 zl., docela nemajetní neplatili by ničeho. Ti, jimž budou náklady na zaopatření sníženy i ti, kdož budou od placení osvobozeni, budou po dosažení slušné existence vázáni náklady na ně společenstvem vedené i s úroky spláceti. Obligace bude žalovatelná, kdežto v »Radhošti« stává pouze mravní závazek, který v četných případech nebývá splněn. Tím bude pomozeno studentstvu a ono dosáhne řádné existence. Pro případy úmrtí, neb jakékoliv nemožnosti dosáhnutí povolání pojistí společenstvo své členy, čímž před ztrátami bude uchráněno. I Radhošť poskytne v takových případech jisté podpory k uhrazení ztrát. Pro případ zřízení české university na Moravě, bude sídlo společenstva přeneseno do Brna. Toť v podstatě trest návrhu p. JUDra. Šíleného. Dále kol. Kože-

luha vyložil význam takového společenstva na vysokých školách. Studentstvo nabude důstojnosti a sebevědomí, neboť nebude odkázáno na dary z milosti, které mu často šlechtitý dárce vyčte, aneb žádá, aby za to dle jeho vůle jednalo i mysli, dále bude zbaveno starostí a lopocením o kus chleba v době, kdy má se věnovati studiu. Dále upozorňuje přednášející, jak v našem národním životě sbírkami vše je přeplněno, hlavně na Moravě, odkudž i spolek Radhošť hlavní důchod čerpá. Řečník poukazuje, že zřízením takového společenstva svépomocného bude umožněno mnohým velice nadaným jinochům, kteří dnes naprosto nemohou se věnovati studiu vyššímu pro nemajetnost, studium na vysokých školách. Po této řeči rozpředla se debata, jež se týkala hlavně otázky, má-li společenstvo býti zřízeno i pro kol. z Čech a způsobu bydlení hromadného, či odděleného. Ustanovuje se, že svépomocné společenstvo má býti jen pro svépomoc studentstva Moravy, Slezska a Slovenska a v bydlení že má býti systém smíšený, t. j. pro část studentstva bydlení hromadné, pro část oddělené. Na konec vzdán dík navrhovateli p. JUDru. Šílenému a usnceno požádati některé přední muže z Moravy a Slezska a Moravy v Praze sídlící, aby utvořili pořizovací výbor, ujali se upisování podílů a podali stanovy ke schválení. Myšlenka jest dobrá, provedení její znamenalo by velký prospěch naší mládeže, která protož v brzku nechť dojde uskutečnění.

O českém studentstvu ve Vídni píše prostějovský »Slovan« : Jak zdárně působí naše studentstvo v našich zemích na venkově, jest zejména o prázdninách všeobecně známo. A zvláště v krajích našimi nepřáteli ohrožených jest čilá práce akademiků i studentstva ze škol středních velice chvalitebna i oceněna. Studentstvo naše už těší se na prázdniny, aby podalo pomocnou svou ruku tam, kde toho třeba. A tak buď ve spolcích zábavních i politických, buď četnými divadelními představeními, různými přednáškami, na schůzích veřejných atd. pracuje k poučení a k probuzení našeho lidu. A takovou snahu po práci záslužné českého studentstva potřebovali bychom ve Vídni. Bohužel, neshledáváme takovou činnost u českého studentstva ve Vídni. A jak přec zdárně a záslužně mohlo by ve Velko-Vídni působiti, majíc k tomu dobrou oporu jak v četných spolcích zábavních, tak i v politických! Avšak ani taková snaha, ani společná páska nepojí na vzájem české studentstvo na vysokých školách vídeňských. Organizace českého studentstva ve Vídni ani tak daleko nepostoupila, aby se byly utvořily podpůrné a kondiční odbory, které by nemajetnějšímu studentstvu po čas studií existenci sprostředkovávaly. Mimo to panuje u vídeňského studentstva českého jakási odloučenost, ba lhostejnost ku ostatním českým žvlům vídeňským a to jak ku širším

vrstvám, tak i ku intelligenci samé. Jest nepopíratelno, že tato nevšímavost českých akademiků vídeňských ku veřejným otázkám a k čilé práci Čechů vídeňských a jich snaze, má na další jich život škodlivé účinky. Předně schází ono působení naší mladistvé intelligence na širší vrstvy české, na které jsme uvyklí na Moravě a v Čechách; pak také zpravidla výsledkem toho jest nevšímavost a odloučenost od vrstev těchto. Zárodky tedy toho, že totiž vídeňská česká intelligence s akademickým vzděláním nebere z veliké části takového podílu na práci Čechů vídeňských, jaké by bráti měla, viděti lze u samého českého vídeňského studentstva, jež z velké části po vykonaných studiích ve Vídni zůstává.

Revise katastru daně pozemkové. Po berní opravě vyřizuje poslanecká sněmovna konečně také předlohu o úpravě katastru daně pozemkové. Předloha tato skládá se ze tří částí a to: I. z osnovy zákona o revisi katastru daně pozemkové, 2. ze zákona o udržování katastru daně pozemkové v patrnosti a 3. zákona o odepisování daně pozemkové za příčinou živelních pohrom. Hlavní z těchto osnov jest osnova první. Dle zákona ze dne 24. května 1869 má zákon o dani pozemkové vždy po 15 letech znova se přehlédnouti a nastalým změnám se přispůsobiti. Hlavní suma daně pozemkové stanovena byla před 15 lety 37½ mil. zl. Z toho připadá na Čechy 11,542.034 zl. (30.82%) na Moravu 5,549.930 zl. (14.82%) a na Slezsko 819.242 zl. (2.19%). Při nové revisi šlo o to, aby pozemková daň přispůsobila se změněným poměrům a dle toho by stanovila se výše její pro dalších 15 let. Poměry v zemědělství jsou už příliš známy. Cena půdy i výrobků zemědělských za posledních 15 let valně klesla, statky klesly o třetinu a neméně cena výrobků. Přes to vláda nechtěla ustoupiti od hlavní sumy daně pozemkové a teprve v úplné sněmově slevovala 1½ milionu. Sněmovna žádala slevu 2½ milionu. Ministr financí však vší mocí se vzpíral takové slevě a vyhrožoval, bude-li přijata, že zastaví veškeru činnost na prospěch rolnictva, že zvýší daň z cukru, piva a lihu. Sněmovna byla pohnuta právě těmito hrozbami k tomu, že -- přijala návrh menšiny na slevu 2½ mil. Druhý zákon týká se odpisu pozemkové daně při poškození výnosu pozemků živelními pohromami. Jím má se zmírniti fiskální stanovisko, které dosud při odpisu pozemkové daně bylo rozhodující. Dle předlohy odpis pozemkové daně nemá se více vázati na podmínku, aby většina hospodářství byla pohromou zachvácená. Dále bude se přihlížeti k tomu, když prudkými i náhlými pohromami zničí se výnos nejen v jednom roce, nýbrž jest-li škoda ještě ve druhém a snad i třetím roce patrna. Konečně rozšiřuje se legitimace k ohlašování škod na nájemce neb správce vyložené části

statku a na obecní starosty. Tím zajistí řízení se zjednoduší a urychlí. Třetí osnova je novelou k zákonu o udržování katastru daně pozemkové v patrnosti a obsahuje některé účelné změny tohoto zákona.

Vláda v nejbližších dnech podá předlohu, kterou bude zmocněna zvýšiti na dobu jednoho roku náhrady za vývoz cukru. Příčina zvýšení této premie jest nová cukerní daň v Německu. Posavadní cukerní premie obnášela 160 zl. z jednoho mtc. a nesměla převyšovati obnos 5 mil. zlatých. Pak-li ale převyšovala obnos 5 mil. zlatých, nuceni byli cukrovarníci dle jejich výroby do státní pokladny onen převyšující obnos zpět zaplatiti, proto očekává se zvýšení tohoto kontingentu 5 mil. na větší obnos. Také jest jisto, že bude zvýšena spotřební daň.

Výstava mistra M. Aleše v Topičově salonu byla dnešním dnem otevřena a obsahuje v pečlivém uspořádání úplný přehled činnosti tohoto ryze národního umělce, ukázkami ze všech oborů jeho tvoření. Souborná výstava Alešova jest událostí v české umělecké obci, umělec i obecnost vítá ji se zadostiučiněním.

Slovenský vlastenec Pavel Mudroň byl církevním soudem evangelického distriktu zbaven svého dosavadního evang. inspektorského úřadu v Turč. Sv. Martině. Maďarský soud prohlásil jej za »neschopna k zastávání jakéhokoli církevního úřadu.« Mudroň totiž evangelické synodální zákony veřejně nazval — politickým násilím. A toť se ví: toho si Slovák bez trestu dovoliti nesmí.

Srbové a Bulhaři. Dne 22. t. m. přijelo do Sofie 20 srbských žurnalistů všech stran, aby se sbratřili se svými bulharskými kollegy. Na nádraží byli slavně uvítáni bulharskými žurnalisty. Hudba hrála národní hymny srbskou, bulharskou a ruskou. Srby vítal redaktor vládního časopisu »Mír«, Popov; odpověděl mu redaktor »Malých Movin«, Pera Todorovič. Oba vyslovili svou radost nad tím, že Slované sjednocují se pod mocnou ochranou Ruska. Dne 25. t. m. přijelo do Sofie slavnostním vlakem 1200 Srbů. K té příležitosti vydán »Bratrský List« s články ruskými, srbskými, bulharskými a českými.

Chorvati. Jednání o smír mezi frakcí Folnegovičovou a Frankovou konečně se zdařilo. Orgány obou frakcí budou zastaveny a stranu bude reprezentovati jediný list »Hrvatska«.

Pravoslavná církevní obec v Dolní Tuzle v Bosně poslala dne 13. t. m. císaři do Vídně stížnost na pana Kallaye, že prikazuje ve školách srbský jazyk nazývati »bosenským«. Pojmenování toto bylo úředně nařízeno dne 25. července 1894. Stěžovatelé praví, že se nejprve obrátili na zemskou vládu, aby nařízení odvolala, ona však jim dne 10. září 1895 oznámila, že

neuznala za hodno stížnosti jejich si povšimnouti. Stěžovatelé odvolali se z toho ku společnému c. k. ministerstvu, jež jim odpovědělo skrze okresní úřad dne 29. ledna 1896, že nesmějí užívatí jmena svého národního jazyka. Naposled stěžovatelé obrátili se k samému císaři jakožto nejvyššímu rozhodčímu.

Protest proti trojspolku učinil na včerejší schůzi sněmovny italské republikánský poslanec Imbriani. Interpelloval vládu ve příčině její zahraničné politiky, vytýkal jí ostře, že oddaluje se od Ruska a Francie a za to že na dále slouží trojspolku, ač Italie po pádu Crispia (pak očekávala, ba užil slov, že Italie jest syta úkolu, býti sluhou Německa, a učinil pak návrh, kárající tuto zahraniční politiku vlády.

Korunovace ruského císaře Mikuláše II. a císařovny Alexandry Feodorovny konala se dle obvyklého obřadu, ale za neobvyklého účastenství lidstva dne 26. května. Z manifestu za tou příčinou vydaného vyjímáme: »Oznamujeme svým věrným poddaným, že vykonavše korunovaci a přijavše svaté pomazání, klekáme k trůnu Pána Pánů s vroucí modlitbou, by požehnal našemu panování ku spáse milované vlasti a posilňoval nás v uskutečňování našeho slibu, abychom pokračovali v díle svých předků, upevňovali víru, dobrý mrav a pravou osvětu. Védouce, čeho třeba našim věrným poddaným, zvláště nuzným, vynasnažíme se, abychom jim všemožně pomohli, aby den slavné naší korunovace mohli oslaviti vesele s ostatními, nastupující cestu nového života. Následují na 16 stranách velkého oktávu prominuté tresty a j. milosti. Slevují se nedoplatky daní v Evropském Rusku a Polsku. Pozemková daň snižuje se na deset let na polovici. Snižují nebo promíjejí se pokuty a státní pohledávky. Promíjejí se různá břemena, tresty za menší provinění mimo krádež, zpronevěření, lichvu, vydírání, lehkovážný bankrot, přečiny proti cti a zdraví. Sibiřští vyhnanci smějí se po 12 letech po svém příchodu odebrati do mimosibiřských gubernií a po dalších 10 letech mohou si voliti své bydliště, mimo hlavní města, příslušné gubernie. Práv dřívějších nenabývají. Sibiřským trestancům na určitých místech slevuje se jedna třetina trestu; jiným snižuje se z 10 na 3 leta. Odsouzcencům k nuceným pracím slevuje se jedna třetina trestu, doživotná nucená práce mění se v 20letou atd. Ministr vnitra se zmocňuje, aby v souhlasu s ministrem spravedlnosti podali zprávu o státních zločincích, kteří způsobem svého provinění, nebo lítostí a dobrým chováním zasluhují zmírnění trestu, jež přesahuje všeobecnou amnestii. Rovněž budtež předloženy carskému rozhodnutí žádosti o obnovení rodových práv oněch vypovězenců, kteří odpykavše si dobu trestu, vyznamenali se bezvadným pracovitým životem. Ministr vnitra jest zmocněn, vyžádati si carské

rozhodnutí ve příčině osudu oněch osob, potrestaných pro státní zločiny cestou administrativní, kteří svým chováním, způsobem svého provinění neb svým pokáním zasluhují shovívavosti. Státní zločiny, jež se dle zákona nepromlčují, nebudou stíhány, uplynulo-li od trestního činu 15 let. Ti, kdož uprchli pro zabiti, přestupníci z carství polského a západních gubernií, již se nedopustili zabiti, poškození na těle, loupeže a zháfství na podporu polského povstání, vrátí-li se do vlasti a složí-li přísahu věrnosti, budou sprostěni policejního dozoru, nařízeného manifestem ze dne 15. května 1083 a povoluje se jim svobodná volba bydliště. Uprchlíci, kteří se dopustili jmenovaných zločinů, podléhají tříletému policejnímu dozoru na místě, jež určí ministr.

Iradé sultánovo o reformách jest už vyhlášeno a kontrolní komise činí se, aby reformy nezůstaly pouze na papíře. Angličané jsou tím nespokojeni. Říkají, že Anglie nemůže schváliti opravy, které Turecku vnuklo Rusko. Angličanům jde o to, aby tyto opravy zabili. Proto píšou o nepokojích v Makedonii i Starém Srbsku, chtějíce tím dokázati, že jsou opravy nedostatečné. Ale nepokojů tam není. Mohamedáni dokonce nejsou proti křesťanům pobouřeni a není se obávati žádných srážek. Psali o nějakém »biskupovi« Spekovi, že prý jej mohamedáni zbili a zranili; ale tento Speko není biskupem, je však placeným anglickým agentem. Rozumí se, že reformy nelze provésti za den a noc. Obyvatelstvo vítá zmenšení pozemkové daně jako veliké dobrodiní, jež povede ku zvelebení zemědělství. Nelidov radil velikému vezíru k reformám znenáhly, neboť jen ony se vžijou a přinesou trvalý prospěch; Angličané naproti tomu hrají si na radikály a chtěli by rázem Turecko zreformovati tak, aby z něho nic nezbylo, ale aby ani národové z jeho rozpadu žádného prospěchu neměli.

Zdobení mladých koní. K docílení slušného zevnějšku mladých koní a to zejména hříbat, která ku prodeji určena jsou, dlužno nejprvé chlupy na uších a na dolních částech okončin vystříhati. Odstraněním srstě na uších stávají se nejen úhlednější, nýbrž co do sluchu i bystřejší. Vystřiháním srstě spodních částí okončin odstraňuje se snadno nečistota, následkem které kůže i chlupy hrubnou a nezřídka nemoc, »mušky« zvaná, vzniká. Též dlužno kopyta v největší čistotě držeti a na to zvláště zřetel míti, aby menší kaménky z rýh střílky odstraněny byly, poněvadž často příčinou zápalu kopyta bývají. K docílení pružnosti kopyt doporučuje se časté jich natírání tukem, čímž dostává se jim též úhledného zevnějšku. Jir.

Nezmarná květina pokojová. Květinářství pokojové má mnoho přátel a mezi nimi i nemálo obratných pěstitelů, kteří

dovedou květinové stolky své udržovati v stavu skutečně utěšeném. Nejsou však také řídké případy, že kultury při nejlepším vůli dařiti se nechtějí. Špičky listů palmových žloutnou, azalky ženou příliš rychle a nedocházejí květu, z kamelií opadávají pupeny, zkrátka jeden nezdar za druhým ztrpčuje květináři celý podnik. Proto chceme tuto květináře upozorniti na rostlinu, která jej jistě nezarmoutí. Označena od botaniků jménem »*Aspidistra elatior*«, pochází rostlina tato z Japonska, jest zimozelená a blízce příbuzná naší konvalince. Živě tmavozelené listy jsou povahy pergamenovité. Zvláště pěkný dojem činí na květinovém stolku odrůdy *pestrolistá* (*Aspidistra elatior foliis variegatis*), jejíž listy jsou bílé, žíhané aneb docela bílé. Veškeré tyto rostliny jsou listnaté květiny prvního řádu a trpí nejméně pochybenou péstbou. Mimo to může *aspidistra* státi po týdny v nejtemnějším koutě pokoje, aniž by vzala nějaké ujmy. Tím vděčněji odplácí však světlé místo a bedlivé zalévání krásnými listy. Velice jí svědčí, když se ročně jednou přesadí do humosní, pískem promíchané čerstvé země. Z jara rozmnožuje se snadno dělením odenku a rozsazováním jeho částek do menších květináčů.

Vranka. (Black-Beauty.) Vlastní životopis koně. Napsala Anna Sewellová. Z anglického volně přeložil Jos. Bezdíček, správce velkostatku v Hospozíně. Nákladem knihkupectví A. Reinwarta v Praze, ve Vodičkově ulici č. 23. Cena 50 kr., poštou 55 kr. Spisovatelka zábavným způsobem seznamuje nás s utrpeními i radostmi koně, jenž obyčejně vstupuje do života s nejlepší vůlí státi se užitečným soudruhem člověka, aby zklamán ve svých ideálech skončil buď pod bičem drožkáře neb pohodného. Způsob mluvy jest takový, že jí každý porozumí a celkový účel knihy ten, poučovati o chovu, dresuře a držení koní, jak jeho povaze nejlépe vyhovuje, zejména poukázati k tomu, od čeho by každý chovatel koně měl se odvrátiti, aby udržel si koně vždy příchýlného, oddaného i zdravého.

Uprázdňená místa.

(Dotazům stran vyhlášených míst budiž přiložena 10kr. známka; žádostem, jež na příslušné místo předložiti máme, známka 20kr.)

4. **Hospodář**, zkušený v pěstování zemáků a při palírně, hledá se pro střední statek na uherském Slovensku. Nabídky přijímá naše správa pod č. 4.
8. **Kněhvedoucí a korrespondent** přijme se v továrně na kovové zboží. Znalost německého jazyka se vyžaduje.

- Přednost má, kdo jest způsobilý k návštěvě odběratelů, chorvatsky neb maďarsky korrespondovati dovede. Nabídky pod P. 6356. přijímá Rudolf Mosse ve Vídni.
10. **Stavitelský technik**, absolvent vyšší průmyslové školy, přijme se u H. Frauenedra, stavitele v Brucku nad M.
16. **Poštovní praktikanti** obou zemských řečí znalí, přijmou se na Moravě. Kde, poví naše správa pod čís. 16.
17. **Poštovní praktikantka** přijme se s celým zaopatřením na Moravě. Adressu udá naše správa pod čís. 17.
25. **Jednatele pojišťování na život** ustanovuje ústřední správa úřednického spolku ve Vídni IX. Kolingasse 17.
32. **Ředitel panství** přijme se v Uhrách; kromě obvyklé kvalifikace vyžaduje se znalost němčiny a maďarštiny. Požitky: byt se zahradou, 3000 zl. platu a 1000 paušálu deputátního. Adressu udá naše správa.
33. **Správce továrny a skladník** přijme se v Praze. Uchazečům z oboru sladovnického, mlynářského neb cukrovarnického udá adresu naše správa.
35. **Hospodářský úředník** mluvící polsky s odbytou praxí se přijme od 1. července. Plat 200 zl. a celé zaopatření. Adressu udá naše správa.
37. **Několik míst pošt mistrů, pošt. expedientů**, pošt. a tel. expeditorův a expeditorek obsadí se. Kde, udá naše správa.
38. **Několik míst inženýrských** obsadí se. Kde, udá naše správa.
39. **Místo inženýrského příručního a místo inženýrského praktikanta** obsadí se. Kde, poví naše správa.
41. **Několik míst obv. a místo obecního lékaře** obsadí se. Adressy udá naše správa.
42. **Rolnického správce** přijme cukrovar. Adressu udá naše správa.
43. **Hospodáři a hosp. příruční** obdrží místa. Kde, udá naše správa.
45. **Slečna**, skončivší kurs mateřské školky se přijme. Nabídky přijme naše správa.
47. **Koncipient** obou řečí úplně znalý, se přijme v advokátní kanceláři. Nabídky přijme naše správa.
48. **Jednatelé** na měsíční plat a vysokou provisi se přijmou. Kde, poví naše správa.

49. Několik míst cukrovarnických úředníků a zřizencův obsadí se. Adresy udá naše správa.
50. Několik dvorů pronajme se. Podmínky udá naše správa.
51. Několik míst kupeckých příručích, komptoiristů, místo krámské, skladníka, praktikanta a volontéra obsadí se. Adresy udá naše správa.
52. Pět míst pol. strážníkův obsadí se Kde, poví naše správa.
53. Manželé obdrží stálou službu ve ville. Adressu udá naše správa.
54. Obsadí se místa stenografa v advokátní kanceláři, dílovedoucího v továrně na stroje, pokladníka v zastavárně, mechanika na správký šicích strojů, krejčovského stříhače, fotograf. kopisty, mistra ovčáckého, šafáře, drába, kameníka, zámečnického pomocníka. Adresy udá naše správa.

Doporučujeme tyto olomoucké závody:

Čalouník: Fr. Židek, Františka Josefa třída 24.	Malíř pokojů: Ed. Kříž, ulice Bělidla číslo 39.
Harmonia, píana a pianina: A. F. Dvořák, Horní náměstí.	Obuvník: Stěpán Navrátil, ul. Panská číslo 6.
Holič a vlásenkář: Josef Sorm, Ferdinandská ulice č. 12.	Papír, psací p. a výr. psánek: Ant. Balcárek, Maxm. nám. 3.
Hospodářské potřeby a uhlí: V. Kožušníček, Bernardinská ul.	Papír a psací potřeby: F. Pešek, Frant. Jos. třída.
Kloboučník a výroba sok. čapek: Ant. Hývl, Eliščina tř. 10.	Peněžní ústav: Občanská záložna, Dol. nám.
Knihařství: Rudolf Kudla, ul. Panská č. 6.	Sochař a kameník: J. Cingroš, u nádraží místní dráhy.
Knihkupectví, hudeb. a obrazy: R. Promberger, Elišč. tř. 5.	Střížné zboží: Hubert Hallama, Horní náměstí.
Knihtiskárna: Kramáře a Procházky, ulice Bělidla 19.	M. Smékal, Litovelská ulice.
Kovár a tov. vozů: Ig. Žárský, Stromofadní třída.	Továrnik dveří a oken: J. Frodl, u Janského stromořadí.
Krejčí pro pány a chlapce: Jan Bezouška, Dolní nám. 18.	Umělecký zahradník: Antonín Malík v Černovíře.
Josef Krecl, Horní náměstí 27.	Zlatník a klenotník: A. Koberg, Dolní náměstí.
Josef Sedláček, Ostruž. ul. 12.	

HOSTEC (Gicht)

rheumatismus vyléčí se zcela jistě po upotřebení mého mazání, jehož vyrábění jest v rodině mé dědičným a ktetě odpomáhá na vždy v době zcela krátké od hostce, pakostnice, dný, loupání v těle, takže po upotřebení jeho osoby, které léta na lůžko byly upoutány, se úplně pozdravily. »Za účinek ručím«. Zasílá jej v lahvích i s návodem **Vilemína Suchá** v Mladé Boleslavi č. 9. (Čechy). Statisíce dopisů svědčí o jeho dobrém účinku.

Vaše Blahorodí! Nemohu opomenouti, abych Vám nevzdal dík za zasláné mi mazání s návodem, neboť nemyslel jsem více, že budu zdrav. Trpěl jsem veliké bolesti v levé noze a kříži po 1 a půl roku nemoha se po mnohokrátě postavit, tak že jsem nucen byl po zemi se plaziti. Uposlechl jsem Vaší rady a díky Bohu jediná zásylka Vašeho mazání mne úplně vyhojila, pročez Vám vzdávám srdečný dík a Bůh Vám žehnej mnohokrátě!

Ve Svítkově u Pardubic, 2. května 1892.

Fr. Buchta, rolník.

Ctělá paní! Vaše mazání proti »Hostci-Gichtu« se v naší rodině již několikrátě velmi dobře osvědčilo, začez přijmíte náš nejsrdečnější dik. V hluboké účtě Ant. Potužil, rolník.

V Peruci, dne 30. srpna 1893.

Vyznamenán devíti prvními cenami.

Arnold Klíčník,

Velké náměstí čís. 5. **BRNO** Velké náměstí čís. 5.

První a jediná optická a mechanická dílna na Moravě zaříz. parní silou.

Nejstarší a největší sklad všech druhů velocipedů a jejich součástí.

Jediný vyrábíteľ telluria Rohanova, solaria Heinzova a samočinných influenčních přístrojů s úžasným účinkem, jakož i všech druhů fysikálních přístrojů do kabinetů školních.

Dále chovám na skladě velký výběr fotografických přístrojů, jakož i fotograf. potřeb, všechny druhy kukátek a polních obzorek.

Nejhojnější výběr veškerého optického zboží velmi solidní úpravy.

Slavným správám velkostatků, pivovarů a cukrovarů doporučuji se ku dodání všech druhů teploměrů, vážek na mléko, víno atd.

BLESKOSVODY, TELEGRAFY, MIKROFONY

nejnov. soustavy zařizují levně a rychle. Rozpočty zdarma a franko.

Sklad všech potřeb pro pp. ingenieury a stavitele.

Rýsovadla a jich opravy rychle a levně ve vlastní dílně.

Výborný dárek pro slečny! Akordní citery zl. 5.60, 10.45, 12.40. Housle zl. 2.25, 4.50, 8.20 na měsíční splátky obratem jen od **Kopeckého**, obchodníka uměl. předměty v Telči. Jen u mne s českou školou.

Trvanlivá razítka kaučuková, ruční, datumová a samočinná všech velikostí a tvarů v úpravě dokonalé a ceně levné lze u mne dostati. Mimo to dodávám úřední razítka mosazná, pak mosazné pečete, zálepky na psaní, hektografy, kopírní presy atd. Velký sklad potřeb ku psaní a kreslení. — Knihkupectví **J. Lorenz**, papírnictví v Třebíči (v radnici).

F. Pešek, obchodník papírem a psacími potřebami v Olomouci, Frant. Jos. třída. Odporučuje svůj velký sklad veškerého zboží v obor ten příslušícího.

Zimní klimat. léčební město Gorice: Uplné zaopatření 3 zl. a více. Hôtel de la Poste.

J. U. Dr.
A. GEISLER

má svoji
advokátní kancelář
v **Olomouci**,
v Litovelské ulici číslo 10.

R. Promberger, knihkupec v Olomouci odporučuje se vřele ku dodávání všech knih, hudebnin, časopisů českých i cizích. Půjčovna hudebnin. Velký sklad obrazů českých i něm. mistrů. Sklad rámců a lišt. Knihy laciné v cenách snížených. Nakladatelství kalendáře »Velehrad«, kancionálků atd.

Rozšiřujte mezi lidem nejlacinější zábavný
a poučný časopis

POKLAD

Ročně 24 sešitů. Roční předplatné 1 zl. 20 kr.

Číslo po 5 kr.

Na deset výtisků jedenáctý výtisk zdarma.

Správa „Pokladu“

v Olomouci.

Dobré školní housle se smyčcem

$\frac{3}{4}$ neb $\frac{4}{4}$ za $3\frac{1}{2}$, $3\frac{3}{4}$, 4, $4\frac{1}{2}$, $5\frac{1}{2}$, 7 zl.

Výborné housle v pouzdře

Č. 00 za 8 zl. | Č. 1 za 10 zl. | Č. 3 za 15 zl.

• 0 • 9 • | • 2 • 12 • | • 4 • 20 •

Koncertní housle od 20 až do 300 zl. r. č.

V. F. ČERVENÝ A SYNOVÉ

c. a k. dvorní továrna na hudební nástroje v Hradci Králové.

Uhlí a koks nejlepší jakosti má stále na skladě V. A. Kozušník v Olomouci u místního nádraží a v Holici ve vlastním domě.

Jan Otčenášek, kupec pod radnicí v Olomouci doporučuje svůj sklad cukru, kávy, čaje, rumu atd. atd.

Jan Bezouška, hotov. mužsk. oděvu v Olomouci, Dol. náměstí č. 18. Hotoví obleky pro pány a chlapce, stejnokroje pro c. k. úředníky, spolky atd.

Aug. Koberg, jediný křesť. zlatník v Olomouci, Dol. nám. doporučuje svůj sklad zlatých a stříbr. šperků, drahokamův atd.

První mor. dílna ku vyrábění věžních hodin parní silou F. Moravus a spol. v Brně, Velké nám. 8., dodavatelé hodin věžních na posv. Hostýn, odporučuje výtečné své věžní hodiny pro kostely, školy, zámky, radnice atd. za mírné ceny a též na roční splátky. Rozpočty ochotně zdarma. Bohatý sklad zlatých, stříbrných a niklovaných hodin, vůbec hodin všech druhů, klenotů, zlatnického a stříbrnického zboží v jakosti jen dokonalé a za ceny velmi mírné.

Josef Krecl v Olomouci, Horní nám. 27., hotoví obleky pro pány a chlapce, stejnokroje pro úředníky a spolky, zejm. stejnokroje sokol.

Rudolf Kudla, arcib. knihafství v Olomouci, v Panské ulici čis. 6. doporučuje se pro veškeré práce knihařské, vazby skvostné i jednoduché, výrobky galantní za ceny levné.

JUDr. M. HRUBAN

má svoji

advokátní kancelář

V OLOMOUCI

Horní náměst., v domě dědiců Slavíkových.

Vchod ze Školské ulici.

VÁCLAV SVOBODA,

vyrabitel zboží sýtařského v Olomouci,

doporučuje svou výrobu drátov. pletiva strojového všeho druhů a rozměrů na ploty zahradní, drůbežní, na dvory, pletených mříží do oken drátových pružných vložek do postelí, prohazovaček na uhlí a písek a t. d.

Obchodníci,

rolníci, řemeslníci, továrníci a živnostníci, podnikatelé a vynálezci, správy statků, průmyslových závodů atd., kteří výrobky své, nebo předměty, jež na prodej máte, zpeněžití chcete, nebo kteří o živnosti své nejšířší obecnostvo zpravití chcete, všichni kdož něco koupiti, pronajati, prodati míníte, inserujte v časopisech, které pro svou oblibu a velké rozšíření výborně k tomu se hodí.

Jsou to:

Slovanský Týdenník

vychází v Olomouci každý týden.

Olomucký Týdenník

vychází v Olomouci každý týden.

Slovanský Obzor

vychází v Olomouci třikrát za měsíc.

Poklad

vychází v Olomouci dvakrát za měsíc.

Matice Slovanská

vychází v Olomouci jednou za měsíc.

Veškeré dopisy buďtež adresovány: Redaktor Karel Wolf v Olomouci.

Odebírání lze započítati kterýmkoli číslem.

Slovanský Obzor.

ČASOPIS

POLITICKÝ, POUČNÝ A ZÁBAVNÝ

MAJITEL, VYDAVATEL A REDAKTOR

KAREL WOLF.

ROČNÍK I.

ČÍSLO 35.

НАКЛАДЕМ

»MATICE SLOVANSKÉ«

V OLOMOUCI.

»Slovanský Obzor«

vychází v Olomouci třikrát za měsíc a sice 1., 10. a 20. s měsíční zábavní přílohou. — Předplácí se na rok 6 zl., na půl roku 3 zl., na čtvrt roku 1 zl. 50 kr. — Na »Slovanský Obzor« bez zábavné přílohy předplácí se na rok 3 zl. 60 kr., na půl roku 1 zl. 80 kr., na čtvrt leta 90 kr. — Jednotlivá čísla prodávají se po 10 kr., čísla se zábavnou přílohou po 30 kr. — Kdo nepředplácí, doplatí nad to za každý promeškaný měsíc 10 kr. — Za oznámení platí se napřed 10 kr. za řádek. Předplatné, doplatné i poplatky za oznámení splatny jsou v Olomouci. — Úřadovna jest v domě »Ústřední záložny rolnické« na Horním náměstí. Poštou stačí adresa: **Redaktor Karel Wolf v Olomouci.** — Účet náš v clearing. řízení pošt. spojitelný má číslo 835.751.

Pány odběratele, kteří jsou nám předplatné nebo i doplatné ještě dlužní, žádáme, aby účty své obratem pošty vyrovnati ráčili. List náš bude nyní již pravidelně vycházeti a promeškaná čísla budou pravidelně nahražována. Též další uveřejňování překladu »Rusko a Evropa« bude brzy zahájeno a dokončeno.

Přednosti »Slovanského Obzoru« dle úsudku kritiky jsou: »Vybraný obsah, že nutno list všele odporučiti. Zvláště pěkné jsou politické přehledy, stručné sice, ale úplné a věcné o všech významných událostech slovanských národů. («Lidové Noviny»). »Překlad geniálního díla N. J. Danilevského »Rusko a Evropa, názor na kulturní a politický poměr světa slovanského ke germánsko-románskému«, bez jehož znalosti neobejde se nikdo, kdo veřejného života jakkoli účastniti se chce. («Národní Listy», »Národní Politika«.) »Zejména doporučujeme jej těm, kdo by rádi v domácnosti měli časopis, všem členům rodiny něco užitečného poskytující« («Našinec»). »Ušlechtilý a užitečný obsah i vkusná a praktická úprava zajisté učiní nový časopis ten miláčkem rodin vlasteneckých. Kronika událostí tam zaznamenaných stane se po letech hledanou četbou a sama zábavná část postačí k založení pěkné knihovny («Olomoucký Pozor«, »Slovač«).

Přednosti inserátů v »Slovanském Obzoru« uveřejněných jsou: následkem hojného rozšíření tohoto časopisu ve všech zemích koruny české a ostatních zemích slovanských uvedou se doporučované podniky v nejširší známost, a následkem malých rozměrů insertních stran dojdou i drobné ohlášky zasloužené pozornosti.

V zájmu zdokonalení našeho podniku prosíme všechny jeho příznivce, aby jej i mezi známými k odebírání doporučovali a k inserování v něm nabádali ráčili. Za všelikou přízeň a podporu co nejučtivěji děkujeme.

Veškeré zásilky buďtež nám adresovány: **Redaktor Karel Wolf v Olomouci.**

Знак:

III. II.

Malorusky napsal dr. Ivan Franko. Přeloženo se svolením
autorovým. (Dokončení.)

Tak odporovala v mysli listu Stokolosovu, pranic nedbajíc, že ještě týž den ráno dokazovala právě opak. Ale služební povinnosti přetrhly náhle tento chod myšlének, a když po chvíli znovu se posadila a pohlédla na list, pronesla toliko:

»Dobře tak! Když konec, tož konec! Šťastnou cestu, pane Stokoloso!«

Potom složila dopis, vložila jej do obálky a schovala do kapsy. Nenapadlo jí více tento list roztrhati a vyhoditi oknem.

VIII.

Nade zdmi města přehnala se bouře, krátká, mírná, letní. Několikráte zahřmělo, hustý sporný déšť lil se asi deset minut a za půl hodiny bylo zase jasno. Ulice byly svlaženy, prach smyt, vzduch svěže páchnoucí, pokud to dovoľovala Poltva s přítoky. Celja ve své úřadovně ani nepozorovala té malinké revoluce v přírodě; v její duši obracely se daleko silnější dojmy.

Až pod večer si trochu oddechla. Obecenstvo přestává se tou dobou valiti na poštu, toliko občas zajde tam nějaký opozděný host. Celja stála u otevřeného okna a oddychovala na chladném, bouří osvěženém povětří. Před očima po obou trotoárech chodily

nekonečné řady nastrojených dam a pánů, promenujíce, rachotily kočáry a povozy, rozléhaly se hlasy prodavačů, kteří nabízeli vlastní višně, a meruňky, volně a bez ustání šuměl městský život.

Mysl Celjina, uondána vším, co dnes zažila, odpočívala. V její hlavě usídlilo se ticho, jedna z těch blahonosných přestávek, jaké přicházejí jen ve mladém zdravém rozumu, který neztratil ještě schopnosti obrozovati se z vlastních zřidel, který ve chvílích únavy jako suchá houba rozevívá nová a nová očka, a ssaje jimi nové dojmy, pojímá celý ohromný vnější svět, krásy přírody i života, aby nasytě se tímto pestrým materiálem, dal se s novou silou do klidné práce. Celja zapomněla na chvíli na vše, co zažila před okamžikem, byla toliko houbou, která ssaje nové dojmy, cítila se tak jako ráno pouze živou bytostí, která vidí, slyší a cítí — ničím více. Zdálo se jí, že je hebkou, křehkou třtinou, stojící po kolena ve vodě při břehu bystré řeky. Zvolna se klátí, kolebána lehkou vlnou, tiše šelestí, přizvukujíc svým sestrám, a zádumčivě hledí na mohutné lodě, suché haluze, plaché ptáky, lidská těla, která plují kolem ní na kalných vlnách. Kam plují a za čím? Kdo by to vyzvídal! A kdo ví, možná, že v nejbližším okamžiku jeden z těch velikánů, dotknut nějakým nahodilým příbojem, povalí, zdrtí, zlomí, a s kořenem vyrve slabou, křehkou třtinu!?...

»Dobrý večer, slečno« — ozval se v tom ode dveří kanceláře známý hlas. Celja sebou trhla a odskočila od okna. U dřevěného zábradlí, proti jejímu stolku stál doktor Temnický, skloniv svoji mohutnou postavu, aby ukázal přes zábradlí svoji tvář.

»Ach, dobrý večer pane!« poděkovala Celja.

»Mám zde pro slečnu dvě nepatrná pořízení«, ozval se doktor, zlehka se ukloniv. »Především reko-

mandoval bych rád tento list. Není-liž pravda, to u Vás?«

A nečekaje odpovědi, vtisknul Celje list do ruky, ač věděl, že ona s rekomandovanými listy nemá co dělat.

»Ne prosím pane,« odvětila Celja, »to u paní Hrozické! Hned bude přijat. Vstala kvapně a nesla list paní Hrozické. Cestou, procházejíc pod lampou, pohlédla na adresu a četla: »Amalie Schmidt, Wien, Ottakring, Haus Nro. 17., I. Stock, 10. Thür«: toť přece zcela přirozeno.

Po chvíli byl list zanesen, Celja doručila doktorovi stvrzenku a vzala od něho 15 krejcarů poštovního.

»Pěkně děkuji, slečno!« schovával doktor stvrzenku.

»Jaké pak je druhé vaše pořízení?« tázala se Celja, domnívajíc se, že doktor zapomněl a má se k odchodu.

»Pověděti vám, slečno, že náš domovník, který vás doprovází obyčejně večer domů, onemocněl.«

»Aj, a co se mu stalo?«

»Nevím«, odpovídal doktor lhostejně. »Vím pouze, že dnes nemůže přijíti a dovolíte-li, odehrají dnes já úlohu gardedámy a doprovodím vás domů.«

»O, děkuji velice«, pravila Celja. »Ale nebylo by lépe, kdyby pan doktor byl prohlédl ubohého domovníka? Já bych si i sama poradila.«

»Oh, o domovníka se slečno nebojte!« smál se doktor. »Je dobře zaopatřen, nemoc jeho není tak nebezpečná. Slyšíte,« dodal s úsměvem a téměř šeptmo, skloniv se ještě níže, »chudáček svlažil se trochu přes míru, nu, a«

Doktor kývnul významně hlavou, aby naznačil úplnou bezvládnost »stříknutého« domovníka.

»A vy slečno, ještě dlouho musíte strádati zde v úřadovně?« otázal se po chvíli s úsměvem.

»Ó ne! Už je půl deváté«, Celja pohlédla na

úřední hodiny, »a o deváté končí naše služba. Račte, pane doktore, vejíti do naší klícky a posaditi se na chvilku. Mám ještě trochu práce, ale budu brzo hotova.«

Doktor šel ochotně a bez upejpání.

»Pan doktor Temnický! Paní Hrozická!« představovala Celja. Paní Hrozická vstala, uklonila se a podívala se na Celju.

»Těší mne velmi!« děla suše. Vašeho otce jsem druhdy znala... za lepších časů. Býval i u nás. Nu, nyní se časy změnily,« dodala s nuceným úsměvem.

V těch slovech bylo tolik hořkosti, že se doktor až otrásl, jako by byl zavadil o kopřivu.

»Můj otec málo kam vyjde; na dům milostivé paní často vzpomíná s velikou sympatií,« zalhal si doktor, aby setřel nepříjemný dojem slov paní Hrozické. Ona však neposlouchala už jeho poklony, ale otočila se a zasedla zase za svůj stolek, zahloubavši se do svých papírů.

Doktor sedl si k Celjinu stolku na levém rohu, tváří k Celji. Mlčel a prohlížel si jednoduchý úřední nábytek té klece, pokud Celja zapisovala a pořádala dopisy pro druhý den.

»Jaká to dáma, které jste posýlal psaní?« tázala se potom klidně, nezdvihajíc hlavy od práce.

»Moje snoubenka,« rovněž klidně řekl doktor.

»Tak?«

A zase umlkla, jenom péro běhalo volně po papíře.

»Napsal jsem jí,« mluvil doktor dále tonem nezlomné jistoty, »co mně diktovala moje rozvaha. Psal jsem jí, že ji nemiluji a nemohu milovati, a bez lásky že se nemíním ženiti.«

Celja přestala psáti a pozvedla naň oči.

»Co to pravíte?«

»Pravdu. Oběť jedné strany v manželství — toť

pouze hloupost nebo zbabělost právě té strany, která se obětuje a k tomu je to oběť bezúčelná, neplodná. Takovou roli nechci v manželství hrát ani za všechny poklady světa. Tolik jsem jí psal. Zítra vrátím jí prsten.«

»Nepostupujete příliš rychle?« usmála se Celja. »Možná, že Amalii Schmidtovou milujete opravdově a toliko v dále od ní zazdalo se vám na chvílku, že ji nemilujete?«

»Nu,« usmíval se doktor polo záдумčivě, polo výsměšně, neodvraceje od ní očí, »jen jednou třeba uviděti slečnu Amalii, jen jednou s ní pohovořiti, aby nabyl člověk jistoty, že vůči ní není žádné nerozvázné jednání možno.«

»Opravdu! Nu, ale soudíte příkře! Nedej Bože nikomu padnouti pod váš soud, je ostřejší než vaše nožíky a lancety! Ubohá Amalie!«

»Nelitujte jí, slečno! Jsem jist, že si brzo nahradí mou ztrátu. A pak, prosím slečno, člověk žije jen jednou, to značí, že jest jeho první povinností — unikati svízelům tam, kde může uniknouti, neboť svízele, toť ztráta života, které nám nenahradí žádná theorie, žádný altruizm.«

Celja se zatím se vším zápallem, s celým úsilím pohroužila do práce. Končila ji beze spěchu, odměřeně, jako by ani doktor nebyl u ní, jako by nehlásal filosofie sobectví s celým přesvědčením životní zkušenosti a nepochybnosti.

IX.

Rázem o deváté hodině — ani o chvílku dříve — vstala paní Hrozická se židle, posypala pískem a zavřela svoji knihu, poskládala na hromádky stvrzenky pro příští den, zvlášť polské, zvlášť ruské, srovnala závaží váhy na dopisy, složila péra, zakryla kalamář, jedním slovem zavedla na svém stolku vzorný pořádek,

rušený toliko četnými skvrnami inkoustu na pijavém papíře, kterým ze šetrnosti bylo pokryto zelené sukno na stole. Pak se oblékala.

Celja byla již oblečena a čekala na ni.

»Nečekejte na mne,« pravila paní Hrozická. »Než se stará pedantka přistrojí, budete vy už dávno na Marianském náměstí. A pak, naše cesty dělí se hned za prahem, já Bohu díky, jsem už tak dospělá« dodala ironicky, kloníc se doktorovi, »že večerní cesta po městě není pro mne nebezpečnou.«

»Tedy, dobrou noc, paní!«

»Dobrou noc, panstvo!«

Celja s doktorem vyšli. Hrozická pohlédla za nimi a pravila si:

»Naivní děvče! Jsem jista, že věří tomu šarlatánovi, a on jí maluje straky na vrbě. Ale, ať si věří! Nebudu ji varovati. Uvidíme, jak brzo zabočí na tu cestičku, jako Olga. Oh, moje mladé slečinky. Veřejná služba, to není nic pro vás! Vám kypí krev, ústa se chvějí, oči planou, a to všecko jsou věci pro veřejnou službu úplně zbytečné, ba tuze, tuze škodlivé!«

A Hrozická smutně sklonila hlavu.

»Nu, ale už je čas domů« řekla konečně. »Bože můj, co pak dělají děti! Oh, službo, službo! Cítím až v kostech tvoje následky!«

Sténajíc oblékala se pomalu, až přišel vrátný pozavírat okna, poshasínat světla, a zamknout kancelářské dvěře.

Touže dobou vykládala Celja doktorovi, jdouc mu po boku, se živou účastí o smrti své přítelkyně a přidala na konec:

»Ráda bych navštívila její matku, potěšila nešťastnou starušku v tak těžkém hoři. Ale jak, zítra ráno mám zase službu až do dvou hodin po poledni, jak se vyrvati?«

»Služba, toť poroba« potvrdil důmyslně doktor.

»Myslíte tak skutečně, pane doktore?« tázala se Celja živě. »Mně se tak do nedávna nezdálo. Právě naopak, ten pravidelný, na hodinu rozměřený život utišoval moji mysl, činil mne zdravější, rozvážnější, spokojenější. Přijdu ze služby, poobědvám, někdy si trochu zdřímnu, čtu, jdu do hodiny — tak mijí den po dni. A já jsem šťastna, neboť v té jakoby porobě, vlastně v těch přesně vytčených mezích, v nichž pohybuje se můj život, cítím, že žiji z vlastní práce, že nejsem nikomu na obtíž, nedbám o ničí lásku.«

»Kromě nějaké Hrozické, jakéhosi Vymazala, Doležala, a těm podobných úřednických pavouků« odporoval doktor zlostně.

»Ne, pane; nestojím o jejich lásku, neboť dobře vím, že mně nikdo nemůže ničeho udělati, když vykonám svou povinnost. Nejsem na nich závislá, a že přičiňuji se, abych s nimi žila ve shodě a souladu, to je už povahou. Raději k vůli svatému pokoji něco snesu, zvláště jde-li o maličkosti a o věci, v nichž sama nemám nepodvratně pravdu. To však jsou nevýhody našeho života vůbec a nikoli naší služby.«

To pronášela se západem, nadchla se neobyčejně; bylo viděti, že slova řinou se jí ze srdce. Ať již soumrak prostřený po ulicích, slabě rozháněný plynovými lampami, či svěží večerní chlad, či klidný ton doktorův dodaly jí tolik smělosti — dosti na tom, že doktor neviděl ji nikdy tak živou jako nyní! Nikdy ještě nezdála se mu tak švarnou, krásnou, jako v té chvíli, ač viděl toliko nejasně její tvář, politou jemným růměncem.

»Pravila jste, slečno, že tak bylo do nedávna. Zda se nyní něco změnilo?«

»Jak bych vám to jen pověděla? V mém okolí vlastně se nic nezměnilo, ale v nitru cítím jakousi změnu. Od té doby, co mne tatíček začal pokoušeti mojí službou

den jak den s vytrvalostí hodnou lepší věci, od té doby, co rozvinuje a maluje mně před očima všechny její nevýhody, od té doby, přiznám se vám, stala jsem se choulostivější proti těm drobným svízelným, bez nichž se to tu, toť se ví, neobejde. Obtížnost služby, které jsem dříve necítila, zarývá se mně jako jařmo do šíje. Chodí na mne časem chvíle nechuti«.

»Možná, že jsou to pouze chvíle probuzeného vědomí?«

»Co by to bylo za vědomí, tak těžké, tak bolestné?«

»Vědomí pochybeného cíle, ztraceného života, zmařených sil!« — s hlubokým přesvědčením a temným hlasem řekl doktor.

Celja se až zastavila překvapením.

»Co to mluvíte! — Nu, pane doktore, tak zlověstných slov jsem se od vás nenadála«.

»Jsem lékař slečno, a jako lékař nemohu mluvit jinak. Nepatřím k těm, kteří staví se proti právům ženy na vyšší vzdělání, na duševní práci, na soutěž s muži ve veřejném životě. Právě naopak, ať se ženy vzdělávají, ať myslí, píší, pracují! Je ještě tolik půdy neobdělané, tak veliký okrsek neznámého, neprozkoumaného, že čím více pracovníků, tím lépe«.

»Kdo by vás slyšel, myslil by, že jste vroucím přítelem emancipace žen« — zažertovala Celja.

»A měl by úplně pravdu!« — horoval doktor. »Jsem skutečně její přívržencem. Ať se ženy emancipují ze všech svých slabostí, nedostatků, z temnosti, nesamostatného žití, a nerozumu. Jako lékař jsem toliko proti jedné emancipaci, a v tom mám velmi mocného soudruha — přírodu.«

»Jaké to emancipaci se protivíte?«

»Emancipaci z pout rodiny, manželství, lásky! — hlubokomyslně odpovídal doktor. Ten věčný nářek na

veškeré mužstvo, to probouzení umělé nenávisti proti celému vousatému a bradatému pokolení, ta propaganda emancipovaného celibátu a klášternictví, činí v očích mnoha lidí celou věc směšnou. V mých očích je to jen chvilkové poblouzení psycho-fysiologické, na něž nejen že se nehněvám, ale hledím jako na předmět lékařské praxe, pátrám po jeho zřídle a přemýšlím, jak nejlépe by se dalo vyléčiti«.

»Přiznávám se, pane doktore, že, ač se sama protivím takovému pojmání ženy jako něčeho různorodého, protivného muži, že bych se neodvážila vysmívati se ani ironisovati těch žen, které zaujaly takové stanovisko, ani posuzovati jich s vašeho lékařského stanoviska. Nezapomínejte, prosím, pane doktore, že myšlénka o společenských právech a povinnostech ženy je ještě zcela nová, málo rozšířená i mezi samými ženami, že tedy potřebuje horlivých apoštolů, šířitelů i stoupenců, a právě proto musí vytvářeti extrémy, které vlastním příkladem chtějí dokázati spravedlivost i sílu toho proudu. Extrémy takové jsou způsobily, aby otevřely lidem oči, aby tito lidé, setkávající se s výstřelky, zvykli hlavní, podstatný směr považovati za cosi žádoucného, přirozeného, takového, co se rozumí samo sebou«.

»Škoda, že slečna není advokátem, usmál se doktor, bráníte věc, pro niž mluvíte tak slavně, že jste až proti ní. Přiznávám se, slečno, že v celé té krásné obraně ten zjev byl pro mne nejcennějším«.

»Proč? Zda jste se toho nadál?

»Nu, mohl jsem se nadíti«. Vždyť dosavádni váš život, a zvláště to dobrovolné snášení poštovského jha, nesvědčí právě o vaší lásce k životu rodinnému«.

Celja kývnula důrazně hlavou.

»Nenadála jsem se, že i vy budete ke mně mluvití tím tónem. Dobrovolné snášení jha! Vždyť je to od vás trpký výsměch! Co mám dělati? Či snad mám jíti že-

brotou? Či mám žítí z lásky nějakých příbuzných? A což, když jich nemám?! Nebo do konce . . .»

Nedokončila. Byli již u cíle, v průjezdu domu, kde bydleli.

»Ne tak, slečno, — pravil doktor, když vystupovali po schodech — ničeho podobného po vás nežádám. Ale je ještě jeden východ«.

»Vím, vím, co řeknete! Vdátí se. Ale to je právě tak, jako kdybyste řekl hynoucímu hladem: jediná je pro tebe spása — každý den míti hovězí pečení k obědu. Velmi rozumná rada, ale umírající hladem nemá ani kousku chleba!«

»No, slečno, tentokráte jsou vaše důkazy velmi slabé! Dokazujete přirovnáním, které, kdyby bylo sebe přirozenější, přece pokulhává. Předně máte malé mínění o mých lékařských vědomostech, domnívajíce se, že bych dal hladem zmírajícímu takovou radu. Hovězí pečeně by mohla jeho oslabené ústrojí rázem zničiti. Takovému poradím bulion a poručím jej dáti hned do nemocnice.

»To je právě ono! Takovou nemocnici pro svobodné a nemajetné ženy jest veřejná služba, kdyby byla ještě odpornější, ještě méně přiměřená jejich tužbám a vlohám. I já jsem v té nemocnici, prostě proto, abych neumřela hladem.«

»Nu,« usmíval se sladce doktor, »ale kromě nemocnice je také domácí léčení.«

»Pro ty, kteří na ně mají!«

»A kdybyste tak vy, slečno, našla prostředky na takové domácí léčení?«

»Já? Kde bych je našla? Leda bych vyhrála sto tisíc z loterie!«

»No, to s těžkem. Ale, kdyby se naskytly prostředky, přijala byste je, či byste je odmítla z nepravého studu?«

»Z nepravého studu? Toho neznám! Záleželo by na prostředcích a prameni, z něhož by pocházely.«

»Zřídlo poctivé, a prostředky, nu řekneme skrovné; ale na domácí léčení by stačily úplně.«

»Vyznávám« pravila Celja, zastavivši se na chodbě přede dveřmi do bytu, »že zhola nic nechápu, o jakém léčení a o jakých prostředcích mluvíte.«

»Možná,« řekl doktor neurčitě. »Můžeme si o tom promluvit jindy. Přijdete přece, slečno, k nám na večeri?«

»Což pak vím?«

»Přijďte! Otec není doma a mně se nechce samému jísti. Tak tedy pohovoříme si, nebude-li vás to nuditi.«

»Nu tak na shledanou!« odpověděla Celja a podávši mu ruku, odešla do svého pokojíka.

X.

Při večeri byl přes doktorovo ujištění starý Temnický. Doktor mlčel, na Celju se ani nedíval. Starý Temnický byl také jaksi zasmušilý, a Celja, která si nadarmo lámala hlavu nad tím, co jí doktor chtěl vlastně říci, neměla chuti začítí rozmluvu. Proto hned po večeri odešla do svého pokoje, omlouvajíc se tím, že zítra ráno musí vstáti do služby.

Bylo jí jíti kuchyní, kde ji zadržela na chvílku Osipová výkladem o domovníku, který opiv se, nadal domácím pánovi a zvláště starému Temnickému, o němž rozkřikoval do celé ulice takové šeredné historky, že až hanba povídat. »Nu, však mu také na policii za to dají,« dokládala stařena.

»Jak to, odvedli ho na policii?«

»Ovšem! Pan Temnický je znám se starším komisařem, šel, požaloval, a našeho domovníka odvedli. Máme už i jiného místo něho«.

»Opravdu?« divila se Celja.

»A neztratila jste slečno vy tento list?« pravila Osipová, dobývající ze záhradří smačkaný, otevřený list a podávající jej Celje. »Možná že zase nějaká hloupost, že se na mne zase rozhněváte, ale tak to už na mne padlo, že k vám chodím se samými listy.«

Celja podívala se na list, a zachvěla se.

»Odkud jej máte Osipová?«

»Našla jsem jej tady na schodech! Myslila jsem, že vy jste jej ztratila. Jen se podívejte do vnitř, možná, že je tam dopis nepatřící do této obálky. Písmo leželo samo, do obálky jsem je vložila já.«

Celja vyňala list, podívala se do něho u lampy a zasmála se hlasitým, srdečným smíchem.

Cha, cha, cha! To tak! Totě pěkné! To je zajímavé! Chachacha! — smála se, skládající písmo a vkládající je znovu do obálky. Se smíchem vběhla do svého pokoje, ale tu se jí najednou smích přetrhl, ústa se sevřela, líce zbledlo. Začalo jí svítati v hlavě, ale jak bolestné bylo to svítání! Začala prudce přecházeti po světnici, pak zastavila se u okna a přitiskla čelo na chladnou tabuli. V obraznosti kmitnula se jí postava Stokolosy, s vyděšeným výrazem, planoucímá očima, shrbená a nepěkná, ale se vřelým, upřímným srdcem. Chvilí jako by jí hleděla do očí, pak pokryla se jeho tvář nevylicitelným smutkem a zvolna rozplynula se v šeré mlze. Celja máchnula rukou.

»Co mám z toho! byl mně cizím, a cizím mně zůstane. To není ztráta.« Vážněji zněly struny pro Olgu. Fantasie Celjina, která vždy oblékala každou myšlenku hned v plastický obraz, okamžikem otevřela jejímu zraku ohromný, zaprášený a škaredě dlážděný hostinec. Toť veřejná služba žen. Tím hostincem prochází mnoho žen, mladých i starších, veselých i smutných, plných naděje i plných nedůvěry. Zdá se, že jdou všechny po-

hromadě, stejným, odměřeným krokem, a přece přihlédnouce blíže, rozeznáme tři oddíly, tři stezky hostincem.

Cestičkou na pravo kráčí houfek žen, v jejichž srdcích hoře života, zklamání a přísná služba, vysušily omlazující zřídlo citu a lidské samostatnosti. Toť ženy byrokratky, které bez únavy hledí si povinností, ale ženy s velmi úzkým kruhem myšlení, zájmů, sympatií a antipatií. Jsou to bytosti lidské, sympatické ze mnoha příčin, hodné soucitu také z mnoha příčin, ale přespříliš uniformované. Prach hostince usadil se na nich hustými vrstvami, zažral se jim do kůže, zbavil ji pleti a všelikeho lesku a svěžesti. Druhou zteskou na levo jdou bytosti přímo opačné oněm, živé, ohnivé, toužící po životě, plné zápalu do práce, plné soucitu a obětavosti, ale právě proto vydané nejprudším pokušením, největšímu nebezpečí, chybám a omylům. V tom hloučku není jednotnosti ani jednotvárnosti; tu každá tvář — skutečně zvláštní ráz, tu plno ruchu a protiv, tu rozléhá se smích a sténá zoufalství, a podél stezky, kterou ten hlouček prošel, viděti kousky od sebe jakési nerozeznatelné ostatky: tu trup, tu kaluž krve.

A třetí stezka — poslední. Jde po ní velmi pestrý, nejčtetnější zástup. Jsou to ženy, bohaté zkušenostmi, které vynesly z těžkého životního zápasu přece citlivé srdce a neporušenou duši; jsou to mladé dívky, jež šťastná povaha chrání od výstřednosti a mladost před prohnáním, povahy klidné s živým citem a touhou po práci, ale zřízené více rozumem než citem. Ani tu není bez boje, bez vnitřního rozdvojení, ani tu neschází poblouznění a omyly, neboť kde jich není v dílech lidských? Ale nejdražší poklad, lidskost, hodnota a rázovitost lidská střeží se tu svatě, přechovává se jako nejvzácnější dědictví do daleké, krásnější budoucnosti.

Lehké klepání na dveře přerušilo ji v myšlení.

»Smím vejítí?« tázal se ve dveřích doktor. »Slyším, že ještě chodíte po pokoji, nespíte, napadlo mně tedy«

»Prosím, prosím, jen pojdte dále!« odvětila Celja.

»Pouze na chvílečku. Otec odebral se po večeri do své besedy, a já nejsem zvyklý chodit tak časně spat. Ale překážím-li«

»Ne, pane doktore, nejsem ospalá! Račte se posadit.«

Doktor sedl a pokud Celja přecházela po pokoji, nespustil s ní očí.

»Divná věc«, začal po krátkém mlčení. Hledícimu na vás, slečno, zdá se mně, že čtu vaše myšlenky jako z knihy.«

»To se vám tak zdá,« usmála se.

»Nu, oč se založíme, že vím, nač jste myslila tento okamžik!«

»Dobrá, oč se založíme?«

»O . . . o . . . víte co slečno, až vyhraju, určím svou cenu a prohraju-li, budete vy diktovati.«

»Mohlo by vás mnoho státi, co já nadiktuji.«

»To je jedno. Ale i já budu vyžadovati věc ne jen tak ledabylou.«

»Jsem spokojena, přijímám. Nu, povězte, nač jsem myslila?«

»Na jednoho mladíka, který se jmenuje Semion Stokolosa.«

Doktor pronášel slova zvolna, s důrazem, upřev pronikavý pohled na Celju. Ona stála naproti něho. Slova doktorova nedojala jí nikterak.

»Věděla jsem, že k tomu směřujete, ač nenadála jsem se těchto slov. Prohrál jste, pane doktore. Myslila jsem na osud žen ve veřejné službě.«

»Čestné slovo!?«

»Čestné slovo!«

»Prosím, diktujte svoji výhru.«

»Pan doktor mně musí jako ve zповědi vyznati tři pravdy,« polo humoristicky, polo nervosně řekla Celja. »Především, odkud znáte Semiona Stokolosu a proč soudíte, že jsem naň myslila?«

»O na tu otázku je dopověď velmi snadná. Pana Stokolosu znám ještě z gymnasia. Právě dnes, když jste odešla ze služby, viděl jsem ho oknem jíti po ulici. Náhodou spatřil jej i můj otec, a ukázal mně jej, jako onoho mladého člověka, se kterým... kterého... o kterém se zmínil při obědě.«

Krev vehnala se Celje do hlavy.

»A vy jste hned uvěřil, že mám s ním nějaké styky! Fuj, pane doktore, styďte se!«

»Což bylo by v tom něco zlého? Pan Stokolosa je slušný, sympatický člověk, až na svůj... komický zevnějšek.«

»A kromě toho je mně docela lhostejný.«

»A přece si s ním dopisujete, slečno.«

»Mýlíte se pane. Dostala jsem od něho několik listů, to je pravda; ale na žádný jsem mu neodpověděla.«

»Nu tedy! Dejme tomu, že jste mu nedala písemné odpovědi, ale ústní.«

»Pane doktore!« okřikla jej Celja ostrým, bolestným hlasem.

»Ale prosím slečno, přec ani to nebylo by zločinem.«

»Ale kdyby to bylo skutkem, netajila bych se tím.«

»Ha, to prosím! Přejděte ke druhému bodu, je-li libo.«

»Ne, pane, daruji vám jej,« pravila Celja důrazně.

»Oh, slečna se na mne hněvá. Kážete snad, abych šel?«

»Ale sedte, sedte! Kdo vám povídal, že se hněvám,« pravila rychle Celja.

»Díky vám za dovolení! Druhý bod mohu vám zodpovídati, aniž byste se tázala. Chcete znáti něco bližšího, podrobnějšího o Amalii Schmidtové, že ano?!«

Celja se naň podívala s údivem, pak vypukla ve hlasitý smích.

»Tentokrát jste uhodnul. Ale mluvte pravdu!«

»Což o to,« klidně povídal doktor, »nemám, proč bych zatajoval pravdu. Slečna Amalie je, jak jsem již dříve vykládal, dcera primáře hlavní vídeňské nemocnice, má osmadvacet let a jest dědičkou půlmilionového jmění. Poněvadž jsem s její otcem velmi za dobře, snažil se velmi delikátně, aby mne ji naklonil, abych se stal jeho zetěm. Nu, nač zatajovati chyby. Člověk není svatý, zlakomil jsem se ani ne tak na jmění jako spíše na kariéru, jakou mně sliboval dr. Schmidt, i zasnoubil jsem se se slečnou. Ale dnes, jak jste viděla, odepsal jsem jí, »slovo s to« a přerval ty svazky«.

»Je to všecko pravda?« upřeně hledíc na doktora, tázala se Celja.

»Do slova pravda!«

»Čestné slovo?!«

»Čestné slovo!« bez váhání pravil doktor.

»Nu dobře. A co vás vlastně k tomu přimělo?«

»Co mne přimělo? Hm!« dělal doktor překvapeného. »Dovolte slečno, abychom zatím minuli tu otázku, protože nepatří ke druhému bodu — slečně Schmidtové!«

»Tak, tak!« smála se Celja. »Jednejme parlamentně! Přejdeme k třetímu bodu. Jaký vlastně byl smysl vaší večerní rozmluvy? Možná, že je to beztaktní, když se táží tak přímo, ale, pane doktore, vy jste prohrál sázku, nesmíte se tedy hněvati.«

»Vlastní smysl mé řeči? Hm, hm!« A doktor tentokrát opravdu pomaten, vrtěl sebou na židli. »Je to věc trochu choulostivá, nevím, v jaké formě bych vám ji přednesl.«

»Nedbejte o formu! Forma je lhář! Ať mluví věc sama za sebe«, vážně, ba téměř přísně porouchala Celja.

»Vlastní smysl mé řeči, slečno, jest ten, že já...« ta slova cedil doktor zvolna, čím dál tím pomaleji, až konečně zašeptal, shýbaje se na židli, »— vás miluji«.

Sotva to dořekl, vrhl se k Celje, aby ji objal ve svoje mohutné páže. Celja zbledla, ale odstrčila jej silně.

»Ne, pane, — nezapomínejte se! Sedte. Mám k vám ještě otázku. Pravíte, že mne milujete. Veliká čest pro mne. Patrně řeknete také, že k vůli mně jste upustil od slečny Amalie?«

»No, a kdyby?«

»Veliká čest pro mne, veliká oběť, ó veliká!« podrážděně odpovídala Celja. »A nyní mně prosím řekněte, čeho žádáte ode mne za tu čest, za tu oběť?«

»Podivně mluvíte. Ani za tu čest, ani za oběť, ani za svoji lásku nežádám ničeho, a nemohu ani žádati. Mohu si toliko přát...«

»No, tak čeho si přejete?«

»Abyste... abyste i vy mne aspoň trochu milovala.«

»Ale k čemu vám moje láska?«

»Ach slečno, jak se jen můžete tak tázati! Vaše láska byla by mi nejdražším pokladem, novým životem, byla by...«

»Pane doktore!« přerušila jej Celja přísně, »nedělejte ze sebe básníka! Nesvědčí vám to. Kolikrát přece jste povídal, že jste člověk praktický. Mluvte tedy po svém způsobu, prakticky.«

Doktor vytřeštil oči na Celju, která stála před ním, pořád ještě bledí, se sevřenými rty, s výrazem

soustředěného napjetí a odhodlanosti. Obhlédl ji rychle tázavým zrakem, v němž kmitnul na okamžik zlostný úsměšek a jistota vítězství a pravil:

»Nu, slečno, trochu mne překvapujete. Nemyslíl jsem, že jste v takových věcech tak praktická.«

»A co jste si myslel? Že mne lapíte pouhými slovy, jimž nevěřiti mám příčinu?«

»Máte příčinu?« žasl doktor. »Jakou pak prosím?«

»To je má věc. Až přijde na mne řada mluvit, povím ji, nebojte se. Ale teď mluvte vy. Varuji vás pouze, mluvte upřímně!«

»Což jsem dosud nemluvil upřímně,« hrál doktor na uraženého.

»K věci, pane doktore, k věci! Co chcete ode mne?«

»Když vás miluji, což tu přirozenějšího, než touha, abyste vy . . . byla mou?«

»Byla vaší? Což pak, chcete si mne vzíti?«

Doktor zbledl při té otázce. Chvíli byl v rozpacích.

»Což slečno, to by bylo nejen nejvroucnějším přáním, nejvyšším ideálem, ale jsou tu všelijaké překážky, jež třeba nejprve odstraniti. Nemyslete, že takovou překážkou je vaše chudoba. To je mně lhostejno! Pravda, do začátku na zařízení shodil by se nějaký kapitálek, no ale, to je ale moje starost, nad tím vy se nermuťte. Vážnější překážkou je . . .« Doktor na chvíli se zarazil.

»Co pak?« dotírala Celja.

»Vaše poštovní služba!« oddechnul si doktor, jako by se mu svalil se srdce kámen.

Celja naň hleděla s němým úžasem.

»Ano, slečno!« pokračoval doktor jaksi volněji a téměř se zápallem. »Ani můj otec, ani já nepřistoupíme na to, aby moje snoubenka šla k oltáři z kanceláře. Žena jest pro mne čímsi tak posvátným, něžným, ne-

dosažným, že nemohu bez vyrušení ani představit si ji tam na výstavě, na tom poli, kde nestoudnost a hrubá síla rvou se o kus chleba. Představit si slečno, vás, uprostřed té tlupy, toť pro mne tak bolestno, tak pokořující . . . »

Celja stála bledá, chladná, nehybná. Toliko prsa její vlnila se bouřlivě, prudce, svědčíce o hlubokém vzrušení.

»A co mám dělati?« tázala se jedva slyšitelně.

»Opustiti poštu, co nejrychleji, třeba zítra!«

»A kam potom? Přece tu . . . vám na obtíž . . . býti nemohu, nejsouc dosud vaší «

»Na obtíž! Jak to mluvíte? Pro toho, koho miluji je každá obtíž, každá oběť pouhou povinností. Pravda, zde býti nemůžete. Ale je pomoc. Mám starou tetu ve Stanislavě, zavezu vás k ní a pobudete tam, pokud nebude vše připraveno k sňatku. Souhlasíte?«

A doktor zase s úsměvem rozestřel páže, aby ji pojal v objetí.

»Ještě ne,« odbyla jej chladně. »Teď přišla řada, abych zase já mluvila. Nebude to dlouho. Prosím pane doktore, přečtete mně tento list, a objasněte mně jeho obsah!«

I podala mu tedy list, který před tím dostala od Osipové.

Zahlédnuv hrubé klikyháky, jimiž bylo na obálce načmáráno jeho jméno, skočil doktor jako uštknut hadem.

»Odkud máte ten dopis?« vyrazil drsně.

»Nebojte se, pane doktore, neukradla jsem ho,« chladně odbývala jej Celja. Osipová jej našla na schodech, a domnívajíc se, že je můj, dala jej mně. List byl vlastně bez obálky, i pohlédnuvši do něho, uviděla jsem účty za prádlo, za mytí podlahy, za cídění botů a pod nimi podpis: Amalie Schmidt, Ihr altes Stubenmadl. Až

potom, pohlédnouc na obálku, poznala jsem, že je adresován na vás. Prosím, pane doktore, vracím vám tu cennou listinu.«

Doktor stál jako vyjevený, konečně začal s nuceným úsměvem.

»Nu a co z toho, slečno Celjino?«

»Nic, leda to, že jste potvrdil čestným slovem, pravdivost své báchorky o slečně Amalii. Vím aspoň, zač stojí vaše čest.«

»Ale, vždyť je to žert, nevinný žert!«

»Právě tak nevinný, jako ten, který jste si chtěl ztropiti ze mne! Ó, nyní jsem vás pochopila! Nyní vím, proč vám vadila moje služba! Vím, k jaké to tetě jste mne chtěl zavézt! Vím, jak jste mne chtěl mítí svou. Bože můj, Bože —« a propukla ve hlasitý pláč, »čím jsem vám ublížila, že mne tak urážíte? Proč číháte jako vlk od první chvíle jen na to, jak byste mne pohltil, zašlapal do bláta, zohyzdil ve vlastních očích!«

Rozplývajíc se v hořkých slzách, padla zemdlena tváří na podlahu. Těžký vzlykot zachvíval jí celým tělem. Doktora nebylo již dávno v pokoji, místo něho skláněla se Osipová nad plačící dívkou jako matka.

Pozdě teprve uspokojila se Celja, dlouho nemohla usnouti. Život zdál se jí tak těžkým, nebezpečným a šalebným, jako tomu, kdo zabloudil v lese plném zmijí, vlků a hnijícího troudu.

Na druhý den dala po Osipové výpověď z bytu. Po poledni pak, po úřední hodině na poště pospíchala ku staré Nevirské. Nešťastná žena, která vyplakala všecky slzy nad tělem Olziným, přijala Celju jako první zásvit světla po tmavé noci. Její slova, plna vroucí, upřímné lásky ku zemřelé, plna čisté dívčí soustrasti i s její poblouzením a více ještě s její nezměrným utrpením, byla starušce oživující rosou. A když jí konečně zdělila svou příhodu s doktorem Temnickým,

objala ji staruška vroucně — vroucně a skrápějíc slzami její mladé čelo, pravila:

»Mé ubohé, zlaté dítě! Pojď ke mně! Vezmi to místo, které tak náhle uprázdnila krutá smrt. Buď mně dcerou! Budeme se milovati, budeme chrániti druh druhu. A ty, kteří pasou po naší záhubě, ať soudí Bůh dle své svaté vůle!«

Celja zlíbala staruščiny zvadlé ruce, skrápějíc je slzami. —

Přeložil J. C.

Zprávy.

Svatobor dokončil třicátý čtvrtý rok své činnosti, i může s dobrým svědomím říci, že v něm úkolu svému opět utěšenou měrou dostál, že pro literaturu, pro její vzdělavatele i pro potřebné rodiny po spisovatelích mnoho vykonal. Ředitelstvo mělo osm schůzí, ve kterých ku podpoře spisovatelů stížených nedostatkem, chorobou nebo stářím povolilo dohromady 2000 zl., ku podpoře nemajetných rodin po spisovatelích 1070 zl., k slušnému pohřbení zasloužilých nebožtíků 265 zl. Ze spisovatelů, kteří od Svato-
boru obdrželi příspěvky na studijní cesty, vykonali loni pan K. Mádl cestu do Německa, Belgie a Holandska ke studiu výtvarného umění, pan dr. J. Frejlach cestu do Německa k studiím hydrografickým a meteorologickým, p. pr. Ant. Šnajdauf cestu do Londýna ke studiu uměleckých památek, p. O. Červinka cestu do území Slovinců, pan J. Konrád cestu do Přímoří a Chorvatska, oba k bližšímu poznání kraje i lidu. Tři pánové oznámili, že pro nastalé překážkynemohli loni na cestu se vydati a musili ji odložit na rok letošní. Letos bylo na podpory ke studijním cestám poskytnuto 1300 zl. Vypsán na ně zase konkurs, i přihlásilo se 38 uchazečův; ředitelstvo pak povolilo po 200 zl. k cestě na Rus, hlavně na výstavu novgorodskou, pí. Gabriele Preissové spisovatelce v Oslavanech, pp. Jos. J. Toužimskému, spisovateli na Král. Vinohradech a Fr. Tábořskému, professoru české vyšší dívčí školy v Praze; dále pp. dr. Janu Pražákovi, gymn. profesorovi na Šmíchově, 200 zl. k studiu klassických starožitností v Italii, dr. ryt. Em. z Čenkova, městskému úředníku v Praze, 150 zl. na cestu do Paříže, dr. Jar. Jahnovi, sekčnímu geologu ve Vídni, 150 zl. k výzkumu českého kambrického útvaru, Aug. E. Mužíkovi, spisovateli na Král. Vinohradech, 100 zl. k cestě po Moravě,

Slovensku a Haliči a Ig. Hořicovi, spisovateli v Praze, 100 zl. k cestě na Moravu a Slezsko. Literární odměny ze základu kněze Filipa Čermáka Tuhoměřického připadly letos spisům krásné literatury. Do soutěže náležela všechna díla tohoto oboru vydaná v letech 1893—1895. Porota jednomyslně přiřkla 500 zl. p. Juliu Zeyerovi za »Karolinskou epopeji« 300 zl. p. Svato-pluku Čechovi za báseň »Snih« a 300 zl. p. Aloisu Jiráskovi k tomu účelu, by na Slovensku konal studia k historickému románu z doby českých »bratříků«. Pro šestý kvartant historických prací pramenných, vydávaných z nadání Františka Palackého, připraveno bylo loni k tisku devět kratších kronik z doby husitské. Kroniky ty jsou teď již úplně vytištěny. Kroniky Eneáše Sylvia připraven k tisku latinský text a dva překlady české Jana Húsky a Mikuláše Konáče. Protože vydavatel jich prof. dr. J. Emler stížen jsa chrobou nemohl práci tu tak rychle, jak by si byl přál a jak by žádoucno bylo, dokonati, požádal pp. dr. V. Nováčka, adjunkta zemského archivu a prof. K. Nováka na Král. Vinohradech, aby vydání té kroniky místo něho provedli. Dr. Nováček uvázal se ve vydání textu latinského, prof. Novák ve vydání obou překladů českých. Tisk již tak daleko pokročil, že v krátké době bude dokonán, načež dojde na Bartošovu kroniku pražskou, kterou k vydání připravil pan prof. dr. Ant. Rezek. Obtížné přípravné práce k vydání Starých letopisů českých a to podrobné srovnání všech 27 dosud známých rukopisů provedeno vydavatelem prof. dr. Emlerem, jehož první péči bude, jakmile se mu bohdá opět zdraví vrátí, aby práci tu v době co možná nejkratší ukončil. Ze základu Šetkova vypsána letos cena 250 zl. původním spisům z oboru dějin a literární historie, vydaným v posledních šesti letech. Bylo jich 22 do konkursu zasláno. Příslušná porota přisoudila cenu p. Josefu Truhlářovi za spis »Humanismus a humanisté v Čechách za Vladislava II.« O ceně 300 zl. ze základu Náprstkova se r. 1895 ucházelo 10 dramatických prací. Porotci uznali, že cena nemůže žádnému z konkurujících dramat udělena býti. Literární odměna 200 zl. ze základu Václava Beneše Třebízského přisouzena lonstejným dílem »Zapadlým vlastencům« od Karla V. Raisa a historickým obrazům »Ze staré Prahy« od Zikm. Wintra. Z fondu Jospokorného dána podpora 150 zl. opět panu Jos. Stočesovi, učiteli v Libušíně, synovci zakladatelovu. Z nadání Boleslava Jablonského poskytnuto po 50 zl. Alex. Kreisovi, žáku hudební konservatoře a Karlu Tupému, učni knihtiskařskému. Úkolu svému, uctívati také památku spisovatelů zesnulých, dostál Svatobor v minulém správním roce příspěv 200 zl. na pomník, který slavnému pěvci »Kytice« K. J. Erbenovi v rodišti jeho Miletíně v nejbližší době

zřízen bude, a rozmnoživ zase summou 500 zl. fond ke zbudování důstojného pomníku Františku Palackému v Praze; k pomníku tomu má o slavnosti stých narozenin Palackého r. 1898 aspoň základ býti položen. V příslušném výboru, který právě zahájil národní sbírky k dokonání tohoto díla, jest Svatobor zastoupen prof. dr. V. V. Tomkem. Ve zprávě děkuje se dále dárcům a ústavům, které Svatobor obmyslili. Tiskopisy a fotografie, poněvadž Svatobor knihovny nemá, věnovány museu král. českého. K jmění Svatobora v posledních letech patřila též usedlost č. 1. v Slavíkovcích u Nové Kdyně, byvši mu odkázána p. J. Kozinou, voj. účet. radou ve výslužbě. Přešla r. 1894 ve skutečné vlastnictví našeho spolku, tak že mu bylo pečovati o potřebné opravy příslušných stavení, pojištění jich atd., ale měli jí až do své smrti bezplatně užívatí blízcí příbuzní odkazatelovi p. V. Boháček a jeho choť. Dle vši pravděpodobnosti, založené na tabulkách úmrtnosti, byl by Svatobor po velkou řadu let měl s usedlostí tou jen vydání, práci a starost, ale zcela žádného příjmu z ní. Proto po bedlivém uvážení ředitelstvo letos usedlost tu p. V. Boháčkovi prodalo, ovšem za mírnou tržní cenu, z které však již od nynějška do pokladny poplyne pravidelný úrok a bude rozmnožovati roční výdajné jmění. Do fondu pro vydávání privilegií královských měst českých, od jednoty spravovaného, zaplatila Česká akademie 1875 zl. 35 kr., město Hradec Králové 400 zl., Rakovník 50 zl. V členstvu Svatobora staly se průběhem posledního roku jen malé změny. Prof. dr. J. Thomayer přestoupil z řady skutečných členů mezi členy zakládající, složiv 200 zl.; p. J. Fanta, architekt v Praze, byl od poslední valné hromady pro své zásluhy o spolek jmenován činným členem; p. dr. Jar. Jahn, sekční geolog c. k. geologického ústavu ve Vídni a pan V. Pok, magistrátní úředník a spisovatel v Praze, stali se členy skutečnými. Za zesnulého p. Vojtěcha Náprstka bude dále placen roční příspěvek činného člena. Novými členy stali se: p. Jos. Víšek, starosta města Královských Vinohradů, členem činným a pp. prof. Voldřich a K. P. Kheil členy skutečnými. Jmění Svatobora na hotovosti obnáší 14.298 zl. 47½ kr., v úpisech 62.516 zl. 64 kr. Fond Palackého na hotovosti 12.408 zl. 19 kr., v úpisech 13.500 zl. Fond na pomník Palackého 10.147 zl. 96 kr. Fond Náprstkův na hotovosti 1003 zl. 72 kr., v úpisech 7500 zl., fond Pokorného hotově 878 zl. 24 kr., v úpisech 4000 zl., fond Filipa Čermáka Tuchoměřického hotově 1375 zl. 85½ kr., v úpisech 22.100 zl., fond Rudolfa Šetky hotově 3176 zl. 83½ kr., v úpisech 3500 zl. Fond Boleslava Jablonského obnáší na hotovosti 334 zl. 03½ kr., v úpisech 2000 zl., fond Beneše Třebízského v hotovosti 320 zl. 01½ kr., v úpisech 4700 zl., fond Havlíčkův hotově 1191 zl. 87 kr., v úpisech 37.500 zl., fond Gust.

Pflegra obnáší 8000 zl., fond na vydávání privilegií českých měst 2857 zl. 95 kr., fond na pomník P. Hippmanna hotově 1453 zl. 42 kr., v úpisech 610 zl., fond na udržování náhrobku Maškova obnáší 41 zl. 28 kr., fond na pomník Krejčího 16 zl. 82 kr., fond na pomník Vítězslava Háška 11 zl. 29 kr. Úhrn fondů v pokladně Svatobora obnáší 49.515 zl. 95½ kr., v úpisech 165.926 zl. 64 kr.

Čechové vídeňští zasáhli v posledních dvou letech činně ve veřejný život ve Vídni. Činnost tuto znamenati lze netoliko na poli politickém, nýbrž i národohospodářském. Hlavní vzpružinou k tomu byly loňské volby do obecního zastupitelstva vídeňského, jichž se také vídeňští Čechové jako organisující se strana s poměrně dobrým výsledkem účastnili. Leč i pole národohospodářské, podporované obětavým říšským poslancem Dr. Kurzem, nezůstalo a bohdá nezůstane také nadále bez nadějných výsledků. Čilý zájem v zakládání lidových záložen pozorovati lze téměř ve všech okresích vídeňských, hlavně však v těch, ve kterých Čechové slušným počtem zastoupení jsou. A tu právem se ukazuje na to, že tyto záložny budou kdys mocnou zbraní v rukou vídeňských Čechů, najmě při příštích obecních volbách, kterých vždy a za každých okolností jest se jim účastniti. V této snaze Čechů vídeňských, spojené už dnes s dobrými výsledky, dlužno však s bolem konstatovati, že otázka českého školství nevyvinuje se tak, jak by toho zapotřebí bylo. Hlavní překážkou toho ovšem jsou nedostatečné finanční prostředky. Tak i jediná škola »Komenského« v X okrese zápasí nejen s hmotným nedostatkem, ale i s nepřízní doby u jistých kompetentních úřadů. Škola »Komenského« jest dnes trnem v očích jistých orgánů vídeňských, jež nepopřejí víd. Čechům ani to, co jim po právu náleží. Škole »Komenského« po 10letém trvání a po krutých bojích nedostalo se dosud právo veřejnosti, aniž jest dnes naděje, že ho dostane v blízké budoucnosti. Že právo na české obecné školy ve Vídni vídeňští Čechové mají, jest zřejmo, a také dle platných zákonů zaručeno. Ale Vídeň jest a musí býti německá, slyšeli jsme v poslední obě několikráte z křesla purkmistrovského. A páni na radnici i jinde obávají se proto českého rázu residenčního města Vídně, jenž ostatně už dávno existuje. Vždyť by bylo nemístno ukazovati na to, že ve Vídni žije nejméně 300.000 Čechů. Nechť jde kdo na př. v podvečer na hlavní třídu nejčestějšího okresu Favorit, tam brzy sezná, že v okrese tom nejméně polovic veškerého obyvatelstva Čechů jest. K veřejnosti českých škol ve Vídni jest doba ještě daleká, tak jako na mnoho let jest posunut výsledek snahy, udržovati soukromé školy v některých okresích vídeňských. Než přece na okamžitou pomoc pro tisíce dětí českých jest dnes už pomýšleti. Takové okamžité podpory vyžadují

školy jazyka českého, zřízené podle vzoru jazykové školy ve III. okrese. Ovšem i tu potkáme se zase se dvěmi nepříznivými okolnostmi: finančními prostředky a se záměrnou houževnatostí příslušných orgánů. Ale boj za naše oprávněné požadavky nikdy utuchnouti nesmí, ba naopak, vždy musí být důraznější a mocnější. Také naše obětavost pro zakládání jazykových škol nesmí ochabovati, ale spíše stoupati. Školy tyto jsou pro vídeňské české poměry náramně důležité. Do nich přijmuty by byly pouze školou povinné ditky rodičů českých, tak jak se to děje ve škole jazyka českého ve III. okrese. Celé vyučování spočívá v nich na čtenkách a mluvnickách, pro české obecné školy schválených. V plánu učebním klade se hlavní důraz na výklady slov, věcí, na důležitější články země a dějepisné atd. Konečným však cílem nám Čechům vídeňským školy jazykové nesmějí zůstat. Ony jsouce zárodkem po požadavcích dalších, budou mocnou pákou k dosažení netoliko veřejných škol obecných, nýbrž i středních. A těchto snah a tužeb, na které vídeňští Čechové jednak platnými zákony, jednak svým ohromným počtem zejména ve Vídni mají právo, nesmí nikdy zapomínati, ale vždy a všude za ně i nejkrajnějšími prostředky bojujati.

Česká společnost národohospodářská konala v neděli o 10. hodině ve velké síni radnice staroměstské svou první ustavující schůzi. Schůzi zahájil pan dr. Šílený z Tišnova. Na jeho vyzvání byl aklamací zvolen předsedou říditel p. dr. Lošťák, místopředsedy pp. Kubr a Ečman. Pan dr. Lošťák uvítal přítomné, při čemž litoval, že schůze jest tak málo navštívena a přikročil ihned k programu, který zařizující komitét předložil. Nejprve podával pan dr. Šílený zprávu o posavadních pracích národohospodářské společnosti. Vyvracel výtky z různých stran přípravnému komitétu činěné, jako by se v přípravných pracích ustalo, a precisoval pak účel spolku a prostředky, jakými účelu toho spolek docíliti hodlá. Činnost spolku má býti výhradně praktická. Řečník poukazuje na nedostatečnou naši hospodářskou organizaci zejména na Moravě a uvádí příklady. Na to byli do výboru zvoleni pánové: a) z Čech: Gustav Adámek, Alois Bolom, M. Blejcha, Richard Jahn, Jan Koloušek, Stan. Kubr, dr. Jan Lošťák, dr. Rudolf Pilbauer, Frant. V. Schwarz, Häusler, dr. Karel Vogel; b) z Moravy: Jindřich Dvořák, Pdr. Cyril Seifert, dr. Václav Šílený, dr. Jan Švec, Jar. Tůma, Kristián Žáček; c) ze Slezska: Václav Hrubý, Josef Pater, Václav Stieber. Za náhradníky pp.: a) z Čech: dr. Vladimír Fáček, dr. Gustav Pöschl, JUC. Jan Sedlák, Lerche; b) z Moravy: Frt. Bakeš, Edvard Kordina, Arnulf Thoř; c) ze Slezska: Václav Červinka, Bedřich Šimeček, Antonín Trnkal a za revisory účtů pp.: Ferd. Kavka, Voj. Hořínek, Ferd.

Schiller. Pak schváleny zásady stanov a stanoven členský příspěvek od 50 kr. do 3 zl.

Český volební sbor pro Úrazovou pojišťovnu dělnickou pro král. české v Praze, jenž skládá se z povolaných zástupců obchodních a živnostenských komor českých, jednot hospodářských, průmyslových a živnostenských, jakož i jiných korporací a spolků i jednotlivců interessovaných a ze zástupců denních listů pražských, nejen řídil všechny dosavadní volby do představenstva pojišťovny úrazové, ale i všeliké jiné akce na prospěch českých členů pojišťovny podnikal a vedl, ve snahách svých stále a stále byl zdržován mocným činitelem, jenž práci jeho, zasvěcenou všem nám společné dobré věci české i prospěchu jednotlivců od prvopočátku mařil a na mnoze dosud maří. Činitelem tím jest jednak úplná neznalost příslušných zákonů pojišťování úrazového se týkajících, podceňování humanní jich tendence a nepochopení sociálního jich významu, jednak nedůvěra příslušných kruhů k pojišťovnám úrazovým, mající původ svůj částečně v skutečných nedostacích zákona, částečně i ve správě ústavu samého. V tom pak původ svůj má naprostá nevšímanost a netečnost českých kruhů súčasněných, s níž přihlíženo jest k jakékoliv akci pojišťovny úrazové se týkající. Český volební sbor, aby znalost onu rozšířil, význam objasnil a nedůvěru odstranil, zvláště pak proto, aby pro své úkoly vzbudil onen zájem a nadšení, jakého nezbytně jest třeba, má-li býti dosaženo žádoucích výsledků, vydal těchto dnů obsáhlou a důkladně zpracovanou brožurku o významu a důležitosti pojišťovny úrazové, jež obsahující zákonná ustanovení pojišťování povinného i dobrovolného se týkající, různé praktické pokyny pro styk členů se správou pojišťovny veledůležité, jakož i poučení o zřizování místních odborů, o volbách atd., stane se zajisté nejen velice účinným prostředkem agitačním, ale i vítanou pomůckou všem českým členům pojišťovny úrazové. Brožurka tato právě se rozesílá a možno ji na požádání obdržeti v kanceláři českého sboru volebního v Praze na Malém náměstí č. 11 (Richterův dům, I. poschodí), kdež i o všech jiných záležitostech pojišťování úrazového lze se informovati. Upozorňujeme na spisek ten, doporučujeme ho pozornosti všech interestů, snahy českého sboru volebního pak všestranné co nejúčinnější, jak morální tak i hmotné podpoře celé naší veřejnosti.

Moravský ovocnářský, vinařský a zahradnický spolek uspořádá i v letošních prázdninách pro moravské učitele na školách obecných theoreticko-praktický kurs ovocnářský v obou jazycích zemských v Brně V kursu tom vyučovati se bude nejnovějším vymoženostem v oboru ovocnářství a též zakládání a

zřizování školských zahrad věnována bude příslušná pozornost. Kurs potrvá 8 dní a vyučovati se bude denně dopoledne i odpoledne. V theoretické části vyučovati bude c. k. hlavní učitel na českém ústavu učitelském p. prof. F. Dlouhý a v praktické části p. Frant. Suchý, vrchní zahradník ve spolkové pomologické zahradě. Za příznivého počasí pomýšlí se na vycházky do nejlépe založených zahrad v Brně a okolí.

Slováci zřizují si v Turčanském Sv. Martině »Kupecko-hospodářsko-účastinářskou společnost«. Účel sdružení jest organisovati společné provozování obchodu se zbožím střízným a rukodělným ve velkém i malém i jakož i postupné zřizování sprostředkujícího obchodu s hospodářskými výrobky. Základní jistina jest stanovena na 40.000 zl., které se uhradí vydáním 2000 na jména znějících akcií po 20 zl.

Kněz P. Stojalowski, který za své působení pro lid obdržel papežské požehnání, nelíbí se polským stančíkům a biskupům. I pracovali k tomu, aby prohlášeno bylo, že P. Stojalowski papežské požehnání vyloudil lstivě a v říjnu m. r. papežský nuncius Agliardi ve Vídni napomenul jej, aby odešel do své diecése barské. Stojalowski neposlechl, působil dále, byl několikrát odsouzen světskými soudy pro pobuřování a dne 16. května potrestán byl nunciem Agliardim tím, že byl suspendován a interdikován.

»Glas Crnogorca« zaznamenává, že mezi turisty, kteří letos na Cetyň přicházejí, převládají Čechové. Jiná leta bývají to většinou Angličané a Němci. Proslýchá se, že letos bude od Čechů hojně navštívena černohorská národní slavnost, jež bude dne 20. září uspořádána na oslavu založení panující dynastie Petrovičů Něgošů před 200 lety.

Bulharský reformní projekt pro evropské země turecké obsahuje tyto hlavní věci: Zřízení solunského vilajetu (ze solunského, skopijského a monastýrského), jmenování guvernéra na 5 let po zřízení tohoto vilajetu, nedotknutelnost osob a bytů členů zemského sněmu, odstranění censury, ustanovení úředníků dle poměrů národnostních, zavedení jiných úředních řečí zemských kromě turecké, svoboda školství, zřízení domácího četnictva, zvláštní rozpočet pro osady, z něhož bude se odváděti čtvrtina příjmů první pokladně turecké, jmenování zvláštního výboru ze zástupců všeho makedonského obyvatelstva, který vypracuje podrobnosti opravy, konečně úplnou amnestii.

Metropolita — primas rumunský měl se v pondělí zodpovídati před rumunskou sv. synodou z různých naň vznešených obžalob. Po provedeném líčení vynesl byl rozsudek nad ním a

ten je přísný. Metropolita uznán byv vinným z kacířství, zaváděním novot kacířských do obřadů, špatným hospodařením církevním jméním atd. zbaven úplně své důstojnosti a musí se vrátiti jako prostý mnich do onoho kláštera, do něhož byl za novice přijat.

Hrozné neštěstí událo se v sobotu na Chodyňském poli v Moskvě při rozdávání darů na paměť carské korunovace. Z města a z okolních míst valily se již v pátek večer veliké davy lidu na Chodyňskoje pole. O půlnoci bylo tam již shromážděno přes 200.000 osob. Lid rozložil se po rovině jako táborem, zapálil »strážné« ohně a trávil noc zpívaje a všelijak se bavě. Čím více se rozednívalo, tím větší nové davy se blížily. Policie, kteráž byla ke korunovaci zvlášť zřízena, posílena byla kozáky a městskou policií. Spousta lidu vzrostla do hrozivých rozměrů a massy začaly se tlačit k boudám na okrajích roviny, kdež dary pro lid byly složeny. Lid vnikl násilím do bud a začal se sám podílet. O šesté hodině dán rozkaz, aby se na celé čáře rozdávalo. Avšak osoby, jež k podílení lidu byly určeny, nebyly s to tak rychle rozdávat, jak netrpělivé davy žádaly. V ulicích mezi boudami nastala strašná tlačence, kteráž pod tlakem několika set tisíc osob dále rostla a hroznou katastrofu způsobila. Z davů začaly se rozléhat srdcelomné křiky, bědování a kvílení. Konečně podařilo se kozákům zatlačit část hlavní massy trochu nazpět. Pohromy utrpěly nejvíce ženy. Také mnoho dětí bylo umačkáno a poraněno. Tlak, jež davy lidu při katastrofě působily, byl tak mocný, že veliké dřevěné boudy promáčkány a první řady lidu do nich vtlačeny byly. Rozmačkáno bylo také mnoho žandarmů i s koni. Zabití a ranění jsou ponejvíce mužící (sedláci) a dělníci. Jenom několik jich náleží k jiným společenským třídám. Car jest neštěstím hluboce dojat. Nařídil, aby pohřeb nešťastníků vykonal se na jeho útraty a aby rodinám nešťastných bylo z jeho pokladny uděleno po tisíci rublů.

Jednota Našeho Domova konala 1. června valnou hromadu, která schválila zprávy a účty, usnesla se o změně stanov a provedla volby. Byli zvoleni do výboru pp. Drápal, Dr. Hruban, P. Knapp, P. Matula, P. Ocásek, P. Svoboda, P. Vévoda, P. Vývlečka, P. Zgoda; náhradníky P. Došlík, P. Malota a red. Wolf. Výňatky ze zpráv podáme příště.

Ze „Sokola“. V neděli dne 7. t. m. koná se ve Vsisku matiční slavnost, které se účastníme v kroji. Dne 12. července pořádají se bude na závodní dráze českých biciklistů v Olomouci okrskové cvičení »Sokola.« Koncem srpna, neb počátkem září pořádají se bude okrskové cvičení »Sokola« v Záhřebu.

Národní podnik obchodní a průmyslový konal 29. května t. r. valnou hromadu. Spolek zřídil v prvním roce svého trvání tužkárnu v Čes. Budějovicích a továrnu inkoustů v Karlíně. Na závodní podíly složeno bylo do konce března 114.890 zl. Hromada zvolila pak správu a dozorčí radu a sice byli zvoleni do správní rady na dobu 4 let pp.: Anýž Jos., redaktor »Nár. Listů«, JUDr. Pospíšil Jaroslav, advokát, Štěrba Bohumil, architekt a stavitel a Tichý Karel, továrník; na dobu 3 let pp.: Dr. Lošťák Jan, ředitel zemské banky a Koblic Josef, přísedný lučebník; za náhradníky správní rady pp.: JUDr. Gintl Otto, advokát, JUDr. svob. pán Pražák Otokar, advokát v Brně, Muk Jos., býv. sládek v Praze, Vodička Josef, soukromník v Č. Budějovicích, Veselý, Josef, učitel na Smíchově a Žďárský Eduard, majitel domu na Žižkově; do dozorčí rady pp.: prof. Červenka Jaroslav, gymn. professor, JUDr. Langkramer Václav, advokát, Lokay Adolf, obchodník, JUDr. Prokeš Fr., advokát v Brně a Tallowitz Ferd., velkoobchodník v Praze; za náhradníky dozorčí rady pp.: Ferkl Josef Al., obchodník, Holub Frant., obchodník a Krejčí Petr F., kupec.

Uprázdňená místa.

(Dotazům stran vyhlášených míst budiž přiložena 10kr. známka; žádostem, jež na příslušné místo předložití máme, známka 20kr.)

16. **Poštovní praktikanti** obou zemských řečí znalí, přijmou se na Moravě. Kde, poví naše správa pod čís. 16.
17. **Poštovní praktikantka** přijme se s celým zaopatřením na Moravě. Adressu udá naše správa pod čís. 17.
37. **Několik míst poštovních, pošt. expedientů**, pošt. a telegr. expeditorův a expeditorek obsadí se. Kde, udá naše správa.
38. **Několik míst inženýrských** obsadí se. Kde, udá naše správa.
39. **Místo inženýrského příručího a místo inženýrského praktikanta** obsadí se. Kde, poví naše správa.
47. **Konciipienti** přijmou se v advokátní kanceláři. Nabídky přijme naše správa.
48. **Jednatelé** na měsíční plat a vysokou provisi se přijmou. Kde, poví naše správa.
49. **Několik míst cukrovarnických úředníkův a zřizencův** obsadí se. Adressy udá naše správa.
50. **Několik dvorů** pronajme se. Podmínky udá naše správa.
51. **Několik míst kupeckých příručích, komptoiristů, místo krámské, skladníka, praktikanta a volentéra** obsadí se. Adressy udá naše správa.

54. **Obsadí se** místa stenografa v advokátní kanceláři, dílovedoucího v továrně na stroje, pokladníka v zastavárně, mechanika na správký šicích strojů, krejčovského střihače, fotograf. kopisty, mistra ovčáckého, šafáře, drába, kameníka, zámečnického pomocníka, hodinářského pomocníka. Adressy udá naše správa.
55. Místa poštovních a telegrafních expeditorův a expeditorek, praktikantův a praktikantek obsadí se. Adressy udá naše správa.
56. Místa správců, hospodářů, hosp. příručních obsadí se. Adressy udá naše správa.
57. Obsadí se místa: vedoucího palírny, obchodních cestujících účetních, řiditele kůru a varhaníka. Adressy udá naše správa

Doporučujeme tyto olomoucké závody:

Čalouník: Fr. Židek, Františka Josefa třída 24.

Harmonia, piana a pianina: A. F. Dvořák, Horní náměstí.

Holič a vlásenkář: Josef Sorm, Ferdinandská ulice č. 12.

Hospodářské potřeby a uhlí: V. Kožušníček, Bernardinská ul.

Kloboučník a výroba sok. čapek: Ant. Hývl, Eliščina tř. 10.

Knihařství: Rudolf Kudla, ul. Panská č. 6.

Knihkupectví, hudeb. a obrazy: R. Promberger, Elišč. tř. 5.

Knihtiskárna: Kramáře a Procházky, ulice Bělidla 19.

Kovář a tov. vozů: Ig. Žárský, Stromofadní třída.

Krejčí pro pány a chlapce: Jan Bezouška, Dolní nám. 18.
Josef Krecl, Horní náměstí 27.
Josef Sedláček, Ostruž. ul. 12.

Maliř pokojů: Ed. Kříž, ulice Bělidla číslo 39.

Obuvník: Stěpán Navrátil, ul. Panská číslo 6.

Papír, psací p. a výr. psánek: Ant. Balcárek, Maxm. nám. 3.

Papír a psací potřeby: F. Pešek, Frant. Jos. třída.

Peněžní ústav: Občanská záložna, Dol. nám.

Sochař a kameník: J. Cingroš, u nádraží místní dráhy.

Strážné zboží: Hubert Hallama, Horní náměstí.
M. Smékal, Litovelská ulice.

Továrník dveří a oken: J. Frodl, u Janského stromofadí.

Umělecký zahradník: Antonín Malík v Černovíře.

Zlatník a klenotník: A. Koberg, Dolní náměstí.

OZNÁMENÍ.

Dovoluji si oznámiti, že **notářská kancelář** po zemřelém c. k. notáři p. Karlu Mohelským v Olomouci se od 1. června b. r. v domě Ústřední záložny rolnické v Olomouci na Horním náměstí čís. 14 v I. patře nacházeti bude.

V Olomouci, dne 20. května 1896.

František Březina,
substitut c. k. notářství.

Vyznamenán devíti prvními cenami.

Arnold Klíčník,

Velké náměstí čís. 5. **BRNO** Velké náměstí čís. 5.

**První a jediná optická a mechanická dílna na
Moravě zařiz. parní silou.**

Nejstarší a největší sklad všech druhů velocipedů a jejich součástí.

Jediný vyrábítel telluria Rohanova, solaria Heinzova a samočinných influenčních přístrojů s úžasným účinkem, jakož i všech druhů fysikálních přístrojů do kabinetů školních.

Dále chovám na skladě velký výběr fotografických přístrojů, jakož i fotograf. potřeb, všechny druhy kukátek a polních obzorek.

Nejhojnější výběr veškerého optického zboží velmi solidní úpravy.

Slavným správám velkostatků, pivovarů a cukrovarů doporučuji se ku dodání všech druhů teploměrů, vážek na mléko, víno atd.

BLESKOSVODY, TELEGRAFY, MIKROFONY

nejnov. soustavy zařizují levně a rychle. Rozpočty zdarma a franko.

Sklad všech potřeb pro pp. ingenieury a stavitele.

Rýsovala a jich opravy rychle a levně ve vlastní dílně.

Výborný dárek pro slečny! Akordní citery zl. 5.60, 10.45, 12.40. Housle zl. 2.25, 4.50, 8.20 na měsíční splátky obratem jen od **Kopeckého**, obchodníka uměl. předměty v Telči. Jen u mne s českou školou.

Trvanlivá razítka kaučuková, ruční, datumová a samočinná všech velikostí a tvarů v úpravě dokonalé a ceně levné lze u mne dostati. Mimo to dodávám úřední razítka mosazná, pak mosazné pečeti, zálepky na psaní, hektografy, kopírní presy atd. Velký sklad potřeb ku psaní a kreslení. — Knihkupectví **J. Lorenz**, papírnictví v Třebíči (v radnici).

F. Pešek, obchodník papírem a psacími potřebami v Olomouci, Frant. Jos. třída. Odporučuje svůj velký sklad veškerého zboží v obor ten příslušícího.

Zimní klimat. léčební město Gorice: Úplné zao-paření 3 zl. a více. Hôtel de la Poste.

J. U. Dr.
A. GEISLER

má svoji
advokátní kancelář
v **Olomouci**,
v Litovelské ulici číslo 10.

R. Promberger, knih-kupec v Olomouci odporučuje se vřele ku dodávání všech knih, hudebnin, časopisů českých i cizích. Půjčovna hudebnin. Velký sklad obrazů českých i něm. mistrů. Sklad rámců a lišt. Knihy laciné v cenách snížených. Nakladatelství kalendáře »Velehrad«, kancionálků atd.

Rozšiřujte mezi lidem nejlacinější zábavný
a poučný časopis

POKLAD

Ročně 24 sešitů. Roční předplatné 1 zl. 20 kr.

Číslo po 5 kr.

Na deset výtisků jedenáctý výtisk zdarma.

Správa „Pokladu“

v Olomouci.

Dobré školní housle se smyčcem

$\frac{3}{4}$, neb $\frac{4}{4}$ za $3\frac{1}{2}$, $3\frac{3}{4}$, 4, $4\frac{1}{2}$, $5\frac{1}{2}$, 7 zl.

Výborné housle v pouzdře

Č. 00 za 8 zl. | Č. 1 za 10 zl. | Č. 3 za 15 zl.
 „ 0 „ 9 „ | „ 2 „ 12 „ | „ 4 „ 20 „

Koncertní housle od 20 až do 300 zl. r. č.

V. F. ČERVENÝ A SYNOVÉ

c. a k. dvorní továrna na hudební nástroje v Hradci Králové.

Uhlí a koks nejlepší jakosti má stále na skladě V. A. Kožušníček v Olomouci u místního nádraží a v Holici ve vlastním domě.

Jan Otčenášek, kupec radnicí v Olomouci doporučuje svůj sklad cukru, kávy, čaje, rumu atd. atd.

Jan Bezouška, hotov. mužsk. oděvu v Olomouci, Dol. náměstí č. 18. Hotoví obleky pro pány a chlapce, stejnokroje pro c. k. úředníky, spolky atd.

Aug. Koberg, jediný zlatník v Olomouci, Dol. nám. doporučuje svůj sklad zlatých a stříbr. šperků, drahokamův atd.

První mor. dílna ku vyrábění věžních hodin parní silou F. Moravus a spol. v Brně, Velké nám 8., dodavatelé hodin věžních na posv. Hostýn, odporučuje výtečné své věžní hodiny pro kostely, školy, zámky, radnice atd. za mírné ceny a též na roční splátky. Rozpočty ochotně zdarma. Bohatý sklad zlatých, stříbrných a niklovaných hodin, vůbec hodin všech druhů, klenotů, zlatnického a stříbrnického zboží v jakosti jen dokonalé a za ceny velmi mírné.

Josef Krecl v Olomouci, Horní nám. 27., hotoví obleky pro pány a chlapce, stejnokroje pro úředníky a spolky, zejm. stejnokroje sokol.

Rudolf Kudla, arcib. knihafství v Olomouci, v Panské ulici čis. 6. doporučuje se pro veškeré práce knihafské, vazby skvostné i jednoduché, výrobky galanterní za ceny levné.

J^{UDr.} M. HRUBAN

má svoji

advokátní kancelář

V OLOMOUCI

Horní náměst, v domě dědiců Slavíkových.

Vchod ze Skolské ulici.

VÁCLAV SVOBODA, vyřabitel zboží sýtařského v Olomouci,

doporučuje svou výrobu drátov. pletiva strojového všeho druhu a rozměrů na ploty zahradní, drůbežní, na dvory, pletených mříží do oken drátových pružných vložek do postelí, prohazovaček na uhlí a písek a t. d.

Obchodníci,

rolníci, řemeslníci, továrníci a živnostníci, podnikatelé a vynálezci, správy statků, průmyslových závodů atd., kteří výrobky své, nebo předměty, jež na prodej máte, zpeněžití chcete, nebo kteří o živnosti své nejširší obecnostvo zpravití chcete, všichni kdož něco koupiti, pronajati, prodati míníte, inserujte v časopisech, které pro svou oblibu a velké rozšíření výborně k tomu se hodí.

Jsou to:

Slovanský Týdenník

vychází v Olomouci každý týden.

Olomucký Týdenník

vychází v Olomouci každý týden.

Slovanský Obzor

vychází v Olomouci třikrát za měsíc.

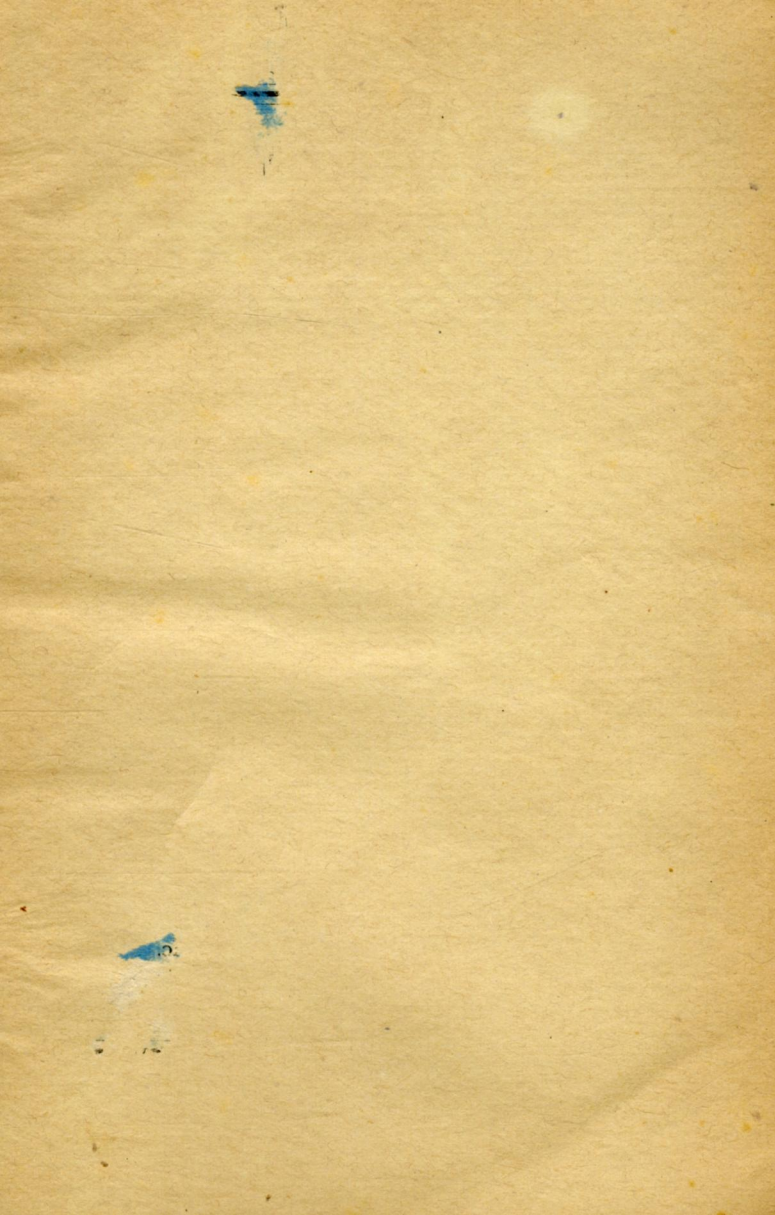
Poklad

vychází v Olomouci dvakrát za měsíc.

Malice Slovanská

vychází v Olomouci jednou za měsíc

Veškeré dopisy buďtež adresovány: **Redakce Karel Wolf v Olomouci.**

22.266
1896

F $\frac{\text{VIII}}{\text{S-67}}$

1718